

ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
ปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

นางสาวสุธาริน แก้วภักพ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**Extension Needs for Para Rubber Plantation by Farmers under the Para Rubber
Plantation Project in Non Sang District of Nong Bua Lam Phu Province**

Miss Sutharin kaewphiphop

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agricultural Extension and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
ปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ชื่อและนามสกุล นางสาวสุธาริน แก้วภิกข

แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยระคง
2. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สุพหเทพ พงศ์สร้อยเพชร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยระคง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร. ชุพหเทพ พงศ์สร้อยเพชร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์จากสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้กรุณาให้คำแนะนำเป็นอย่างดี จนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงและเสร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ และขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู เกษตรอำเภอและนักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตร ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในอำเภอโนนสัง ที่กรุณาช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการนัดสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกร และขอบพระคุณเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอโนนสังทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยถือว่ามีค่าและเป็นพระคุณยิ่ง ได้ให้ข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยได้รับกำลังใจสนับสนุนจากทุกคนในครอบครัว ตลอดจนผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนนักศึกษา ผู้วิจัยถือว่าเป็นแรงผลักดันและมีค่ายิ่งต่อการนำไปสู่ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะประโยชน์ต่อการส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตยางพาราที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร คุณค่าและประโยชน์อันจะเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา คนในครอบครัวญาติพี่น้อง ครูบาอาจารย์ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

สุธาริน แก้วภักพ

พฤษภาคม 2555

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา

ในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ผู้วิจัย นางสาวสุทธาริณ แก้วภักิพ รหัสนักศึกษ 2539002259 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยระคง (2) รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน

ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู (2) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา (3) ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกร (4) หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่อความต้องการส่งเสริมยางพารา และ(5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง ที่เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราในจังหวัดหนองบัวลำภู ภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพาราจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 220 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยสูตร Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 142 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วยสถิติการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.24 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.94 คน เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผลิตยางพารา และมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีประสบการณ์ในการผลิตยางพารา ส่วนที่มีประสบการณ์ในการผลิตยางพารา มีประสบการณ์เฉลี่ย 5.14 ปี จำนวนแรงงานทำสวนยางในครัวเรือนเฉลี่ย 2.70 คน มีพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมดเฉลี่ย 10.54 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก และมีอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรอง มีรายได้จากภาคการเกษตรต่อครัวเรือนเฉลี่ย 83,922.54 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรต่อครัวเรือนเฉลี่ย 36,782.95 บาท และมากกว่าครึ่งหนึ่งเกษตรกรกู้เงินจาก ธกส. เพื่อใช้จ่ายในการปลูกยางพารา ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราในระดับน้อย และมีความรู้ในระดับมากเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา เกษตรกรมีความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพารา และต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพาราในระดับมากทุกประเด็น โดยมีความต้องการในระดับมากในด้านการส่งเสริมแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม ต้องการวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม โดยใช้สื่อคำพูดสอนหรือบรรยาย ในด้านสมมติฐาน สรุปว่า อายุ ประสบการณ์การผลิตยาง แรงงานที่ใช้ในการทำสวนยางพารา ขนาดพื้นที่ในการปลูกยางพารา ระดับความรู้ด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด การส่งเสริมเกี่ยวกับยางพารา และเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร ส่วนระดับการศึกษา และรายได้จากภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรและเกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตมากที่สุด

คำสำคัญ ความต้องการการส่งเสริม โครงการปลูกยางพารา จังหวัดหนองบัวลำภู

Thesis title: Extension Needs for Para Rubber Plantation by Farmers under the Para Rubber Plantation Project in Non Sang District of Nong Bua Lam Phu Province
Researcher: Miss Sutharin Kaewphiphop; **ID:** 2539002259 ; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development); **Thesis advisors:** (1) Dr. Somchit Yotakhong, Associate Professor; (2) Mr. Bumpen Keowan, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The objectives of this study were to study (1) social and economic state of farmers who participated in the Para Rubber Plantation Project in Non Sang District, Nong Bua Lam Phu Province; (2) their fundamental knowledge of Para Rubber plantation raising and the Para Rubber Plantation Project; (3) their extension needs for Para Rubber plantation raising; (4) the correlation between various factors and their extension needs for Para Rubber plantation raising; and (5) their problems and suggestions on their Para Rubber plantation raising.

The population in this study were 220 farmers who had raised Para Rubber plantation and participated in the Para Rubber Plantation Project in Non Sang District, Nong Bua Lam Phu Province under the Para Rubber Plantation Extension of the Office of Aid Fund for Para Rubber Plantation in Nong Bua Lam Phu Province. The sample size was calculated by using Taro Yamane's Formula, 142 persons altogether. The instrument used to collect the data was an interview form. The statistical methodology used to analyze the data by instant computer programs were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation, while the correlation between independent variables and dependent ones was analyzed by using correlation analysis.

The findings of this study were as follows: More than half of the studied farmers were male, with average age at 56.24 years. They were educated at primary level. The average quantity of members of their family was 4.94 persons. All of them were members of Para Rubber plantation farmer group. And more than half of them had no experience in Para Rubber production, the rest of them had average duration of experience in Para Rubber production at 5.14 years. The average quantity of the labor in their family who worked in Para Rubber production was 2.70 persons. The average quantity of their area used for Para Rubber plantation raising was 10.54 Rai. Their main occupation was a farmer, while their subordinate occupation was a hired worker. Their average income obtaining from agricultural section was 83,922.54 Baht per family, while the one obtaining from non-agricultural sections was 36,782.95 Baht per family. More than half of them took out loans from the Bank for Agriculture and Agricultural Co-Operative to spend on Para Rubber plantation raising. In general, their fundamental knowledge of Para Rubber plantation raising was at a little level, while their knowledge of the Para Rubber plantation project was at much level. They needed knowledge and technology of Para Rubber plantation raising, the support and services for their Para Rubber plantation raising, and format/procedure/media used in the Para Rubber plantation raising extension at much level in every aspect. They needed the extension at much level in the form of training courses and visiting their plantation, and they needed the extension in the form of group training through personal media or lectures. And from the hypothesis testing, it was found that their age, their experience in the Para Rubber production, the quantity of the labor in their Para Rubber plantation raising, the size of the area used for their Para Rubber plantation raising, their knowledge level in the aspect of the production, the preservation, the marketing, the extension of the Para Rubber plantation raising, and the project did not correlate with their extension needs for the Para Rubber plantation raising, while their education level and their income obtaining from agricultural section did. Considering their problems and suggestions on their Para Rubber plantation raising, it was found that they had problems in the aspect of the Para Rubber production at the most level.

Keywords: Extension Needs, Para Rubber Plantation Project, Nong Bua Lam Phu Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมุติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
ประโยชน์ที่จะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
บริบทเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	10
บริบทเกี่ยวกับยางพารา	22
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตยางพารา	46
สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดหนองบัวลำภู	48
สภาพทั่วไปของอำเภอโนนสัง	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	61

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ตอนที่ 1_สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา.....	63
ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา.....	70
ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพารา.....	75
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปลูกยางของเกษตรกร.....	85
ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน.....	91
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปการวิจัย	102
อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	127
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์.....	128
ภาคผนวก ข ค่าสหสัมพันธ์(correlation).....	143
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่น(alpha).....	150
ประวัติผู้วิจัย	157

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 สูตรและอัตราปุ๋ย (กก./ไร่/ปี) ที่แนะนำใช้กับต้นยาง	25
ตารางที่ 2.2 ผลผลิต และการบริโภคของพาราโลก	39
ตารางที่ 2.3 ปริมาณการใช้ยางธรรมชาติในประเทศแยกตามประเภทผลิตภัณฑ์	41
ตารางที่ 2.4 ปริมาณการส่งออกยางแยกตามประเภท	42
ตารางที่ 2.5 ปริมาณยางส่งออกไปยังประเทศผู้ซื้อปลายทาง	43
ตารางที่ 2.6 มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางของไทย	44
ตารางที่ 2.7 มูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์ยางของไทย	45
ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา	64
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา	66
ตารางที่ 4.3 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพารา	70
ตารางที่ 4.4 ความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา	73
ตารางที่ 4.5 ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา	75
ตารางที่ 4.6 ความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพารา	79
ตารางที่ 4.7 ความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา	81
ตารางที่ 4.8 ปัญหาในการปลูกยางพาราของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยาง	85
ตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยาง	89
ตารางที่ 4.10 แสดงผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	91
ตารางที่ 4.11 แสดงผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	96

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 กรรมวิธีการผลิตยางแผ่นฟุ้งแห้ง/ยางแผ่นรมควัน	36
ภาพที่ 2.2 การผลิตน้ำยางข้น	37
ภาพที่ 2.3 แผนที่แสดงอาณาเขตจังหวัดหนองบัวลำภู	49
ภาพที่ 2.4 แผนที่แสดงอาณาเขตอำเภอโนนสัง	52

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจเป็นผลิตผลทางการเกษตรที่เป็นสินค้าส่งออกที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ขณะเดียวกันความต้องการใช้ยางพารา และผลิตภัณฑ์ยางของโลกยังมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคาดว่าในปี 2555 ความต้องการใช้ยางธรรมชาติจะอยู่ที่ประมาณ 13.8 ล้านตัน ในขณะที่การผลิตยางโลกจะอยู่ที่ประมาณ 11.5 ล้านตัน หมายความว่าปริมาณการใช้ยางจะมีมากกว่าการผลิต โดยไทยจะเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดคือ 3.4 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.7 ของผลผลิตโลก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2554: 13) ในปี 2553 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพารามากกว่า 17,959,403 ไร่ มีผลผลิตยางพาราทั้งประเทศ 6,054,734 ตันต่อปี มีการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ในรูปของยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้น และยางคอมปาวด์ รวม 2,839,682 ตันต่อปี มีส่วนแบ่งการตลาดโลกร้อยละ 40.75 ซึ่งยางพารารวมถึงผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา เป็นสินค้าส่งออกสร้างรายได้เข้าประเทศเป็นมูลค่าถึง 296,380 ล้านบาทต่อปี โดยมี จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลี เป็นประเทศที่นำเข้ายางพาราที่สำคัญ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553: 29)

ภาครัฐจึงมีการส่งเสริมให้ปลูกยางพาราในพื้นที่แห่งใหม่ระยะที่ 3 ในเขตพื้นที่ที่เหมาะสม จำนวน 800,000 ไร่ ในระหว่างปี พ.ศ.2554-2556 แบ่งเป็น ภาคเหนือ 150,000 ไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 500,000 ไร่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ 150,000 ไร่ โดยมีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2554-2556 แบ่งเป็น ปี 2554 รวม 200,000 ไร่ ปี 2555 รวม 300,000 ไร่ ปี 2556 รวม 300,000 ไร่ จากนั้นเป็นการส่งเสริมต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2557-2562 โดยในปี 2554 จังหวัดหนองบัวลำภูได้รับการจัดสรรจำนวน 3,300 ไร่ (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2554: 12)

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจทางเลือกใหม่ที่เกษตรกรและนักวิชาการเกษตรกำลังให้ความสนใจในการปลูกยางพาราซึ่งถือว่าเป็นพืชทางเลือกอีกทางหนึ่งให้กับเกษตรกร โดยรัฐบาลมุ่งหวังที่จะพัฒนาการปลูกยางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อช่วยเพิ่มรายได้ ยกกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางและทำให้เกษตรกรชาวสวนยางได้

ประโยชน์จากสวนยางอย่างเต็มที่ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง เพราะประเทศไทยมีพื้นที่ใกล้กับประเทศจีน ซึ่งเป็นประเทศรายใหญ่ในการส่งออกยางพาราของไทยมีความได้เปรียบทางการขนส่งยางพาราไปจีนซึ่งปัจจุบันเป็นผู้ที่ใช้ยางธรรมชาติรายใหญ่ที่สุดของโลก ในด้านการพัฒนา รัฐบาลมีนโยบาย เพิ่มการใช้ยางในประเทศ และขยายการลงทุนในอุตสาหกรรมต้นน้ำ/กลางน้ำและปลายน้ำของผลิตภัณฑ์ยาง มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาไทยให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมยางของภูมิภาค (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553: 30)

สำหรับจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพในการปลูกยางพารา มีพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมด 105,227 ไร่ เปิดกรีดได้แล้ว 7,874 ไร่ ยังไม่เปิดกรีด 97,353 ไร่ ผลผลิตรวม 1,338.58 ตันและจากการสำรวจพื้นที่ ยังเหลือพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกยางพาราอีกจำนวนมาก (สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู, 2554: 15) ประกอบกับภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการปลูกยางพาราในพื้นที่ใหม่ เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร ซึ่งปัจจุบันราคายางพาราสูงถึงกิโลกรัมละ 150-160 บาท และที่สำคัญการขยายยางพาราไม่ได้นำไปขายเหมือนขายของในตลาดนัด มีการรวมกันขายในรูปแบบสหกรณ์ มีอำนาจการต่อรองราคายางพารากับพ่อค้าคนกลางได้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ว่ามีความต้องการการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพาราหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตยางพาราในอำเภอโนนสังให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร และให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอ โนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.2 เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา

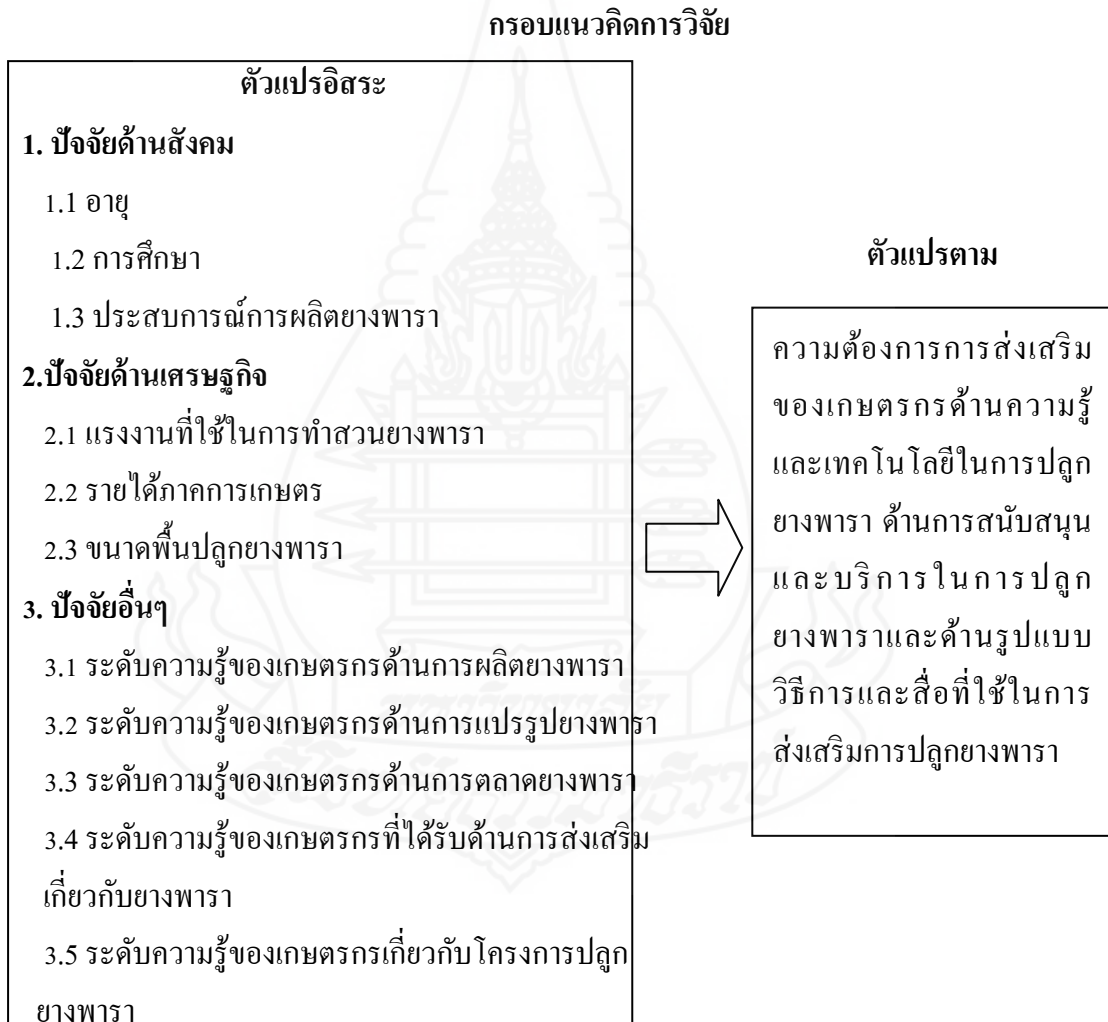
2.3 เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกร

2.4 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพารา

2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา สามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1.1 ได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย (conceptual framework)

4. สมมติฐานการวิจัย

อายุ การศึกษา ประสบการณ์การผลิตยางพารา แรงงานที่ใช้ในการทำสวนยางพารา รายได้ภาคการเกษตร ขนาดพื้นที่ปลูกยางพารา ระดับความรู้ของเกษตรกรด้านการผลิตยางพารา ระดับความรู้ของเกษตรกรด้านการแปรรูปยางพารา ระดับความรู้ของเกษตรกรด้านการตลาดยางพารา ระดับความรู้ของเกษตรกรที่ได้รับด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพารา ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา มีความสัมพันธ์กับความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา ในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยศึกษาเกี่ยวกับ สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ความรู้พื้นฐานของเกษตรกร เกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพารา ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ ของเกษตรกร เกี่ยวกับการปลูกยางพารา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2554 จากเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในพื้นที่อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ทั้งหมดจำนวน 220 คน โดยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 142 คน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดคำจำกัดความใช้ในการวิจัย เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะขึ้นดังนี้

6.1 ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่เกษตรกรมีความปรารถนาอยากจะได้รับเพื่อนำไปใช้ในการผลิตยางพารา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการผลิตยางพารา การส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรกร การให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตยางพารา

6.2 การส่งเสริม หมายถึง การให้ความรู้ การให้คำแนะนำ และการให้การสนับสนุนแก่เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

6.3 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรในอำเภอโนนสัง ผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกรในแหล่งปลูกยางใหม่ระยะที่ 3 (ปี 2554-2556) กับสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดหนองบัวลำภู

6.4 ความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพารา หมายถึง ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

6.5 โครงการปลูกยางพารา หมายถึง โครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกรในแหล่งปลูกยางใหม่ระยะที่ 3 (ปี 2554-2556) ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดหนองบัวลำภู

7. ประโยชน์ที่จะได้รับ

7.1 เป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการปลูกยางพาราแก่เกษตรกรในจังหวัดหนองบัวลำภู

7.2 ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดแนวทางการส่งเสริมการผลิตยางพารา ตลอดจนเป็นแนวทางในการดำเนินการและแก้ปัญหาการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

7.3 สามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานขององค์ความรู้ใหม่ในการศึกษาวิจัยต่อเนื่องของผู้ที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา เรื่องความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา ในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากตำรา เอกสาร วารสาร อินเทอร์เน็ตและรายงานผลการวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการศึกษา มีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. บริบทเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
3. บริบทเกี่ยวกับยางพารา
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตยางพารา
5. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดหนองบัวลำภู
6. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ ไว้ ดังนี้

1.1.1 ความหมายของความต้องการ

พจนานุกรมในไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2542: 323) กล่าวถึง "ความต้องการ" หมายถึง ความอยากได้ ใคร่ได้หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการความขาดสมดุลเนื่องมาจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นมา ทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

Murray อังโนโตภา ชูพิกุลชัย (2528: 133-135) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความต้องการไว้ว่า "ความต้องการเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและใช้แทนแรงผลักดันทำให้เกิดการ

กระทำเกิดการรับรู้ ความต้องการนี้ในบางครั้งจะถูกกระตุ้นโดยตรงจากกระบวนการของสิ่งบางสิ่งภายใน แต่บ่อยครั้งเกิดจากแรงกดดันของสิ่งแวดล้อม ความต้องการที่บางครั้งก็มีพลัง บางครั้งก็จะอ่อนลง”

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2523: 35) ได้กล่าวถึงความต้องการว่า หมายถึง สิ่งที่ต้องจำเป็นต้องได้รับเพื่อการดำรงชีวิตของอินทรีย์ ความต้องการนี้แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย ซึ่งเกิดขึ้นภายในร่างกาย ได้แก่ ความต้องการอากาศ น้ำ ความต้องการทางเพศ และความต้องการทางด้านจิตใจ ซึ่งเกิดได้จากสังคม ได้แก่ ความรัก ความมีชื่อเสียง

ประยูร อุคมเสียง (2541: 43) ได้อธิบายความหมายของความต้องการหรือความจำเป็น (needs) ว่าในวงการของนักส่งเสริม ความจำเป็นแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือความจำเป็นพื้นฐานหรือความจำเป็นทางสรีรวิทยา และความจำเป็นทางการศึกษา หรือความจำเป็นทางส่งเสริมกิจกรรมส่งเสริมจะเริ่มจากความสนใจของบุคคลเป้าหมายเสมอ แม้ว่าวัตถุประสงค์นั้นปลายจะเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นของสถาบันหรือสังคมก็ตาม กระตุ้นให้เขาเกิดความสนใจและตระหนักถึงความจำเป็นของเขา

กล่าวโดยสรุป ความต้องการ หมายถึง สภาพที่บุคคลยังขาดหรือยังไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเคยมีแต่มีความต้องการปรารถนาที่จะมี หรือให้ได้มาในสิ่งเหล่านั้น ซึ่งสิ่งที่เคยมีสิ่งที่ขาดอยู่หรือยังไม่มีนี้จะสามารถเป็นแนวทางที่จะทำให้มีสิ่งที่ต้องการได้

1.1.2 ลักษณะของความต้องการ

ปราสาท อิศรปริดา (ไม่ระบุปีพิมพ์: 17) กล่าวว่า นักจิตวิทยาถือว่าการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะข้อสมมติฐานเบื้องต้นทางการวิจัยเชื่อว่าพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ย่อมมีรากฐานเนื่องมาจากความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆอย่างประกอบกัน จากการค้นคว้าวิจัยและทดลอง นักจิตวิทยาส่วนมากต่างยอมรับกันว่า ความต้องการของมนุษย์มีทั้งที่เกิดจากสภาพทางสรีระและที่เกิดขึ้นจากสถานะแวดล้อม และได้สรุปความต้องการของมนุษย์ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) มนุษย์ทั้งหลายไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใด เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติใด จะมีลักษณะความต้องการพื้นฐาน บางอย่างเหมือนกันรวมอยู่ ความต้องการพื้นฐานที่ปรากฏชัดเจนขึ้น คือ ความต้องการทางร่างกาย

2) ความต้องการบางอย่างของมนุษย์เกิดขึ้นมากน้อยต่างกันตามสังคม สิ่งแวดล้อมเป็นความต้องการทางสังคม เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ความแตกต่างของสิ่งแวดล้อม จึงมีผลให้ระบบความต้องการทางสังคมแตกต่างกัน แต่มีความต้องการทางสังคมหลายประการเป็น

พื้นฐานเหมือนกันหมดไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใด ได้แก่ ความต้องการความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย เป็นต้น

3) ความต้องการของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะพัฒนาการของเขาด้วยความต้องการของแต่ละวัยและระดับวุฒิภาวะ มีความแตกต่างกัน ความเปลี่ยนแปลงนี้พัฒนาขึ้นมาจากองค์ประกอบหลายอย่างที่สำคัญคือ ความสามารถในการรับรู้ทำความเข้าใจของบุคคลนั้นเอง และจากประสบการณ์จากการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มีผู้ให้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการไว้หลายท่าน ดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีความต้องการของ Maslow

Maslow(1970) อ้างในพรณี ชูทัย(2522: 235-245) ได้ศึกษาความต้องการของมนุษย์โดยมีแนวความคิดว่า ความต้องการของมนุษย์มีเป็นขั้นตอน ถ้าความต้องการอันหนึ่งได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการถัดไปที่อยู่สูงกว่าก็เกิดขึ้น ความต้องการแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological needs) คือ การทำให้เกิดความพึงพอใจให้แก่ร่างกาย ในเมื่อเกิดความหิว ความกระหาย ความง่วง และความต้องการทางเพศ ความต้องการด้านร่างกาย เป็นพื้นฐานที่มาก่อนความต้องการสิ่งอื่นทั้งหมด

2) ความต้องการทางด้านความปลอดภัย(safety or security needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองจนเป็นที่น่าพอใจ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยก็จะเกิดตามมา ความต้องการด้านความปลอดภัยมีอยู่ 2 แบบ คือ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยทางร่างกาย กล่าวคือ ความต้องการอยู่อย่างปลอดภัยจากการถูกทำร้ายหรือขโมยทรัพย์สินและความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจคือความมั่นคงในการทำงาน

3) ความต้องการความรักความเป็นเจ้าของ(social or belongingness and love needs) คือความต้องการของคนเราที่จะมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้รับการยอมรับและมีความสำคัญต่อกลุ่มความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการทางด้านความรัก ความเป็นเจ้าของ คนเราจะแสวงหาเพื่อนปรารถนาที่จะมีเพื่อนพ้อง ความต้องการทางด้านความรักนี้เป็นความต้องการที่จะเป็นผู้ให้ความรักและได้รับความรักจากคนอื่นด้วย

4) ความต้องการมีชื่อเสียงมีฐานะเด่นทางสังคม(esteem needs) เป็นความต้องการที่จะเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตัวเอง ฐานภาพ และมีบุคคลอื่นยอมรับนับถือ

5) ความต้องการสมปรารถนาในชีวิตของตน (self actualization) คือ ความต้องการในทุกสิ่งที่คุณปรารถนา ที่พึงมีพึงเป็นความต้องการทางด้านปรัชญาและจิตวิทยา เช่น ความต้องการความสำเร็จ มีความสมบูรณ์แข็งแรง เฉลียวฉลาดต้องมีความรู้ ความเข้าใจในชีวิต และอยากสมปรารถนาในความรู้สึกรักใคร่

1.2.2 ทฤษฎีความต้องการของ Murray

อ้างในสุราง จันท์เอม(2529: 119) ได้สร้างทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ขึ้นมา โดยถือว่าความต้องการเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดแรงขับหรือแรงจูงใจ ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายและได้แบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็นประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ความต้องการทรัพย์สิน ต้องการสะสมสิ่งต่างๆและปกป้องทรัพย์สินสมบัติของตน
- 2) ความต้องการด้านจิตใจ เช่น ต้องการที่จะมีชื่อเสียง เกียรติยศ ต้องการคำชม ต้องการความสำเร็จ และการประกันตนให้พ้นจากคำติฉินต่างๆ
- 3) ความต้องการอำนาจ การเป็นผู้บังคับบัญชา
- 4) ความต้องการในสิ่งที่เป็นภัยต่อตนเองและผู้อื่น เช่น ก้าวร้าวผู้อื่น การดูถูกผู้อื่น ความไม่พอใจบุคคลบางคน และการหลีกเลี่ยงหนีการถูกดูถูกเหยียดหยาม หรือถูกลงโทษ
- 5) ความต้องการในสิ่งที่ตนพึงพอใจ เช่น ต้องการช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการรวมพวกกับผู้อื่นหรือ ต้องการการปกป้องตนเองและผู้อื่น
- 6) ความต้องการส่วนตัว เช่น ความต้องการพักผ่อน ต้องการหาความสนุกสนานรื่นเริงความอยากรู้อยากเห็น อธิบายให้ความคิดเห็น เป็นต้น

1.2.3 ทฤษฎีความต้องการสามประการ (Three-Needs Theory) ของ McClelland

McClelland อ้างถึงใน พิทยา บวรวัฒนา (2544: 54) เสนอแนวคิดไว้ว่าในการทำงานนั้นมีแรงจูงใจหรือความต้องการอยู่ 3 ประการ กล่าวคือ ประการแรก ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ หมายถึง พลังผลักดันที่ต้องการแสดงออกถึงความดีเด่น ความต้องการที่จะทำอะไรให้สำเร็จได้ดีกว่าคนอื่นหรือดีกว่ามาตรฐานทั่วไป ความมุ่งมั่นพยายามต่อสู้ฟันฝ่า เพื่อความสำเร็จ คนที่มีความต้องการแบบนี้เป็นคนปรารถนาจะทำอะไรให้ได้ดีกว่าคนอื่นเป็นคนที่ถือว่างานเป็นเรื่องที่ทำตายและเป็นคนที่รับผิดชอบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่องานของตน ประการที่สอง ความต้องการที่จะมีอำนาจ หมายถึง ความต้องการที่จะมีอิทธิพลและเข้าไปควบคุมกำกับคนอื่นให้กระทำตามที่ตนต้องการ คนพวกนี้ชอบทำตัวเป็นคนคุมเกม ชอบมีอำนาจ ชอบศักดิ์ศรีมากกว่าที่จะให้ความสำคัญต่อการทำงานที่ดี และชอบทำงานในลักษณะที่แข่งขันกับ

คนอื่น และประการที่สาม ความต้องการ ที่ผูกพัน หมายถึง ความต้องการที่จะให้คนอื่นชอบและเป็นมิตร คนพวกนี้ต้องการบรรยากาศการทำงานแบบต่างฝ่ายต่างเข้าใจกันและร่วมมือกันทำงาน ซึ่งโดยสรุปแล้ว คนที่มีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูง จะประสบความสำเร็จถ้าได้บริหารกิจการของตนเอง หรือได้บริหารงานหน่วยงานอิสระภายในองค์กรขนาดใหญ่ แต่คนเหล่านี้ ไม่จำเป็นจะต้องเป็นนักบริหารที่ดีสำหรับองค์กรขนาดใหญ่เสมอไป นอกจากนี้ นักวิชาการบางท่านเชื่อว่า คนที่มีความต้องการอยากมีอำนาจ และมีความต้องการที่จะผูกพันน้อย จะเป็นคนที่ เป็นนักบริหารที่ดี

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าประเภทของความ ต้องการสามารถแบ่งออกได้ เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ความต้องการปฐมภูมิ และความต้องการทุติยภูมิ จะเห็นว่าความต้องการปฐมภูมิ เป็นความต้องการทางชีวภาพ หรือทางกายภาพ ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มยารักษาโรค เป็นต้น ส่วนความต้องการทุติยภูมิเป็นความต้องการทางอารมณ์ ความคิดจิตใจ ซึ่งมักจะปรากฏขึ้นเมื่อคนเรามีวุฒิภาวะสูงขึ้นในระดับหนึ่ง เช่น ต้องการแข่งขัน ต้องการมีศักดิ์ศรี ต้องการรับผิดชอบ ต้องการยอมรับนับถือ ต้องการความมั่นคงก้าวหน้า และประสบความสำเร็จในอาชีพ เป็นต้น และพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากความ ต้องการของแต่ละคน จะมีความแตกต่างกันออกไปตามประเภทความต้องการนั้น ๆ

2. บริบทเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

ความหมาย มีผู้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรไว้หลายท่าน ดังนี้

2.1 ความหมายการส่งเสริมการเกษตร

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2524: 16) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการให้การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งรวมทั้งการบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและครอบครัว โดยให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้เรียนรู้ โดยการกระทำด้วยตนเองและช่วยตนเองเพื่อให้บรรลุถึงการกินดีอยู่ดีของคนในชุมชน โดยส่วนร่วมทั้งนี้โดยมีฐานะตั้งอยู่บนการพัฒนาประชาชนในชุมชน

ปัญญา หิรัญศรี (2529: 83) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรหมายถึงการบริการ การให้หรือการถ่ายทอดความรู้ทางด้านการเกษตรไปยังเกษตรกร หรือประชาชนทั่วไปให้มีความรู้ทางด้านการเกษตร อันจะเป็นผลดีต่ออาชีพหรือต่อการเกษตรโดยส่วนรวม

เทพ พงษ์พานิช (2525: 25) กล่าวว่าไว้ว่าการส่งเสริมการเกษตรเป็นการให้การศึกษ เพื่อการดำรงชีพแก่ประชาชนและชาวชนบทโดยเฉพาะเกษตรกร แม่บ้าน และยุวเกษตรกร ทั้งนี้มุ่งให้บุคคลเหล่านี้พัฒนาตนเองในการเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้ตามระบบวิชาการเกษตรแผนใหม่ ไป

ประยุกต์หรือปรับใช้ได้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอันเป็นกลไกของการพัฒนาการเกษตรและชนบทที่สร้างเสริมความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และสังคม

2.2 หลักการส่งเสริมการเกษตร

บุญธรรม จิตอนันต์ (2536: 36) ระบุว่า งานส่งเสริมการเกษตรเปรียบก็คล้ายงานด้านธุรกิจที่ให้ความรู้แก่เกษตรกร ช่วยคนให้ช่วยตนเองได้ คือ การสอน แนะนำ ให้แนวคิด สินค้าของพนักงานส่งเสริมก็คือผลของการค้นคว้าทดลองเทคโนโลยีใหม่ๆ ลูกค้าของพนักงานส่งเสริมคือ เกษตรกร ประชาชนในชนบท กำไรคือผลผลิตของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้น พนักงานส่งเสริมจะต้องศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และฝึกปฏิบัติเทคนิคและวิธีการสอนหลายๆ อย่างไปทดลองใช้ เพราะไม่มีวิธีการส่งเสริมใดที่ดีที่สุดสำหรับพื้นที่แห่งหนึ่ง ณ ที่เวลาหนึ่งย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไป และได้สรุปหลักการในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรไว้ ดังนี้

1. งานส่งเสริมการเกษตรต้องเริ่มจากจุดที่จะเข้าไปพัฒนาคือท้องถิ่นเริ่มจากสมาชิกของครอบครัวเกษตรกรในสถานะที่เป็นอยู่จริงๆ ในท้องถิ่น
2. งานส่งเสริมการเกษตรต้องตระหนักอยู่เสมอว่า เกษตรกรเป็นบุคคลเป้าหมายที่สำคัญมิใช่ผู้ด้อยปัญญาและความคิด ความสำเร็จของงานส่งเสริมการเกษตรขึ้นอยู่กับความรู้ปัญหาและที่มาของปัญหา และช่วยให้เขาแก้ปัญหาในทางที่ถูกต้อง
3. งานส่งเสริมการเกษตรเป็นงานที่มุ่งพัฒนามูลบุคคลเป้าหมาย คือ เกษตรกรให้สามารถช่วยตนเองได้ มิใช่ไปทำให้เขาหรือนำสิ่งของที่มีใช้ตั้งอยู่เพื่อการเรียนรู้ไปแจก
4. ความรู้วิทยาการใหม่ๆ ที่จะนำไปเผยแพร่ต้องแน่ใจว่ามีประโยชน์และเหมาะสมแก่บุคคลเป้าหมายและเข้ากับสภาพการณ์ในท้องถิ่น
5. งานส่งเสริมการเกษตรจะต้องช่วยให้เกษตรกรได้รับความรู้และทักษะใหม่ๆ ตามความต้องการของเกษตรกร
6. งานส่งเสริมการเกษตรในลักษณะการสร้างผู้นำหรือการรวมกลุ่มจะสะดวกขึ้นถ้าอาศัยโครงสร้างหรือสายใยที่มีอยู่ในท้องถิ่น

2.3 วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร

วิรัช วกะจันทร์ (2520: 37) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

1. เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรทำการเกษตร เพื่อการบริโภคในครอบครัวของตนเอง และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่อุดมสมบูรณ์
2. เพื่อช่วยสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรมีโลกทัศน์กว้างขวาง

3. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการไปสู่เกษตรกร และช่วยเหลือให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้ของเกษตรกร
4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทพัฒนาชีวิตจิตใจ สติปัญญา สังคม และวัฒนธรรม
5. เพื่อจัดหาโอกาสหรือสร้างบรรยากาศ สำหรับชาวชนบทในการพัฒนาปัญญาความสามารถของเกษตรกรด้วยวิธีการทำงาน การสนทนากา การชีวิตสังคม และความเป็นผู้นำ
6. เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่ดี ความภูมิใจในอาชีพ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ

2.4 องค์ประกอบของกระบวนการส่งเสริมการเกษตร

คุณฉวี ณ ลำปาง (2543: 51) ระบุว่ากระบวนการส่งเสริมการเกษตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความรู้และทักษะ ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบการทำฟาร์มของเกษตรกรเองก็ตาม การส่งเสริมการเกษตรยังสามารถนำความรู้และข้อมูลอื่นๆ ที่เกษตรกรยังขาดไปเพิ่มเติมให้ได้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการสร้างความชำนาญให้เกษตรกรเป็นกิจกรรมที่สำคัญ เพราะฉะนั้น นักส่งเสริมจะต้องศึกษาว่าความรู้และทักษะใดที่เกษตรกรยังขาดและจะต้องศึกษาถึงรูปแบบวิธีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถรับเอาความรู้และทักษะนั้นๆ ไปปฏิบัติได้
2. คำแนะนำและข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริมการเกษตรเป็นการให้คำแนะนำด้านเทคนิคและข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรใช้ในการตัดสินใจและนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งคำแนะนำทางด้านเทคนิคการผลิตนั้น ได้มาจากการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์เกษตร และนอกจากนั้นแล้วเกษตรกรก็อาจเป็นแหล่งที่จะให้คำแนะนำและข้อมูลข่าวสารเกษตรกรรายอื่นๆ ด้วย
3. องค์กรเกษตรกร นักส่งเสริมควรรู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำเกษตรกรในการจัดตั้งองค์กรที่จะสามารถเป็นศูนย์กลางในการติดต่อเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกัน ในอนาคตองค์กรเกษตรกรในท้องถิ่นจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารได้
4. การกระตุ้นและการสร้างความเชื่อมั่น ข้อจำกัดในการพัฒนาการเกษตร ก็คือเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับความสนใจจากรัฐเท่าที่ควร ทำให้เขามีความรู้ดีกว่าการที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้นมีความเป็นไปได้ไม่น้อยมาก

2.5 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

สมจิต โยชะคง (2553: 7-52) ได้จำแนกรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบต่างๆ ไว้ดังนี้

1. รูปแบบการส่งเสริมแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม

กรมส่งเสริมการเกษตรได้นำแนวคิดการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชมจากประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้ในปี พ.ศ. 2518 โดยมีโครงการปรับปรุงระบบการส่งเสริมการเกษตรและได้ทำการทดลองการส่งเสริมการเกษตรแบบเน้นเฉพาะจุดในเขตพื้นที่รับน้ำชลประทาน โดยได้รับความช่วยเหลือเงินกู้จากธนาคารโลกและธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย รวมทั้งการช่วยเหลือแบบให้เปล่าจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ โดยในโครงการนี้ได้ริเริ่มนำรูปแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชมมาใช้ครั้งแรกในประเทศไทย และต่อมาก็มีการปรับปรุงรูปแบบนี้เพื่อความเหมาะสมอีกหลายครั้ง หลักการสำคัญของรูปแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม มีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

- 1.1 การดำเนินเป็นขั้นตอนในสายงานเดียว
- 1.2 เน้นการเยี่ยมชมเกษตรกรโดยตรง
- 1.3 ใช้สื่อหลากหลายสนับสนุน
- 1.4 เน้นการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่
- 1.5 ให้ความสำคัญกับการควบคุมควบคุมกับการนิเทศ
- 1.6 จัดการข้อมูลพิเศษให้เกิดความกระจ่างในทุก 2 สัปดาห์
- 1.7 เน้นการใช้ข้อมูลข่าวสาร 2 ทาง
- 1.8 มีการประเมินโครงการพร้อมเสนอข้อมูลย้อนกลับ

ผลที่เกิดขึ้นของการใช้รูปแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม โดยการเลือกใช้รูปแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชมในงานส่งเสริมการเกษตรทำให้เกิดผล ดังนี้

1. ทำให้เกิดหลักสูตรการฝึกอบรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร
2. เกษตรกรมีส่วนร่วมและมีส่วนรับรู้กับผลที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการเกษตรโดยตรง
3. การไปเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมตามตารางการเยี่ยมชม ทำให้เจ้าหน้าที่ได้สัมผัสกับสภาพพื้นที่และสภาพเกษตรกรที่เป็นจริง โดยเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ลื่น กระชับ

4. ทำให้เกิดการจัดตั้งศูนย์เกษตรประจำตำบล เพื่อเป็นศูนย์กลางการติดต่อประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นๆ

สรุปได้ว่า รูปแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชมเป็นรูปแบบหนึ่งของระบบการส่งเสริมการเกษตร โดยรูปแบบนี้เริ่มต้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และแพร่หลายไปยังหลายประเทศ เช่น ประเทศ ออสเตรเลีย อินเดีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ รวมถึงประเทศไทย ในประเทศไทยได้นำกลับมาคิดแปลงโดยเข้ามาอยู่ในระบบบูรณาการใช้ใหม่อีกครั้งในปี พ.ศ.2551 ส่วนประเทศอื่นๆ บางประเทศยังนิยมใช้อยู่ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียซึ่งดำเนินการโดยภาคเอกชน

2. รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการบริการเบ็ดเสร็จ

รูปแบบการบริการเบ็ดเสร็จ มีการเรียกชื่อได้หลากหลายลักษณะ อาทิ การบริการเบ็ดเสร็จที่จุดเดียว การบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ในที่นี้จะเรียกว่าการบริการเบ็ดเสร็จเป็นรูปแบบหนึ่งในระบบการส่งเสริมการเกษตรที่พัฒนาหลังรูปแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม เป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในปัจจุบันอีกรูปแบบหนึ่ง สำหรับประเทศไทย กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการปรับเปลี่ยนระบบการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชมมาเป็นการบริการด้านการพัฒนาการเกษตร โดยเน้นการใช้ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบคต.) เป็นกลไกในการดำเนินการพัฒนาการเกษตร รูปแบบนี้เป็นลักษณะบูรณาการจากส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทุกหน่วยงาน ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง คำนึงถึงปัญหาและความต้องการของเกษตรกรเป็นหลัก

ผลที่เกิดขึ้นของการใช้รูปแบบบริการเบ็ดเสร็จ

1. ก่อให้เกิดศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลอย่างเป็นรูปธรรม
2. ก่อให้เกิดคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำ

ตำบล

3. ก่อให้เกิดการวางแผนพัฒนาการเกษตรของตำบล โดยเป็นแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

4. เกษตรกรและชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาในทุกๆ ด้านก่อนมีการวางแผน

5. ก่อให้เกิดภารกิจที่ครอบคลุมการเกษตรทุกสาขา ประหยัดงบประมาณและเจ้าหน้าที่

6. ก่อให้เกิดจุดพบปะ จุดประชุมที่ชัดเจน ง่ายต่อการติดต่อและประสานงาน

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริการเบ็ดเสร็จที่จุดเดียวมีความเป็นมายาวนานพอสมควร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 โดยเริ่มที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และปี พ.ศ.2542 ที่ประเทศอังกฤษ หลังจากนั้นเพียง 1 ปี คือ พ.ศ.2543 ประเทศไทยนำรูปแบบนี้มาใช้ในระบบส่งเสริมการเกษตร ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรยังมีนโยบายใช้รูปแบบนี้จนกระทั่งปัจจุบัน แต่โอนภารกิจในการบริหารไปอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการมีส่วนร่วม

รูปแบบการมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบหนึ่งในระบบการส่งเสริมการเกษตรและถูกนำมาใช้มากในระยะหลังๆ เพื่อให้เกษตรกรและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตร รูปแบบของการมีส่วนร่วมมีใช้มานานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนหรือการพัฒนาชนบท ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นประเทศหนึ่งที่นิยมใช้รูปแบบนี้กับการส่งเสริมการเกษตร ทั้งนี้การมีส่วนร่วม เป็นหัวใจของการพัฒนาการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ร่วมกันคิด ร่วมกันอภิปรายเหตุผล การมีส่วนร่วมเป็นการเชื่อมประชาชนระหว่แนวคิดในการให้บริการ กับการส่งเสริมการเกษตรและการวิจัย การมีส่วนร่วมเป็นการจุดประกายแนวคิดริเริ่มในการขับเคลื่อนให้ชุมชนพัฒนาเร็วยิ่งขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมจะตระหนักถึงกระบวนการคิดของผู้คนเพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนา

ผลที่เกิดขึ้นของการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม การเลือกใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในงานส่งเสริมการเกษตรทำให้เกิดผล ดังนี้

1. เกิดการกระจายอำนาจการตัดสินใจสู่ผู้ปฏิบัติมากขึ้น โดยเกษตรกรสามารถตัดสินใจด้วยตัวเองหลังการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
2. การช่วยเหลือตัวเองจะเกิดขึ้นเพราะตัวเองมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ โดยรัฐช่วยน้อยลง
3. การแก้ปัญหาจะมองภาพที่เป็นลักษณะองค์รวม กล่าวคือ ไม่ยึดมั่นถือมั่นในความคิดตนเองจนเกิดอึดตา
4. เกิดการยอมรับ เกิดการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ โดยยอมรับวิธีการมีส่วนร่วมมากขึ้นว่าเป็นประโยชน์จริงหรือ หลายหัวดีกว่าหัวเดียว

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตร หลักการสำคัญที่จะทำให้การส่งเสริมในรูปแบบนี้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้ส่งเสริมและรับการส่งเสริมต้องเข้าใจถึงความหมายของการมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างถ่องแท้ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมได้ประยุกต์ในหลายกิจกรรมของการส่งเสริมการเกษตร

4. รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบบูรณาการ

โดยรูปแบบการบูรณาการยังไม่มี ความชัดเจนในแหล่งความเป็นมา เพราะอดีต รูปแบบของการส่งเสริมการเกษตรค่อนข้างมีรูปแบบที่ชัดเจน แต่ระยะหลังๆ ศาสตร์หลายศาสตร์ เริ่มเปลี่ยนไป ศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งอาจไม่สามารถนำมาแก้ปัญหาให้จบอย่างเบ็ดเสร็จได้ เนื่องจาก สังคมในยุคปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น สังคมชนบทยังมีส่วนเป็นสังคมเมืองเข้ามาแทรกซ้อน อยู่ การแก้ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรก็เช่นเดียวกัน ยุคหลังๆ จึงใช้ศาสตร์ผสมเข้าไป แก้ปัญหา จะทำให้การแก้ปัญหาได้เบ็ดเสร็จ เช่นเดียวกับหลักการวินิจฉัยโรค วินิจฉัยชุมชนต้องใช้ หลายมิติ แต่ต้องนำมิติที่หลากหลายมารวมให้เป็นหนึ่งเดียวอย่างผสมผสานกลมกลืน ในลักษณะ ของการบูรณาการ

ผลของการใช้รูปแบบบูรณาการ

1. เป็นการใช้ความรู้เชิงสหวิทยาการ คือ มีการใช้ความรู้หลากหลายสาขา
2. เกิดกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ร่วมรับผลในการทำงานร่วมกัน
3. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
4. ทำให้เกิดการประหยัดทรัพยากร
5. สามารถลดความซับซ้อนและสับสนลงได้
6. ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี
7. ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติงานแบบบูรณาการ

สรุปได้ว่า รูปแบบบูรณาการเป็นรูปแบบหนึ่งในงานส่งเสริมการเกษตรและถูก นำมาใช้ในกลุ่มประเทศละตินอเมริกามาแล้ว เพื่อแก้ปัญหการส่งเสริมการเกษตรที่มุ่งเน้นใน ทิศทางเดียว การบูรณาการเป็นการทำสิ่งที่เห็นว่าบกพร่องให้เกิดความสมบูรณ์หรือส่วนที่แยกๆ กันอยู่ให้มารวมกันเข้าเป็นหนึ่งเดียว รูปแบบบูรณาการที่ใช้งานส่งเสริมการเกษตร สามารถ บูรณาการ โครงการหลายๆ โครงการย่อยเข้าด้วยกันได้ รูปแบบการบูรณาการจึงทำได้ในหลาย ลักษณะไม่ว่าจะบูรณาการ โครงการ โดยดึงส่วนดีหรือส่วนที่ให้ประโยชน์สูงสุดเข้าด้วยกัน ตลอดจนการบูรณาการความรู้เชิงสหวิทยาการให้เข้าเป็นหนึ่งเดียวเพื่อลดการทับซ้อน ประหยัดทั้ง คน งบประมาณ เวลา และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในงานส่งเสริมการเกษตร

5. รูปแบบการส่งเสริมแบบคลินิกเกษตรเคลื่อนที่

เป็นการบริการเกษตรกรแบบเคลื่อนที่ ซึ่งในบางกรณีเกษตรกรเองอาจยังไม่ทราบว่าฟาร์มของตนเองมีปัญหา แต่ต้องการคำแนะนำเพื่อพัฒนาฟาร์มตนเองให้มีความเหมาะสมหรือเกษตรกรบางราย บางชุมชน อยู่ไกลจากเจ้าหน้าที่ การที่นักส่งเสริมการเกษตรเดินทางเข้าไปมีความลำบากและมีความจำเป็นที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะอย่างในการให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหา นั่น รูปแบบการส่งเสริมแบบคลินิกเกษตรเคลื่อนที่จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่ประยุกต์ให้มีการส่งเสริมการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความยั่งยืนแก่เกษตรกร ซึ่งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่มีลักษณะที่สำคัญ คือ

5.1 เป็นการนำความรู้ไปสู่เกษตรกรหรือชุมชนเกษตรถึงบ้านเรือนหรือชุมชนของเกษตรกรนั้นๆ

5.2 เป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถให้บริการตรงต่อความต้องการของเกษตรกร เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ฟาร์มหรือของเกษตรกรโดยตรง

5.3 เป็นการบริการที่สามารถแก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้ทันเวลา

5.4 เป็นการบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อเกษตรกรและชุมชนเป้าหมาย

5.5 เป็นการนำเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องใช้ เข้าช่วยในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและแก้ไขปัญหาเกษตรกร

5.6 สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการตื่นตัว รับรู้เทคโนโลยีใหม่ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเกษตรของตนเองให้ดีขึ้น

ดังนั้น สรุปได้ว่า คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ หมายถึง รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่บูรณาการนักวิชาการแขนงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เดินทางเข้าไปถึงครัวเรือนหรือชุมชนเกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริม ที่ความรู้ หรือนำเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกรได้แก้ไขปัญหาและพัฒนางานด้านการเกษตรของตนเองให้ดีขึ้น

2.6 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553: 6-44) ได้ให้ความหมายและจำแนกวิธีการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

วิธีการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการนำความรู้วิธีการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นวิธีสอน การสาธิต หรือฝึกอบรม

โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกษตรกรเกิดการรับรู้ ความสนใจ ใฝ่ตรง ทดลองทำ และนำไปปฏิบัติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีปัจจัยเงื่อนไขประกอบของแต่ละวิธี หรือเรียกว่าเทคนิควิธีก็ได้ และยังมีปัจจัยของผู้ถ่ายทอดด้วย จึงจะสามารถวัดประสิทธิภาพของแต่ละวิธีได้ สามารถแบ่งวิธีการ ส่งเสริมการเกษตร ได้ดังนี้

1. วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล

การส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล เป็นการติดต่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้แก่เกษตรกร กลุ่มเป้าหมายเป็นแบบครั้งหนึ่งเพียงบุคคลเดียว การส่งเสริมการเกษตรในลักษณะนี้จะสามารถทำให้นักส่งเสริมการเกษตรมีความใกล้ชิดกับเกษตรกร สามารถทราบถึงปัญหาของเกษตรกร ซึ่งหากเป้าหมายเป็นผู้นำท้องถิ่นหรือผู้ที่เกษตรกรเชื่อถือและนิยมปฏิบัติตาม การส่งเสริมการเกษตรในลักษณะนี้จะได้ประโยชน์มาก อย่างไรก็ตามการส่งเสริมการเกษตรในลักษณะนี้จะสามารถทำการส่งเสริมได้น้อยราย ดังนั้นนักส่งเสริมควรพิจารณาการสร้างเครือข่ายหรือสร้างผู้นำให้เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนี้ จากลักษณะการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล มีวิธีการส่งเสริมที่ ดังนี้

1.1 การเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่นา เป็นการส่งเสริมโดยนักส่งเสริมเดินทางไปพบปะเยี่ยมเยียนบุคคลเป้าหมายที่บ้านและไร่นาโดยมีวัตถุประสงค์ เช่น สร้างความคุ้นเคยกับเกษตรกรตลอดครอบครัวเกษตรกร ตอบปัญหาและให้ความรู้ทางเกษตรหรือทางอื่น ติดตามงานที่แนะนำให้ปฏิบัติ และให้ความช่วยเหลือแก้ไขปรับปรุงหากมีปัญหา

1.2 เกษตรกรมาติดต่อที่สำนักงาน เป็นการให้บริการแก่เกษตรกรที่มาติดต่อที่สำนักงานเพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยกับนักส่งเสริม รับบริการต่างๆ สอบถามปัญหา ขอคำแนะนำ เอกสารต่างๆ ข้อดีของการส่งเสริมวิธีนี้คือ ประหยัดเวลานักส่งเสริมมากกว่าการที่เดินทางไปเยี่ยมเยียน แต่นักส่งเสริมจะไม่พบเห็นสภาพที่แท้จริงในไร่นาของเกษตรกร

1.3 การติดต่อทางจดหมาย เป็นการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคลชนิดหนึ่ง ที่นิยมกระทำกันในกลุ่มเกษตรกร ถึงแม้ว่าจะใช้เวลานานในการส่งและตอบจดหมาย โดยเกษตรกรที่มีข้อความ ข้อสงสัย เขียนจดหมายสอบถามแก่นักส่งเสริม และนักส่งเสริมจะทำกาตอบจดหมายของเกษตรกร ข้อดีของวิธีการนี้คือ เกษตรกรสามารถเก็บเอกสารหรือคำแนะนำของนักส่งเสริมไว้ใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไปได้ แต่มีข้อจำกัดในความสามารถตอบจดหมายของนักส่งเสริมรวมทั้งค้นหาข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร

1.4 การติดต่อทางโทรศัพท์ เป็นการส่งเสริมที่มีความสะดวกมากขึ้น ซึ่งปัจจุบัน การติดตั้งโทรศัพท์ที่มีการให้บริการที่สะดวกมากขึ้น เกษตรกรสามารถใช้โทรศัพท์ในการสอบถาม ปัญหา รับบริการข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากนักส่งเสริมที่เกษตรกรให้ความสนใจได้ สำหรับข้อจำกัด คือ ระบบโทรศัพท์อาจยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล ทำให้ไม่สามารถติดต่อทางโทรศัพท์ได้

1.5 การติดต่อทางบริการข้อความสั้นจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นการให้บริการ ความรู้ ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผ่านทางเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ลักษณะการ ใช้งานจะคล้ายกับการส่งอีเมลล์ แต่จะสามารถส่งข้อความได้ไม่เกิน 160 ตัวอักษรผ่านทาง โทรศัพท์มือถือ

1.6 บริการข้อความสื่อผสมผ่านเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นเทคโนโลยีที่ทำให้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถรับส่งข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ โดยเป็นข้อความพร้อมเสียง ซึ่ง สามารถนำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรได้ แต่มีข้อจำกัดคือ การเสียค่าใช้จ่ายที่มากขึ้นทั้งในตัว ของโทรศัพท์และค่าบริการของเครือข่าย

1.7 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการส่งข้อความหรือ ข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นๆ ผ่านทางคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายเหมือนกับการส่ง จดหมาย แต่อยู่ในรูปแบบของสัญญาณข้อมูลที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ นักส่งเสริมสามารถผลิตสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบทความทางการเกษตร รูปภาพ ภาพวิดีโอ เพิ่มสื่อให้เกษตรกรเข้าใจ โดยบันทึกเป็น ไฟล์คอมพิวเตอร์แนบส่งไปให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว

2. วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม

การส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม เป็นการถ่ายทอดความรู้ การสื่อสาร การ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักส่งเสริมกับกลุ่มเกษตรกรที่เป็นบุคคลเป้าหมายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่ไม่มากเกินไปจนนับจำนวนไม่ได้ ซึ่งเป็นการลดข้อจำกัดของการส่งเสริมการเกษตรแบบ รายบุคคลที่ใช้เวลาและงบประมาณที่มาก โดยได้เป้าหมายจำนวนน้อย รายละเอียดดังนี้

2.1 การประชุมกลุ่มเกี่ยวกับการส่งเสริม เป็นการประชุมที่มีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มารวมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยจัดขึ้น เฉพาะกลุ่มอาชีพ กลุ่มคนทั่วไป ที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่ม แม่บ้าน กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2.2 การสาธิต เป็นวิธีการส่งเสริมที่นิยมใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากทำให้เกษตรกรหรือกลุ่มเป้าหมายได้มีความเข้าใจได้มากขึ้นกว่าการประชุมบรรยาย เนื่องจากได้สัมผัสจากของจริง โดยเราสามารถได้ เป็น 3 รูปแบบ คือ การสาธิตวิธี การสาธิตผล และการจัดงานวันสาธิต

2.3 ทักษะศึกษา เป็นการนำกลุ่มบุคคลออกไปศึกษากิจกรรมต่างๆ นอกสถานที่ หรือฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกษตรกรสนใจ

2.4 การจัดงานวันเกษตร การจัดงานวันเกษตรเป็นการจัดงานในสถานที่ที่คนกลุ่มใหญ่สามารถรวมกันได้ เพื่อศึกษาหาความรู้ในด้านการเกษตร การชมนิทรรศการทางการเกษตร ในด้านต่างๆ การสัมมนาทางวิชาการ การสาธิต และอาจมีกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มเติมขึ้นเพื่อการจูงใจ และสร้างความสนใจให้แก่ผู้เข้าร่วมชมงาน เช่น การจัดงานวันเกษตรแห่งชาติ เป็นต้น

3. วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน ที่นิยมใช้สามารถจำแนกออกได้เป็น ประเภทสื่อที่ใช้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเสียง สื่อภาพและเสียง และประเภทสื่อกิจกรรม เช่น การจัดนิทรรศการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ ที่มีเนื้อหาความรู้ด้านการเกษตรที่มีจุดเด่นน่าสนใจ ใช้ในการส่งเสริมการเกษตร โดยมีเป้าหมายเป็นเกษตรกรหรือบุคคลที่สนใจด้านการเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์ให้ความรู้ กระตุ้นให้เกิดความสนใจ และพิจารณานำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งตัวเกษตรกรเองและครอบครัว

3.2 วิทยุกระจายเสียง เป็นสิ่งสื่อสารมวลชนที่ได้รับความนิยมจากประชาชนมาก เนื่องจากสามารถรับฟังได้อย่างกว้างขวาง สามารถเสนอข่าวสารความรู้ความบันเทิงออกไปอย่างรวดเร็ว และสามารถเข้าถึงเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลได้เป็นอย่างดี ในการส่งเสริมการเกษตรนักส่งเสริมสามารถจัดรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้ความรู้ข่าวสารการเกษตร ตลาดเกษตร ราคาสินค้าเกษตรกรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร การจัดรายการความรู้ในทางเกษตรเพื่อเกษตรกร เป็นต้น

3.3 วิทยุโทรทัศน์ การส่งเสริมการเกษตรโดยใช้วิทยุโทรทัศน์เป็นการส่งเสริมมวลชนอีกแบบหนึ่งที่มีความสำคัญ ในปัจจุบันการรับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์ไม่ได้เป็นข้อจำกัดเนื่องจากสามารถรับสัญญาณได้เกือบทั่วประเทศ

3.4 ภาพยนตร์ การใช้ภาพยนตร์เพื่องานส่งเสริมการเกษตรเป็นวิธีการที่สามารถกระตุ้นความสนใจและเปลี่ยนเจตคติของบุคคลเป้าหมายได้เร็วขึ้น ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้ชมได้เห็นภาพและได้ยินเสียงและเป็นสื่อที่เสนอข้อเท็จจริงได้อย่างน่าสนใจ และเข้าใจง่าย ใช้เวลาน้อยและเข้าถึงบุคคลเป้าหมายได้มาก

3.5 นิทรรศการ คือ การจัดแสดงสิ่งต่างๆ หรือการใช้อุปกรณ์เพื่อการถ่ายทอด การเผยแพร่ เพื่อจุดมุ่งหมายด้านการให้ความรู้ให้แก่เกษตรกรหรือผู้สนใจทั่วไป เป็นวิธีการสอนทางส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้ความรู้ เพื่อการเผยแพร่ เพื่อแสดงผลงานทางวิชาการ เป็นต้น

2.7 สื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร

สื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร เฉลิมศักดิ์ คุ่มหิรัญ (2553: 45-46) ได้จำแนกเป็นการใช้สื่อต่างๆ ดังนี้

1. การใช้สื่อคำพูด

เป็นการใช้คำพูดเป็นหลักในการส่งเสริมความรู้และชักชวนให้บุคคลเป้าหมายปฏิบัติตาม คนโดยทั่วไปมักชอบฟังมากกว่าอ่านการสื่อสาร โดยการพูด จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง การส่งเสริมโดยการพูดเป็นการสะดวกประหยัดเวลาและช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์ด้วย การสื่อสารด้วยคำพูด แม้ว่าจะมีข้อดีในด้านการประหยัด สามารถสร้างความเข้าใจได้รวดเร็ว สามารถประเมินการสื่อสารได้ทันทีว่าได้ผลดีหรือไม่ และยังสามารถยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับกาลเทศะได้อย่างดีแล้ว ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้างในด้านที่ว่า หากในการตรวจสอบอ้างอิงและในกรณีที่เป็นเรื่องราวยุ่งยากซับซ้อน จะสื่อสารติดต่อด้วยการเขียนไม่ได้ และการพูดจะใช้ไม่ได้ผลดีเต็มที่เมื่อผู้พูดและผู้ฟังอยู่ในระยะที่ห่างไกลกัน วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อคำพูด มีหลายวิธี เช่น การสอนหรือการบรรยาย การประชุม การสาธิตวิธี การพบปะ พูดคุย เยี่ยมเยียน เป็นต้น

2. การใช้สื่อสิ่งพิมพ์

การส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์มีข้อดี คือ มีความคงทนถาวร ต้องการศึกษาก็สามารถนำมาอ่านได้ สามารถจัดทำได้หลายรูปแบบทั้งขนาด สี สัน การจัดหน้า และรูปเล่ม และสามารถนำไปใช้ในการทำรายการวิทยุ โทรทัศน์ นิทรรศการได้ ข้อจำกัดของสื่อสิ่งพิมพ์ คือ ไม่เหมาะสำหรับผู้อ่านหนังสือไม่ได้ ไม่ชอบการอ่านหนังสือ และเป็นสื่อทางเดียวที่ผู้อ่านไม่สามารถซักถามได้ทันที การส่งเสริมโดยใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ มีหลายชนิดด้วยกัน เช่น เอกสารเผยแพร่หนังสือ แผ่นโฆษณา หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์กำแพง แผ่นปลิว แผ่นพับจดหมายเวียน เป็นต้น

3. การใช้สื่อภาพ สื่อเสียง สื่อภาพและเสียง

การส่งเสริมโดยใช้สื่อประเภทภาพและเสียง เป็นการส่งเสริมเพื่อเผยแพร่ความรู้ข่าวสารต่างๆ โดยให้เกษตรกรได้เห็นภาพ และได้ยินเสียง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรให้ความสนใจในเนื้อหา ความรู้ ข่าวสารนั้น เป็นการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น สื่อประเภทภาพและเสียงจึงมีความสำคัญที่จะนำมาใช้ประกอบการถ่ายทอดการส่งเสริมโดยใช้สื่อประเภทภาพและเสียง มีหลายวิธีการ เช่น การใช้วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิดิทัศน์ สไลด์ หรือภาพนิ่ง เครื่องฉายข้ามศีรษะ และโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ

3. บริบทเกี่ยวกับยางพารา

ยางพาราเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ที่มีอายุยืนยาว เป็นพืชที่มีใบเลี้ยงคู่อยู่ใน Family Euphorfiaceae มีชื่อสามัญว่า Para Rubber และมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Havea brasiliensis*

3.1 ความเป็นมา

บตี นพวงศ์ ณ อยุธยา (2542: 74-75) ระบุว่า ต้นยางพารา มีถิ่นกำเนิดอยู่ในอเมริกาใต้และอเมริกากลางมีการนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ.2442 ได้นำต้นยางพารามาปลูกที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรังเป็นครั้งแรก ต่อมารายงูรได้นำเข้ามาปลูกเป็นสวนยางมากขึ้น และได้มีการขยายพื้นที่ปลูกออกไปในภาคใต้รวม 14 จังหวัด ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปถึงจังหวัดที่ติดชายแดนประเทศมาเลเซีย และต่อมาในปี พ.ศ.2454 ได้มีการขยายพื้นที่ไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดจันทบุรี ระยอง ตรัง

3.2 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ยางพารา (Para Rubber) เป็นพืชยืนต้นขนาดใหญ่ อายุยาวนานนับร้อยปี เป็นพืชใบเลี้ยงคู่ รากเป็นระบบรากแก้ว ลำต้นตั้งตรง แตกกิ่งก้านสาขามาก เนื้อไม้เป็นไม้เนื้ออ่อน สีขาวปนเหลือง ใบเป็นใบประกอบ 1 ก้าน มีใบย่อย 3 ใบ แตกออกมาเป็นชั้นๆ เรียกว่า "ฉัตร" ดอกยางมีลักษณะเป็นช่อ โดยมีทั้งดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอยู่ในช่อเดียวกัน ผสมพันธุ์แบบเปิด ผลยางมีลักษณะเป็นพู่แต่ละพู่จะมีเมล็ดอยู่ภายใน เมล็ดมีสีน้ำตาลคล้ายเมล็ดคละหุ้ง ยางพารามีส่วนสำคัญที่มนุษย์นำไปใช้ประโยชน์ คือ น้ำยาง ซึ่งเป็นของเหลวสีขาวถึงขาวปนเหลือง ชุ่มชื้น อยู่ในท่อน้ำยาง ซึ่งเรียงตัวกันอยู่ในส่วนที่เป็นเปลือกของต้นยาง เจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 10 องศาเหนือและใต้ของเส้นศูนย์สูตร ซึ่งมีพื้นที่เป็นที่ราบถึงลาดเอียงเล็กน้อย อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลไม่เกิน 200 เมตร ลักษณะดินควรเป็นดินร่วน ระบายน้ำและอากาศดี น้ำไม่ท่วมขัง มีความเป็นกรดเป็นด่าง 4.0-5.5 และไม่เป็นดินเค็ม ปริมาณน้ำฝนไม่ต่ำกว่า 1,350 มิลลิเมตรต่อปี และ

มีฝนตกไม่น้อยกว่า 120 วันต่อปี ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีไม่น้อยกว่า 65 เปอร์เซ็นต์ และ อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 24-27 องศาเซลเซียส

3.3 พันธุ์ยางพารา

สถาบันวิจัยยาง (2546:3) กล่าวว่า พันธุ์ยางที่แนะนำให้ปลูก แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ของการปลูก ดังนี้

กลุ่ม 1 พันธุ์ยางผลผลิตน้ำยางสูง เป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตน้ำยางสูงเป็นหลัก การเลือกปลูกพันธุ์ยางในกลุ่มนี้ควรมุ่งเน้นผลผลิตน้ำยาง

กลุ่ม 2 พันธุ์ยางผลผลิตน้ำยางและเนื้อไม้สูง เป็นพันธุ์ที่ให้ทั้งผลผลิตน้ำยางและเนื้อไม้ โดยให้ผลผลิตน้ำยางสูง และมีการเจริญเติบโตได้ดี ลักษณะลำต้นตรง ให้ปริมาณเนื้อไม้ในส่วนลำต้นสูง

กลุ่ม 3 พันธุ์ยางผลผลิตเนื้อไม้สูง เป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตเนื้อไม้สูงเป็นหลัก มีการเจริญเติบโตดีมาก ลักษณะลำต้นตรง ให้ปริมาณเนื้อไม้ในส่วนลำต้นสูงมาก ผลผลิตน้ำยางจะอยู่ในระดับต่ำกว่าพันธุ์ยางในกลุ่ม 1 และ 2 เหมาะสำหรับเป็นพันธุ์ที่จะปลูกเป็นสวนป่าเพื่อการผลิตเนื้อไม้

พันธุ์ยางที่แนะนำ

กลุ่ม 1 พันธุ์ยางผลผลิตน้ำยางสูง พันธุ์ชั้น 1 ได้แก่ สถาบันวิจัยยาง 251, สถาบันวิจัยยาง 226, BPM 24 และ RRIM 600 พันธุ์ชั้น 2 ได้แก่ สถาบันวิจัยยาง 209, สถาบันวิจัยยาง 214, สถาบันวิจัยยาง 218, สถาบันวิจัยยาง 225, สถาบันวิจัยยาง 250, สถาบันวิจัยยาง 319, สถาบันวิจัยยาง 405, สถาบันวิจัยยาง 406, RRIC 100, RRIC 101, PR302, PR305 และ Haiken 2

กลุ่ม 2 พันธุ์ยางผลผลิตน้ำยางและเนื้อไม้สูง พันธุ์ชั้น 1 ได้แก่ PB 235, PB 255, PB 260 และ RRIC 110 พันธุ์ชั้น 2 ได้แก่ สถาบันวิจัยยาง 312, สถาบันวิจัยยาง 325, สถาบันวิจัยยาง 404, สถาบันวิจัยยาง 407, สถาบันวิจัยยาง 409 และ RRIC 121

กลุ่ม 3 พันธุ์ยางผลผลิตเนื้อไม้สูง พันธุ์ชั้น 1 ได้แก่ ฉะเชิงเทรา 50, AVROS 2037, และ BPM 1 พันธุ์ชั้น 2 ได้แก่ สถาบันวิจัยยาง 401, สถาบันวิจัยยาง 403, RRII 118 และ RRII 203

3.4 การปลูกยางพารา

3.4.1 แหล่งปลูกยาง

สถาบันวิจัยยาง (2548: 1) กล่าวว่า สภาพพื้นที่ปลูกยางควรเป็นพื้นที่ราบ พื้นที่ที่มีความลาดเทมากกว่า 15 องศา ต้องทำขั้นบันได สูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 600 เมตร ไม่มีน้ำท่วมขัง ลักษณะดินเป็นดินเหนียวถึงร่วนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ดี มีการระบายน้ำและอากาศดี หน้าดินลึกไม่น้อยกว่า 1 เมตร ไม่มีชั้นหินแข็ง หินโผล่ หรือชั้นดินดาน ระดับน้ำใต้ดินลึกกว่า

1 เมตรมีค่าความเป็นกรด-ด่าง 4.5-5.5 ปริมาณน้ำฝนไม่ต่ำกว่า 1,250 มิลลิเมตรต่อปี มีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ย 120-150 วันต่อปี

3.4.2 การเตรียมพื้นที่

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2547: 11-13) กล่าวว่า การเตรียมพื้นที่ปลูกสร้างสวนยาง เป็นการปรับพื้นที่ให้มีสภาพเหมาะสมสำหรับปลูกยางทั้งด้านการปฏิบัติงานในสวนยางและการอนุรักษ์ดินและน้ำ จำเป็นต้องวางแผนการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความสะดวกในการดูแลบำรุงรักษาต้นยาง

การวางแผนปลูก

การวางแผนปลูกในพื้นที่ราบ โดยวางแผนหลัก ห่างจากแนวเขตสวนไม่น้อยกว่า 1.5 เมตรตามแนวตะวันออก-ตะวันตก ไม่ขวางทิศทางลม ส่วนการวางแผนปลูกในพื้นที่ลาดเท โดยวางแผนปลูกตามแนวระดับ หากพื้นที่ที่มีความลาดเทมากกว่า 15 องศา ต้องทำขั้นบันได

ระยะปลูก

ระยะปลูกยางที่เหมาะสม สำหรับเขตปลูกยางใหม่ มี 2 ระยะ คือ 1) ที่ราบ ระยะปลูก 3x7 เมตร ได้จำนวนไร่ละ 76 ต้น และ 2) ที่ลาดเท ระยะปลูก 3x8 เมตร ได้จำนวนไร่ละ 67 ต้น

การเตรียมหลุมปลูก

การขุดหลุมปลูกยางให้ขุดด้านใดด้านหนึ่งของไม้ชะมบตลอดแนว โดยแยกดินที่ขุดเป็น 2 กอง คือ ดินชั้นบนและดินชั้นล่าง ผึ่งแดดไว้ประมาณ 10 วัน เพื่อให้ดินแห้ง แล้วย่อยดินชั้นบนใส่รองก้นหลุม ส่วนดินชั้นล่างให้ผสมกับปุ๋ยหินฟอสเฟต (0-3-0) อัตราหลุมละ 170 กรัม ในแหล่งปลูกยางใหม่ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ต้นละ 5 กิโลกรัม รองก้นหลุมร่วมกับปุ๋ยหินฟอสเฟต แล้วกลบหลุม ขนาดของหลุม 50 x 50 x 50 เซนติเมตร สำหรับการขุดหลุมปลูกในพื้นที่ลาดเท เมื่อปักไม้ชะมบเรียบร้อยแล้วควรขุดหลุมเฉียงไปด้านในควนเล็กน้อย เมื่อปลูกยางไปแล้วอาจต้องแต่งชันเพิ่มเติม

3.4.3 การปลูก

สถาบันวิจัยยาง (2548: 8) กล่าวเกี่ยวกับวิธีการปลูกยางว่า การปลูกยางควรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน ใช้ต้นยางชำถุง ขนาด 1-2 นิ้ว เลือกต้นที่ชำเต็มแก่เต็มที่ สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคและแมลงศัตรู ให้รอยต่อระหว่างรากกับตาอยู่เหนือผิวดินเล็กน้อย โดยหันแผ่นตาไปทางทิศตะวันตก ใช้มีดเขี่ยดินออกประมาณ 2-3 เซนติเมตร นำไปวางในหลุมแล้วกรีดด้านข้างของถุงให้ขาดจากกัน แต่ยังไม่ดึงถุงออกนำไปวางในหลุม ทอยกลบดินลงหลุมจนเกือบเต็มหลุม แล้วให้ดึงถุงพลาสติกออก กลบดินจนเสมอกปากหลุม และอัดดินให้แน่นโดยให้บริเวณโคนต้นยาง

สูงกว่าเล็กน้อย ใช้เศษพืชคลุมบริเวณรอบโคนต้นยาง ห่างจากต้นยางประมาณ 5-10 เซนติเมตร การปลูกซ่อมควรปลูกก่อนหมดฤดูฝนอย่างน้อย 2 เดือน และไม่ควรปลูกซ่อมเมื่อต้นยางอายุ 2 ปีขึ้นไป

3.5 การบำรุงรักษา

3.5.1 การใช้ปุ๋ยในสวนยาง

นุชนารถ กังพิศดาร (2554: 23-41) กล่าวว่า การใส่ปุ๋ยยางในพื้นที่เหมาะสมและใส่ปุ๋ยในปริมาณที่ยางพาราต้องการจะทำให้ต้นยางของเกษตรกรเปิดกรีดได้เร็วขึ้น 1 ปี ให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และหากมีการใส่ปุ๋ยให้เหมาะสมกับพื้นที่ตามค่าวิเคราะห์ดินจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 24

สถาบันวิจัยยาง (2548: 4-6) กล่าวว่า ข้อพิจารณาในการใส่ปุ๋ยยางพาราให้มีประสิทธิภาพ มีดังนี้ 1) ชนิดของเนื้อดิน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มดินร่วนเหนียว มีความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารและน้ำได้สูง และกลุ่มดินร่วนทราย มีความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารและน้ำได้ต่ำกว่ากลุ่มดินร่วนเหนียว 2) ชนิดของปุ๋ย 3) สูตรปุ๋ย 4) เวลาใส่ปุ๋ย ขณะที่ดินมีความชื้นพอเหมาะ 5) วิธีการใส่ปุ๋ย ในช่วง 2 ปีแรก ใส่บริเวณรอบโคนต้นยางในรัศมีทรงพุ่มใบ แล้วใส่เป็นแถบสองข้างในบริเวณระหว่างแถวตามแนวทรงพุ่ม 6) พืชคลุมดินตระกูลถั่ว มี 4 ชนิด คือ คาโลโปโกเนียม เช่น โตรชีมา เพอราเลีย และซีรูเลียม นอกจากนี้สถาบันวิจัยยาง(2553: 59-61) ยังกล่าวถึงการใส่ปุ๋ยเคมีว่า มีแบ่งใส่ปีละ 2-3 ครั้งเมื่อดินมีความชื้น ใส่เป็นแถบ 2 ข้าง หรือขุดหลุม 2-4 จุด ต่อต้น สูตรและอัตราปุ๋ย (กิโลกรัม/ไร่/ปี) ที่แนะนำใช้กับต้นยางดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สูตรและอัตราปุ๋ย ที่แนะนำใช้กับต้นยาง

สูตร/อัตรา ปุ๋ย	ยางก่อนเปิดกรีด/เขตปลูกยางเดิม		ยางก่อนเปิดกรีด/เขตปลูกยางใหม่		ยางหลัง เปิดกรีด/ ดินทุกชนิด
	ดินร่วนเหนียว	ดินร่วนทราย	ดินร่วนเหนียว	ดินร่วนทราย	
สูตรปุ๋ย	20-8-20	20-8-20	20-10-12	20-10-17	29-5-18
อัตราปุ๋ย (กิโลกรัม/ไร่/ปี)					
ปีที่ 1	23	31	18	23	76
ปีที่ 2	34	47	26	31	76
ปีที่ 3	35	49	27	32	76
ปีที่ 4	37	50	27	37	76
ปีที่ 5	40	55	31	43	76

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง (2553: 50)

สถาบันวิจัยยาง (2549: 16) กล่าวว่า การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี โดยในปีที่ 1 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 1 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ในปีที่ 2-6 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 2 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ก่อนใส่ปุ๋ยเคมีประมาณ 15-20 วัน เพื่อปรับสภาพดิน

3.5.2 การตัดแต่งกิ่ง

นกรรจ์ แสงรักษาวงศ์ (2551: 95-102) อธิบายว่า การตัดแต่งกิ่งยางพาราที่แนะนำมี 3 วิธี คือ 1) ตัดแต่งกิ่งที่ต่ำกว่า 2.40 เมตร ออกหมด และตัดเป็นช่วงๆ ละ 2-3 เดือน 2) ตัดแต่งกิ่งที่ต่ำกว่า 1.70 เมตรออก 3) ตัดแต่งกิ่งที่ต่ำกว่า 1.70 เมตรออก แต่ทยอยตัดโดยพิจารณาตัดเฉพาะกิ่งที่มีความเจริญเติบโตเกินครึ่งหนึ่งของเส้นผ่านศูนย์กลางต้น และกิ่งที่เจริญเติบโตอย่างน้อย 3-4 นิ้วต้อออก ในแหล่งที่มีความชื้นสูงและมีปริมาณฝนเกิน 2,000 มิลลิเมตรต่อปี ควรตัดแต่งกิ่งที่ระดับต่ำกว่า 2 เมตร ออกให้หมด แต่ในสภาพท้องที่แห้งแล้งควรตัดแต่งเพียงระดับ 1.80 เมตร

3.5.3 การป้องกันกำจัดวัชพืช

สถาบันวิจัยยาง (2553:54) กล่าวว่า วัชพืชที่พบในสวนยางมีทั้งวัชพืชฤดูเดียว และวัชพืชข้ามปี วิธีการป้องกันกำจัดวัชพืชทำได้โดย 1) ปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่วห่างจากแถวยางประมาณ 2 เมตร 2) ใช้วัสดุคลุมดินโดยนำวัสดุเหลือใช้ต่างๆ คลุมโคนต้นยางเฉพาะต้นหรือตลอดแถว ไม่ชิดโคนต้นยาง 3) ใช้แรงงานกำจัดก่อนวัชพืชออกดอก 4) ใช้สารเคมีเมื่อจำเป็น และปฏิบัติตามคำแนะนำ

3.6 โรคและแมลงศัตรูที่สำคัญของยางพารา

สถาบันวิจัยยาง (2553: 1-67) ได้อธิบายเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูที่สำคัญของยางพาราไว้ ดังนี้

3.6.1 โรคใบจุดนูน (*Colletotrichum leaf spot*)

สาเหตุ : เชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides*

ลักษณะอาการ เชื้อจะเริ่มทำลายที่ปลายใบเข้ามายังโคนใบ เกิดเป็นแผลสีน้ำตาลเข้ม ทำให้ใบผิดปกติร่วง เหี่ยวแห้งและร่วงหล่นเหลือแต่ก้านใบ ใบที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้วจะมีความต้านทานต่อการเข้าทำลายตามธรรมชาติ จึงพบอาการจุดแผลบนใบจำนวนมาก จุดแผลมีลักษณะกลมสีน้ำตาลขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 มิลลิเมตร ขอบแผลมีสีเหลือง เมื่อใบมีอายุมากขึ้นจุดเหล่านี้จะนูนจนสังเกตเห็นได้ชัด ถ้าโรครุนแรงในแปลงกล้ายางจะทำให้ใบร่วงโกร๋นเหลือแต่ลำต้น ต้นชะงักการเจริญเติบโต ตัดตาย เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของเปลือก การระบาดบนต้นที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้วอาจมีผลต่อผลผลิต เนื่องจากเชื้อราทำให้เกิดใบร่วงช้ำๆกันจนเป็นผลทำให้เกิดการตายของยอดอ่อน เชื้อจะเจริญลงมาเข้าทำลายส่วนตาและเจริญเข้าไปในลำต้น ทำ

ให้กิ่งแขนงแห้งตาย หากเป็นรุนแรง ทำให้ลำต้นแห้งตายได้ ในช่วงที่มีความชื้นสูงอาจพบกลุ่มสปอร์ของเชื้อสีส้มอ่อนหรือสีชมพูบนแผล

การแพร่ระบาด สปอร์แพร่กระจายโดยลมและน้ำฝนกระเด็นไป
พืชอาศัย อาโวคาโด โกโก้ กาแฟ ชา ส้ม กล้วย มะละกอ มะม่วง
การป้องกันกำจัด

1. โรคนี้มักเกิดกับต้นยางที่ไม่สมบูรณ์ จึงควรบำรุงรักษาสภาพดินให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของต้นยาง แนะนำให้ใส่ปุ๋ยครั้งละน้อยแต่บ่อยครั้ง และปรับปรุงการระบายน้ำไม่ให้พื้นที่ปลูกมีความชื้นสูง

2. ในพื้นที่ที่มีการระบาดควรใส่ปุ๋ยเพิ่ม เพื่อเร่งการเจริญของตาและการสร้างใบใหม่

3. หลีกเลี่ยงการปลูกพืชแซมหรือพืชร่วมที่เป็นพืชอาศัยของเชื้อรา

4. ต้นยางที่มีอายุน้อยกว่า 2 ปี ใช้สารเคมีพ่นบนใบยางเมื่อเริ่มพบการระบาด

3.6.2 โรคใบร่วงที่เกิดจากเชื้อราไฟทอปทอรา (*Phytophthora leaf fall*)

สาเหตุ: เชื้อรา *Phytophthora botryosa* P. *palmivora* P. *nicotianae* และ *P. parasitica*

ลักษณะอาการ สังเกตอาการเด่นชัดที่ก้านใบ โดยปรากฏรอยแผลชำลือน้ำตาลเข้มถึงดำตามความยาวของก้านใบ แผลบริเวณที่เป็นทางเข้าของเชื้อ มีหยดน้ำยางเล็กๆ เกาะติดอยู่ เมื่อนำมาสะบัดเบาๆ ใบย่อยจะหลุดออกจากก้านใบได้โดยง่าย มีผลทำให้ใบร่วงทั้งที่ยังเขียวสดอยู่ เชื้ออาจเข้าทำลายปลายใบ หรือขอบใบเกิดแผลสีน้ำตาลมีลักษณะชำลือน้ำตาลติดต่อกันเป็นแผลใหญ่ ทำให้ใบเปลี่ยนเป็นสีเหลือง และแดงก่อนที่จะร่วง ในสภาพอากาศเหมาะสม ยางพันธุ์อ่อนแอใบจะร่วงหมด และผลผลิตลดลงอย่างชัดเจนนอกจากนี้ยังพบว่าเชื้อนี้สามารถเข้าทำลายฝักยางได้ทุกระยะ ทำให้ฝักเน่า ถ้าความชื้นในอากาศสูงจะพบเชื้อรา สีขาวเจริญปกคลุมฝักฝักที่ถูกทำลายจะเน่าดำค้างอยู่บนต้น ไม่แตกและร่วงหล่นตามธรรมชาติ กลายเป็นแหล่งเชื้อโรคในปีถัดมา

การแพร่ระบาด ความรุนแรงของการเกิดโรคขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝน และจำนวนวันฝนตก เชื้อนี้ต้องการน้ำเพื่อการขยายพันธุ์จึงระบาดได้ดีในสภาพอากาศเย็น ฝนตกชุก มีความชื้นสูงต่อเนื่องกันอย่างน้อย 4 วัน มีแสงแดดน้อยกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน ส่วนขยายพันธุ์จะถูกทำลายโดยง่ายด้วยแสงแดดและสภาพอากาศแห้ง

พืชอาศัย มีรายงานว่าเชื้อ *P. palmivora* เข้าทำลายพืชอื่นได้มากกว่า 130 ชนิด อาทิ ส้ม พริกไทย ปาล์ม โกโก้ ทุเรียน

การป้องกันกำจัด

1. ไม่ควรปลูกยางพันธุ์อ่อนแอต่อโรค เช่น RRIM 600 ในแหล่งปลูกที่เป็นเขตระบาดของโรค
2. ไม่ควรปลูกพืชอาศัยของเชื้อราเป็นพืชแซมหรือพืชร่วม
3. กำจัดวัชพืชและตัดแต่งกิ่งในสวนยางให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก เพื่อลดความชื้นในสวนยาง
4. หากเชื้อระบาดกับต้นยางอายุน้อยกว่า 2 ปี หรือในแปลงเพาะชำต้นกล้ายาง ป้องกันกำจัดโดยพ่นด้วยสารเคมี
5. ต้นยางใหญ่ที่เป็นโรครุนแรงจนใบร่วงหมดต้น ให้หยุดกรีดยางและใส่ปุ๋ยบำรุงต้นยางให้สมบูรณ์

3.6.3 โรคเส้นดำ (Black Stripe)

สาเหตุ: เชื้อรา *Phytophthora botryosa* และ *P. palmivora*

ลักษณะอาการ เนื้อรอยกรีดจะมีลักษณะดำ ต่อมาบริเวณรอยดำจะเป็นรอยนูนสีดำ และขยายตัวตามยาวบริเวณที่ไม่เป็นโรคจะมีเปลือกงอกใหม่หนาเพิ่มขึ้น จึงมองเห็นรอยนูนของส่วนที่เป็นโรคชัดเจนเมื่อเดือนเปลือกออกดู จะพบรอยนูนนั้นมีลายเส้นสีดำบนเนื้อไม้เป็นรอยยาวตามแนวขึ้นของลำต้นหากหน้ากรีดยางเป็นโรครุนแรง ทำให้เปลือกบริเวณที่เป็นโรคปริ มีน้ำยางไหลตลอดเวลา เปลือกที่เป็นโรคนำหลุดออก

การแพร่ระบาด เชื้อบนฝักและใบที่เป็นโรคถูกชะล้างโดยน้ำฝนลงมาที่หน้ากรีด พบระบาดรุนแรงเมื่อกรีดยางติดต่อกันในฤดูฝน โดยไม่มีการป้องกันรักษาหน้ากรีด หน้ากรีดจะเปียกอยู่ตลอดเวลา เหมาะต่อการขยายพันธุ์ของเชื้อ

การป้องกันกำจัด

1. ไม่ควรปลูกพืชอาศัยเป็นพืชแซมหรือพืชร่วม
2. หลีกเลี่ยงการเปิดกรีดยางในช่วงฤดูฝนในพื้นที่ที่มีโรคระบาดรุนแรง
3. ระยะเวลาที่มีโรคใบร่วงระบาด ใช้สารเคมีทาป้องกันโรคที่หน้ากรีด

3.6.4 โรคเปลือกเน่า (Mouldy Rot)

สาเหตุ: เชื้อรา *Ceratocystis fimbriata*

ลักษณะอาการ ระบาดแรกจะเป็นรอยนูน มีสีจางบนเปลือกงอกใหม่เหนือรอยกรีด ซึ่งอาการคล้ายกับโรคเส้นดำ แต่ต่อมาจะปรากฏเส้นใยของเชื้อราสีเทาขึ้นปกคลุมที่รอย

แผลจนสังเกตเห็นได้ชัด เมื่อสภาพแวดล้อมเหมาะสม เชื้อราจะเจริญลุกลามออกไปจนเห็นเส้นใยของเชื้อราเกิดเป็นแถบขนานไปกับรอยกรีด ต่อมาเปลือกจะเน่าหลุดเป็นแอ่งเหลือแต่เนื้อไม้สีดำ เมื่อเดือนเปลือกบริเวณข้างเคียงออกดูจะไม่พบอาการเน่าลุกลาม ซึ่งต่างจากโรคเส้นดำ

การแพร่ระบาด สปอร์แพร่ระบาดโดยลม และแมลงเป็นพาหะนำไป นอกจากนี้ยังพบว่ามีการระบาดโรคผ่านทางมดกรีดยาง

พืชอาศัย: กาแฟ โกโก้ มะม่วง พืชตระกูลถั่ว มะพร้าว มันฝรั่ง

การป้องกันกำจัด

1. จัดการสวนยางให้โปร่ง ตัดแต่งกิ่งก้านที่ระเกะระกะออก กำจัดวัชพืชในสวนให้โล่งเตียนอยู่เสมอ เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก หน้ากรีดยางจะได้แห้งเร็ว ไม่เหมาะต่อการเจริญของเชื้อ

2. ไม่ควรปลูกพืชอาศัยเป็นพืชแซมหรือพืชร่วม

3. เมื่อต้นยางเป็นโรค ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราทาหน้ากรีดยาง โดยขูดส่วนที่เป็นโรคออกแล้วทาสารเคมี จนกว่าหน้ายางจะแห้งเป็นปกติ

3.6.5 โรคราแป้ง (Powdery mildew)

สาเหตุ: เชื้อรา *Oidium heveae*

ลักษณะอาการ เชื้อราเข้าทำลายใบอ่อน ทำให้ใบยางบิดงอ เน่าดำและร่วง ในระยะใบเปสลาจะเกิดเป็นแผลขนาดค่อนข้างใหญ่และมีขอบเขตไม่แน่นอน บริเวณแผลพบกลุ่มเส้นใยและสปอร์เชื้อราสีขาวเทาคล้ายผงแป้ง เนื้อเยื่อบริเวณที่เชื้อเจริญจะค่อยๆ เปลี่ยนจากสีเขียวเหลืองเป็นสีน้ำตาลอ่อน ถ้าเชื้อราเข้าทำลายดอกยางจะทำให้ดอกร่วง

การแพร่ระบาด ระบาดรุนแรงในช่วงยางผลิใบใหม่ ในสภาพอากาศเย็น ความชื้นสูง มีหมอกในตอนเช้า หรือมีฝนตกปรอยๆ สลับกับแสงแดด เชื้อแพร่ระบาดได้ดีโดยลม

การป้องกันกำจัด

1. ไล่ปุ๋ยอย่างที่มีธาตุไนโตรเจนสูงบำรุงต้นยางในช่วงปลายฤดูฝน เพื่อเร่งให้ใบยางที่ผลิออกมาใหม่แก่เร็ว

2. ต้นยางที่มีอายุน้อยกว่า 2 ปี พ่นสารเคมีบนใบยางที่เริ่มผลิใหม่เมื่อพบโรครบาด

3.6.6 อาการเปลือกแห้งของยางพารา (Tapping Panel Dryness)

อาการเปลือกแห้งของต้นยาง เป็นลักษณะความผิดปกติของการไหลของน้ำยาง เกิดขึ้นบริเวณหน้ากรีดทำให้ผลผลิตลดลง การเกิดอาการเปลือกแห้งไม่ได้เกิดจากเชื้อโรค จึงไม่ถ่ายทอดจากต้นสู่ต้นแต่เกิดจากความผิดปกติทางสรีรวิทยา มีสาเหตุหลักมาจาก พันธุ์ยาง ระบบ

กรีด การใช้สารเคมีเร่งน้ำยางสภาพแวดล้อม รวมทั้งดินที่ปลูก ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หรือหลายปัจจัยร่วมกัน

การเกิดอาการเปลือกแห้ง

1. อาการชั่วคราว ต้นยางให้ผลผลิตน้ำยางลดลง และเกิดกับต้นยางจำนวนมากในแปลงเดียวกัน อาจเกิดจากการกรีดถี่ การใช้สารเคมีเร่งน้ำยางไม่เหมาะสม หรือสภาพแวดล้อมที่แห้งแล้งเกินไป เมื่อพักกรีดระยะหนึ่ง บำรุงรักษาต้นยาง และมีฝนตามฤดูกาล อาการผิดปกตินี้จะหายไป

2. อาการถาวร ต้นยางให้ผลผลิตน้ำยางน้อยมาก หรือไม่ให้ผลผลิตเลย พบบางต้นเท่านั้นอาจเป็นต้นเดียวหรือหลายต้นติดต่อกัน พบได้ 2 ลักษณะ คือ เกิดบริเวณใต้รอยกรีด ลुकلامลงไปถึงบริเวณเท้าข้าง พบในเขตปลูกยางเดิม และเกิดจากบริเวณเท้าข้างแล้วลุกลามขึ้นไป ด้านบน พบในเขตแห้งแล้ง

สาเหตุ

1. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพที่ตั้งของสวนยาง สภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน รวมถึงโครงสร้างของดินและความอุดมสมบูรณ์ของดิน
2. พันธุ์ยาง พันธุ์ยางที่ให้ผลผลิตสูงมีโอกาสที่จะแสดงอาการเปลือกแห้งสูง
3. ระบบกรีด การกรีดถี่จะมีโอกาสทำให้ต้นยางแสดงอาการเปลือกแห้งสูงกว่าระบบกรีดที่แนะนำ
4. การใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง ทำให้น้ำยางไหลได้นานขึ้น ความถี่ของการทา และความเข้มข้นของสารเคมีเร่งน้ำยาง มีผลทำให้เกิดอาการเปลือกแห้งเร็วและรุนแรงขึ้น
5. สาเหตุที่ไม่แน่ชัด อาจพบในต้นยางที่ยังไม่เปิดกรีด หรือต้นยางสมบูรณ์ และปลูกในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม หรือต้นยางที่กรีดด้วยระบบปกติ อาจพบว่ามีอาการเปลือกแห้ง

ลักษณะอาการ

1. ผลผลิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ระยะแรกผลผลิตต่อต้นเพิ่มสูงขึ้นมาก น้ำยางหยุดไหลช้าความเข้มข้นลดลง หลังจากนั้นผลผลิตจะลดลงอย่างรวดเร็ว มีน้ำยางบนรอยกรีดแห้งเป็นช่วงๆและหยุดไหลในที่สุด

2. ต้นยางที่แสดงอาการเปลือกแห้ง จะมีขนาดลำต้นใหญ่กว่าต้นปกติมาก เนื่องจากต้นยางไม่มีการสร้างน้ำยาง สารอาหารที่ต้นยางสร้างขึ้นจะถูกนำไปใช้ในการเจริญเติบโตเพียงอย่างเดียว

3. เปลือกด้านนอกเป็นปุ่มปมขนาดเล็ก-ใหญ่กระจายบริเวณลำต้น เป็นเปลือกงอกใหม่ หลังจากพักกรีดนาน เนื่องจากต้นยางแสดงอาการเปลือกแห้ง

4. เปลือกแตกและล่อน พบกับต้นยางที่พักกรีดนาน เปลือกงอกใหม่จะดันเปลือกเก่า ซึ่งไม่มีน้ำยางออกทางด้านนอก ทำให้เปลือกแตกและล่อนเป็นแผ่น เปลือกงอกใหม่แม้จะมีน้ำยางไหลบ้าง แต่เป็นเพียงระยะเวลาสั้น

5. ลำต้นบิดเบี้ยว เห็นได้จากส่วนเปลือกลำต้นบิดเบี้ยวไปจากปกติมาก หลังจากพักกรีระยะเวลาหนึ่งแล้ว

6. รอยแผลบนรอยกรีดลักษณะเป็นจุดสีน้ำตาล เมื่อขูดเปลือกชั้นนอกออก จะเห็นรอยแผลสีน้ำตาลกระจายลงไปถึงรอยเท้าช้าง ขนาดและจำนวนของแผลขึ้นอยู่กับความรุนแรงของอาการ

7. อาการผิดปกติระดับเซลล์ ต้องตรวจสอบด้วยกล้องจุลทรรศน์ โดยเกิดเซลล์อุดตันภายในท่อน้ำยาง

การป้องกันรักษา

1. เมื่อสังเกตพบความผิดปกติในการให้น้ำยาง เช่น น้ำยางหยุดไหลเป็นระยะบนหน้ากรีดควรหยุดกรีดสักระยะหนึ่ง หรือปรับระบบกรีดใหม่ เพื่อให้ต้นยางมีระยะเวลาเพียงพอสำหรับการสร้างน้ำยางทดแทน

2. ดินปลูกยางที่มีอินทรีย์วัตถุต่ำ ควรปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่วและ / หรือใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในรูปปุ๋ยหมัก ปุ๋ยมูลสัตว์ ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดิน

3. ไม่ควรเปิดกรีดต้นยางที่มีขนาดเล็ก หรือใช้ระบบกรีดที่กับสวนยางที่อยู่ ในเขตที่มีปริมาณน้ำฝนจำกัด และควรหยุดกรีดยางในระยะที่ต้นยางมีการผลิใบใหม่

4. กรณีที่มีการใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง ต้นยางควรมีความสมบูรณ์ เจริญเติบโต ดี ต้นโต เปลือกหนาไม่ควรใช้สารเคมีเร่งน้ำยางกับพันธุ์ยางที่มีการตอบสนองต่อสารเคมีเร่งน้ำยางน้อย ได้แก่ พันธุ์ BPM 24, PB 235, PB 255, PB 260, สถาบันวิจัยยาง 250 และสถาบันวิจัยยาง 251 นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีเร่งน้ำยางในช่วงแล้ง ช่วงต้นยางผลัดใบและผลิใบใหม่ และช่วงอากาศหนาวซึ่งน้ำยางไหลนานกว่าปกติ

3.6.7 โรครากขาว (*White Root Disease*)

สาเหตุ : เชื้อรา *Rigidoporus lignosus*

ลักษณะอาการ เมื่อระบบรากถูกทำลาย พุ่มใบจะแสดงอาการผิดปกติ ใบจะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลือง โดยจะสังเกตเห็นเฉพาะบางกิ่ง แต่ในที่สุดจะเหลืองทั้งทรงพุ่มและ

ร่วง กิ่งแขนงบางส่วนแห้งตาย เมื่อขุดดูรากจะพบรากมีผิวขรุขระ และมีส่วนของเชื้อราติดอยู่ ซึ่งรากยางปกติจะมีผิวเรียบ สีเนื้อ

ลักษณะเส้นใยซึ่งจับอยู่ที่ผิวเปลือกราก ปรากฏเส้นใยสีขาวเจริญแตกสาขา ปกคลุมและเกาะติดแน่นกับผิวราก เมื่อเส้นใยอายุมากขึ้นจะกลายเป็นเส้นกลมม้วนสีเหลืองซีด

ลักษณะเนื้อไม้ของรากที่เป็นโรค เนื้อไม้ของรากที่เป็นโรคในระยะแรกจะแข็งกระด้างเป็นสีน้ำตาลซีด ในระยะรุนแรงจะกลายเป็นสีครีม ต่อมาจะยุ่ยและเบา ถ้าอยู่ในที่ชื้นและจะอ่อนนุ่ม

ลักษณะดอกเห็ดที่เกิดตรงโคนต้น หรือตอไม้เหนือพื้นดิน ดอกเห็ดมีลักษณะเป็นแผ่นครึ่งวงกลมแผ่นเดียว หรือซ้อนกันเป็นชั้นๆ ผิวด้านบนเป็นสีเหลืองส้ม โดยมีสีเข้มอ่อนเรียงสลับกันเป็นวง ผิวด้านล่างมีสีส้มแดงหรือสีน้ำตาล ขอบดอกเห็ดมีสีขาว

การแพร่ระบาด เชื้อราเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงฤดูฝนที่มีความชื้นสูงสามารถแพร่กระจายได้ 2 ทาง คือ 1) โดยการสัมผัสกันระหว่างรากที่เป็นโรครากับรากของต้นปกติ ทำให้เชื้อราลุกลามต่อไป 2) โดยสปอร์ของเชื้อราปลิวไปตามลม เมื่อมีความชื้นพอเพียง จะเจริญลุกลามไปยังระบบรากกลายเป็นแหล่งเชื้อโรคแหล่งใหม่ต่อไป

พืชอาศัย มีพืชอาศัยมากมายทั้งไม้ป่าและพืชปลูก เช่น ทุเรียน ขนุน จำปา มะพร้าว ปาล์ม น้ำมัน ไม้ ส้ม ชา กาแฟ โกโก้ เนียงนก พริกไทย พริกขี้หนู น้อยหน่า มันสำปะหลัง สะเดาบ้าน สะเดาเทียม ทั้งมะเขือเปราะ กะทกรก มันเทศ สะตอ ลองกอง

การป้องกันกำจัด

1. การเตรียมพื้นที่ปลูกยาง ควรทำลายตอไม้ ท่อนไม้เก่าออกให้หมด
2. ในแหล่งที่มีโรคระบาด หลังการเตรียมดินควรปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่ว เพื่อปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับความเจริญเติบโตของพืช และจุลินทรีย์ในดินบางชนิดที่เป็นพืชต่อเชื้อราสาเหตุโรคราก
3. ควบคุมปริมาณเชื้อด้วยชีววิธี โดยการใช้ก้ามฉันทผสมลงดินเพื่อปรับ pH ของดินให้เป็นกรด
4. หลังการปลูกยางไปแล้ว 1 ปี ควรตรวจหาต้นยางที่เป็นโรครากเป็นประจำ หากพบต้นยางเป็นโรครุนแรงไม่อาจรักษาได้ ควรขุดต้นเผาทำลาย และรักษาต้นข้างเคียงโดยการใช้สารเคมี
5. ต้นยางที่อายุมากกว่า 3 ปีขึ้นไป ควรขุดคูล้อมบริเวณต้นที่เป็นโรค (ขนาดคูกว้าง 30 เซนติเมตร ลึก 60 เซนติเมตร) เพื่อป้องกันไม่ให้โรคแพร่ระบาดไปยังต้นอื่นโดยการสัมผัสของราก

6. ไม่ควรปลูกพืชร่วม หรือพืชแซมที่เป็นพืชอาศัยในพื้นที่ที่เป็นโรคราก
7. ใช้สารเคมีรักษาต้นที่เป็นโรคเพียงเล็กน้อย และใช้กับต้นข้างเคียงเพื่อ

ป้องกันโรค

3.6.8 ปลวก (*termites*)

ในสวนยางมีปลวกหลายชนิดอาศัยอยู่ ส่วนใหญ่อาศัยกัดกินรากพืชที่ตายแล้วเป็นอาหาร และให้ประโยชน์ในการสร้างอินทรีย์วัตถุลงในดิน มีเพียงชนิดเดียวเท่านั้นที่ทำลายรากยางสด คือ *Coptotermes curvignathus*

ลักษณะและวงจรชีวิต ปลวกเป็นแมลงขนาดเล็ก สร้างรังอยู่ในดิน มีชีวิตรวมกันอยู่แบบสังคม มีรูปร่างลักษณะแตกต่างกันไปตามวรรณะ ปลวกที่ทำลายต้นยางเป็นวรรณะนักรบ สังเกตได้จากกรามที่มีขนาดใหญ่ เมื่อใช้กรามจับสิ่งของจะจับของเหลวคล้ายน้ำมันออกมาจากส่วนหัวตอนหน้าทันที ปลวกแต่ละรังมีจำนวนนับพันนับหมื่นตัว โดยฟักออกจากไข่ และเจริญเป็นตัวเต็มวัยโดยเปลี่ยนรูปร่างทีละน้อย และไม่ผ่านดักแด้

การทำลาย ต้นยางที่ปลวกทำลาย ส่วนมากจะมีอาการใบเหลืองเหมือนโรคราก ทำลายต้นยางได้ทุกระยะ โดยการกัดกินรากและโคนต้น ต้นยางที่ปลูกใหม่จะถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ต้นยางใหญ่ที่ถูกปลวกทำลายจะไม่สามารถมองเห็นลักษณะการทำลายจากภายนอกได้ จนกระทั่งต้นยางโคนล้มเพราะถูกลมพัดแรงหรือต้องขุดรากดูจึงจะเห็น โพรงปลวกที่โคนราก

การระบาด: พบมากในพื้นที่ที่เป็นดินลูกรัง

การป้องกันกำจัด ทำได้ยาก เนื่องจากปลวกมีชีวิตรวมกันแบบสังคมและสร้างรังอยู่ใต้ดิน วิธีที่จะป้องกันกำจัดได้ก็โดยการใส่สารเคมีที่เป็นของเหลวราดรอบๆ โคนต้น เพื่อให้ซึมลงไปตามราก โดยการขุดดินเป็นร่องแคบๆ ที่โคนต้น เพื่อป้องกันมิให้สารเคมีซึมขยายออกทางด้านข้างมากเกินไป

3.6.9 ทนอทราย (*grub of cockchafers*)

ทนอทราย เป็นตัวหนอนของด้วงปีกแข็งชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นศัตรูกัดกินและทำลายรากยาง ทำให้ต้นยางตายเป็นหย่อมๆ พบระบาดที่อำเภอรัตนบุรี จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อปี พ.ศ. 2541 เป็นตัวหนอนของแมลงนูนหลวงซึ่งเป็นด้วงปีกแข็ง

ลักษณะและวงจรชีวิต ตัวเมียวางไข่ในสวนยาง อาจเป็นฟองเดี่ยวๆ หรือเป็นกลุ่มก้อน และฟักเป็นตัวหนอนในอีก 2-3 สัปดาห์ต่อมา ตัวหนอนมีสีขาว รูปร่างโค้งงอเหมือนตัว C ลำตัวยาว 3-5 เซนติเมตร อาศัยอยู่ในดิน กินอินทรีย์วัตถุและรากพืชเป็นอาหาร เมื่อเจริญเต็มที่แล้วจึงขุดดินเป็นโพรงลึกลงไป และสร้างผนังหนาห่อหุ้มตัวเพื่อเข้าดักแด้ ตัวเต็มวัยเป็นแมลงปีก

แข็งแรงขนาดใหญ่ ตัวอ้วน ป้อมและสั้น ลำตัวยาว 3-5 เซนติเมตร กลางวันหลบซ่อนในดิน ออกบินหา
กินช่วงพลบค่ำ

การทำลาย กัดกินรากยางในระยะต้นเล็กอายุ 6-12 เดือน ทำให้ต้นยางมี
อาการใบเหลืองและเหี่ยวแห้งตาย มักพบในสวนยางปลูกแทน ตัวหนอนจะอาศัยอยู่ที่รากของตอ
ยางเก่า และออกมากัดกินรากยางอ่อนและพีชร่วม พีชแซมชนิดอื่นๆที่อยู่ในแปลงยาง เช่น
ลับประด ถวาย ทองทอง ทูเรียน มังคุด เนียงนก มะฮอกกานี รวมทั้งหญ้าคา ยังไม่พบความเสียหาย
ในต้นยางที่มีอายุมาก แต่พบว่าตอยางเก่าที่อยู่ในสวนยางจะเป็นแหล่งอาศัย และเป็นแหล่งอาหาร
ของแมลงชนิดนี้

การระบาด ระบาดในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม พบระบาดในพื้นที่ที่เป็น
ดินร่วนปนทรายในเขตจังหวัดพังงา กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช และสงขลา

การป้องกันกำจัด

1. ดักจับตัวเต็มวัยช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ด้วยกับดักแสงไฟ หรือตา
ข่ายในช่วงพลบค่ำจะช่วยลดปริมาณแมลงได้ดี
2. ปลูกพีชล่อ เช่น ตะไคร้เพื่อล่อตัวหนอนให้ออกมาและจับทำลาย
3. ใช้สารเคมีราดรอบโคนต้นยางและตอยางเก่าแล้วกลบดิน

3.7 การเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยาง

3.7.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกรีดยาง

นุชนารถ กังพิศดาร และคณะ(2554: 4-5)ได้อธิบายเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
กับการกรีดยางไว้ดังนี้

1. ความลึกของการกรีดยาง ควรกรีดยางให้ใกล้เขื่อมากที่สุด
2. ขนาดของงานกรีดยาง การกรีดยางครั้งต้นสามารถกรีดยางได้ 450-500 ต้นต่อคน
และการกรีดยาง 1 ใน 3 ของลำต้นสามารถกรีดยางได้ 650-700 ต้นต่อคน
3. เวลาที่เหมาะสมสำหรับกรีดยาง สามารถกรีดยางได้ตั้งแต่กลางคืนถึงเช้า
(03.00-06.00 น.)
4. ความสิ้นเปลืองเปลือกรู การกรีดยางเปลือกรูหรือบางไม่มีผลกระทบต่อ
ผลผลิต การกรีดยางที่ใช้ความถี่ต่ำจะมีความสิ้นเปลืองเปลือกรูน้อยกว่าการกรีดยางที่ใช้ความถี่ของการ
กรีดยางสูง
5. ความคมของมีด

3.7.2 การเปิดกรีด

นุชนารถ กังพิศดาร และคณะ (2554: 6) กล่าวว่า การเปิดกรีดขาง ควรเปิดกรีดเมื่อวัดเส้นรอบวงลำต้นได้ 50 เซนติเมตรที่ความสูง 150 เซนติเมตรจากพื้นดิน กรณีเปิดกรีดทั้งสวน ต้องมีจำนวนต้นขางที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 50 เซนติเมตร ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนต้นขางทั้งหมด โดยการกรีดจากด้านซ้ายลงมาด้านขวา ความชันของรอยกรีดทำมุม 30-35 องศากับแนวขนานพื้นดิน ทำทางไหลของน้ำขางลงมา 30 เซนติเมตร ตามรอยที่ทำไว้ ตอกลิ่มรองรับน้ำขางใช้ลวดรองรับด้วยน้ำขางรัดรอบลำต้นได้ลิ่มรองรับน้ำขางประมาณ 10 เซนติเมตร แล้วตั้งด้วยน้ำขางไว้บนลวด

3.7.3 ระบบกรีด

นุชนารถ กังพิศดาร และคณะ (2554: 4-5) ได้อธิบายเกี่ยวกับระบบกรีดขางว่า ระบบกรีดขางที่แนะนำมี 5 ระบบดังนี้

1. กรีดครั้งลำต้น กรีด 1 วัน เว้น 2 วัน ระบบนี้ใช้กับพันธุ์ขางทั่วไป โดยเฉพาะพันธุ์ขางที่อ่อนแอต่ออาการเปลือกแห้ง
2. กรีดครั้งต้น กรีด 1 วัน เว้น 1 วัน ระบบนี้ใช้กับพันธุ์ขางทั่วไป
3. กรีดครั้งต้น กรีดติดต่อกัน 2 วัน เว้น 1 วัน ใช้กับเปลือกงอกใหม่ หรือสวนขางขนาดเล็กกว่า 7 ไร่
4. กรีด 1 ใน 3 ของลำต้น กรีดติดต่อกัน 2 วัน เว้น 1 วัน ใช้กับเปลือกงอกใหม่ หรือสวนขางขนาดเล็กกว่า 10 ไร่
5. กรีด 1 ใน 3 ของลำต้น กรีด 1 วัน เว้น 1 วันควบคู่กับการใช้สารเคมีเร่งน้ำขางความเข้มข้น 2.5 % จำนวน 6-10 ครั้งต่อปี

3.8 การแปรรูปขางดิบ

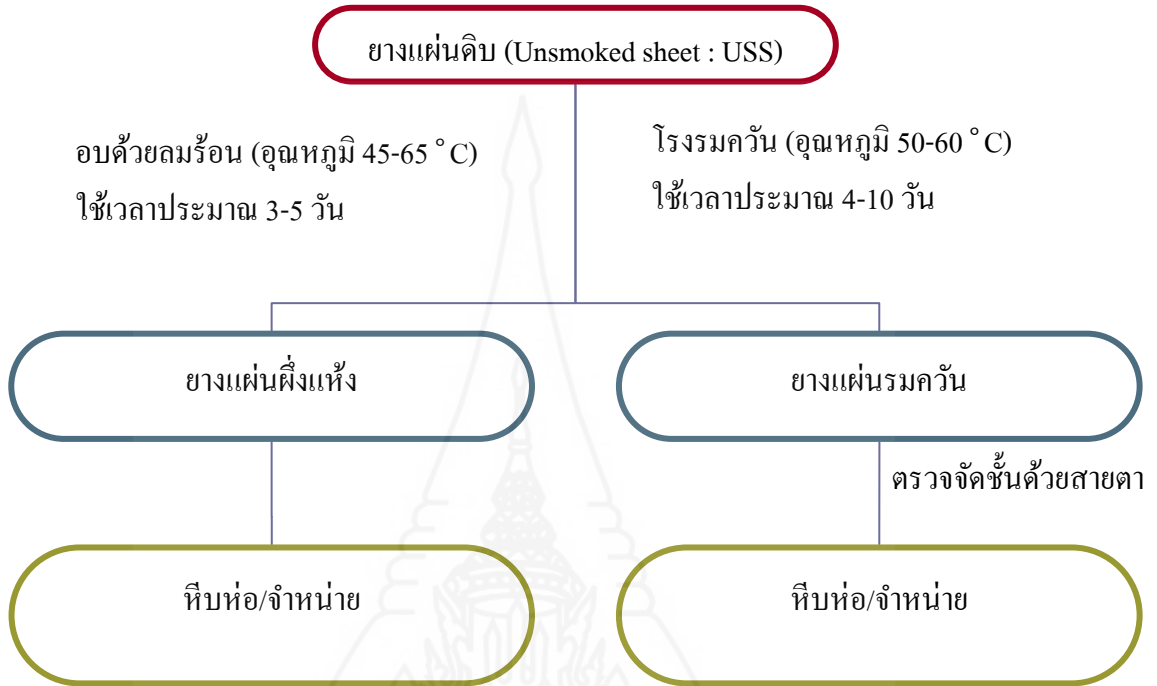
สถาบันวิจัยขาง (2553: 79-89) ได้อธิบายการแปรรูปขางดิบไว้ดังนี้

3.8.1 การผลิตขางแผ่นดิบ (Unsmoked sheet : USS)

การผลิตขางแผ่นชั้นดีควรทำขางให้สะอาด รีดแผ่นขางให้บาง สีของแผ่นขางสม่ำเสมอ ใช้น้ำและน้ำกรดถูกอัตราส่วน มีขั้นตอนที่สำคัญ คือ เก็บรวบรวมน้ำขางในภาชนะที่สะอาด กรองน้ำขางเพื่อแยกสิ่งสกปรก เจือจางน้ำขางด้วยน้ำสะอาด แล้วเติมกรดฟอร์มิค กวนให้เข้ากัน กวาดฟอง รอให้น้ำขางจับตัวสมบูรณ์ ระวังอย่าให้มีสิ่งสกปรกหรือสิ่งปลอมปน หลอด้วยน้ำสะอาด จากนั้นนำก้อนขางที่จับตัวแล้วมาวนผ่านเครื่องรีดเรียบ และเครื่องรีดดอก ล้างด้วยน้ำสะอาดอีกครั้ง ผึ่งในที่ร่มและมีอากาศถ่ายเท

3.8.2 การผลิตยางแผ่นผึ่งแห้งและยางแผ่นรมควัน

กรรมวิธีการผลิตยางแผ่นผึ่งแห้ง/ยางแผ่นรมควัน ดังภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรรมวิธีการผลิตยางแผ่นผึ่งแห้ง/ยางแผ่นรมควัน

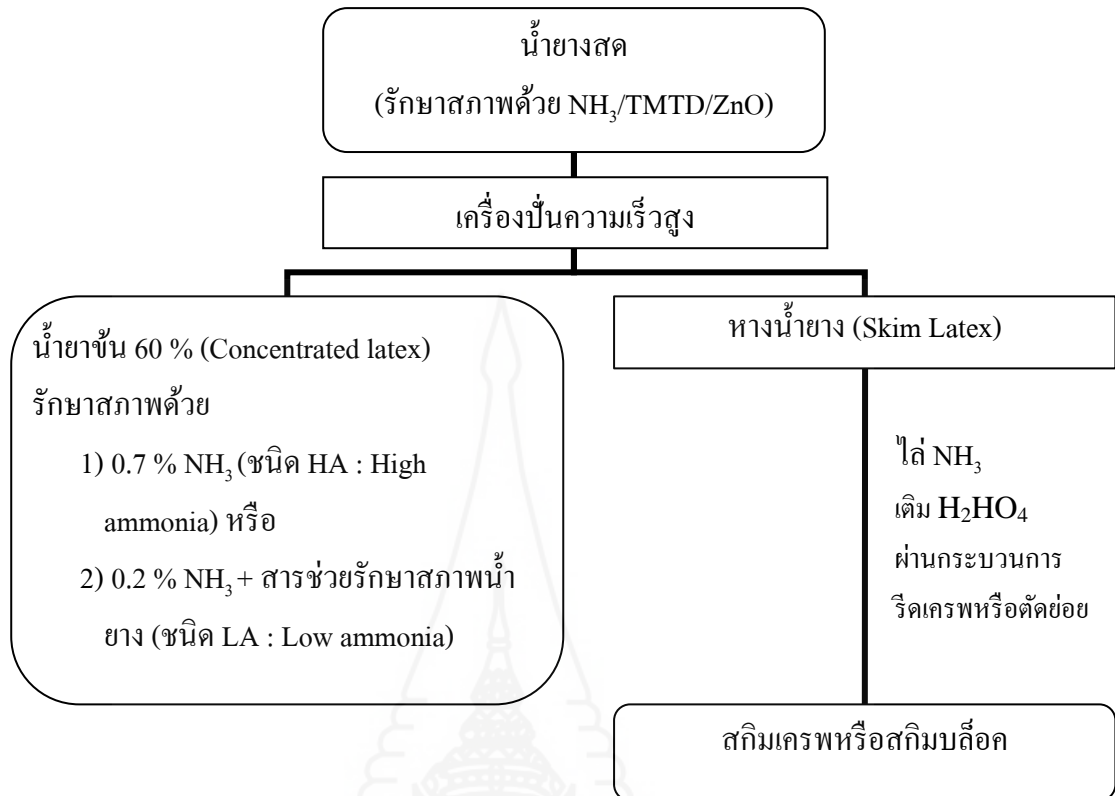
ที่มา: สถาบันวิจัยยาง (2553: 72)

3.8.3 การผลิตยางแท่ง

ขั้นตอนในการผลิตยางแท่ง คือ ตัดข่อยยางดิบให้เป็นชิ้นเล็กๆ อย่างรวดเร็ว ล้าง อบให้แห้งและอัดเป็นแท่งสี่เหลี่ยมขนาด 33.3 กิโลกรัม หรือ 35 กิโลกรัม

3.8.4 การผลิตน้ำยางข้น

วิธีผลิตน้ำยางข้นมี 4 วิธี คือ วิธีระเหยน้ำ วิธีทำให้เกิดคริม วิธีปั่น และวิธีแยกด้วยไฟฟ้า ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 การผลิตน้ำยางข้น

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง (2553: 71)

3.8.5 การผลิตยางก้อนถ้วย

สถาบันวิจัยยาง (แผ่นพับประชาสัมพันธ์: ม.ป.ป.) กล่าวถึงวิธีการผลิตยางก้อนถ้วยไว้ว่า วันกรีตที่ 1 กรีตยางต้นแรกจนถึงต้นสุดท้ายแล้วย้อนกลับมาต้นแรกอีกครั้งบีบน้ำกรดลงไป 1 ครั้ง ประมาณ 15-20 ลูกบาศก์เซนติเมตร ใช้ไม้สะอาดคนให้เข้ากัน วันกรีตที่ 2 จับก้อนยางตะแคง และปฏิบัติเช่นเดียวกับวันที่ 1 แต่ใส่น้ำกรดในปริมาณที่น้อยกว่าวันแรก และสามารถเก็บก้อนยางไปตั้งในวันถัดไป

3.9 ไม้ยางพารา

สถาบันวิจัยยาง (2553: 99-102) กล่าวไว้ว่า ไม้ยางพารา เป็นผลพลอยได้จากการตัดโค่นต้นยางเก่า สามารถทำรายได้ให้แก่เกษตรกร ไม้ยางพารานิยมนำไปทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น เครื่องเรือน ของเล่นสำหรับเด็ก แผ่นขึ้นไม้อัด กรอบรูป พื้นไม้ปาร์เกต์ ไม้เสาเข็มงานก่อสร้าง เป็นต้น

การผลิตไม้ยางพาราแปรรูป ประเทศไทยมีโรงอบไม้ประมาณ 55 แห่ง และมีโรงงานแปรรูปไม้ประมาณ 540 แห่ง สามารถผลิตไม้แปรรูปยางพาราได้ประมาณ 3 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี จำหน่ายให้กลุ่มผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือนประมาณร้อยละ 40 และร้อยละ 60 ส่งออก ซึ่งจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมไม้ยางพาราจะเกี่ยวข้องกับคน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา กลุ่มธุรกิจไม้ยางพาราแปรรูป และกลุ่มเฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมเครื่องเรือน และผลิตภัณฑ์จากไม้ยางพารา

3.9.1 การแปรรูปไม้ยางพารา ประกอบด้วย 4 กระบวนการหลัก คือ

- 1) การเลื่อยแปรรูป
- 2) การป้องกันรักษาเนื้อไม้
- 3) การอบไม้
- 4) การบรรจุหีบห่อ

3.9.2 ลักษณะ คุณภาพ และคุณสมบัติของไม้ยางพารา

ไม้ยางพารามีเนื้อไม้สีขาวอมเหลืองเมื่อสด และเปลี่ยนเป็นสีขาวจางเมื่อแห้ง เป็นไม้เนื้อแข็งปานกลาง เนื้อไม้หยาบปานกลางคล้ายกับตาข่าย เส้นตรง วงรอบปีไม่เห็นชัด ไม่มีแก่น คุณภาพไม้ยางพาราที่ความชื้นร้อยละ 12 มีความหนาแน่น 0.65 -0.69 กรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร มีการหดตัวจากไม้สดถึงอบแห้งด้านรัศมีรวมกับด้านสัมผัสร้อยละ 10.3 – 11.5 มีความเค้นอัดตั้งฉากเสี้ยน 17.4 -22.7 เมกะพาสคัล ความเค้นอัดขนานเสี้ยน 32.6 – 42.8 เมกะพาสคัล ความเค้นเฉือนขนานเสี้ยน 14.0 – 18.2 เมกะพาสคัล โมดูลัสแตกหัก (MOR) 73.1 – 93.1 เมกะพาสคัล โมดูลัสยืดหยุ่น 7,018 – 8,020 เมกะพาสคัล ความเหนียวของการกระแทก 0.29 เมกะพาสคัล และความแข็งแรง 3,640 - 4,488 นิวตัน

3.10 สถานการณ์ยางพารา

3.10.1 สถานการณ์ยางพาราต่างประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2554: 13) ได้สรุปข้อมูลสถานการณ์ยางพาราต่างประเทศ ว่า 2554 ผลผลิตยางธรรมชาติของโลกมี 10.8 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.6 จากปีก่อนที่มีผลผลิต 10.3 ล้านตัน ในปี 2555 คาดว่าผลผลิตยางโลกจะอยู่ในระดับ 11.5 ล้านตัน โดยไทยจะเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุด 3.4 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.4 ของผลผลิตโลก รองลงมาคือ อินโดนีเซีย 3.0 ล้านตัน (สัดส่วนร้อยละ 27.5) มาเลเซีย 1.0 ล้านตัน (สัดส่วนร้อยละ 9.5) และ อินเดีย 0.9 ล้านตัน (สัดส่วนร้อยละ 8.3) ตามลำดับการบริโภคยางในระดับโลก ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ผลผลิต และการบริโภคยางพาราโลก

หน่วย: พันตัน			
ปี	ผลผลิต	การบริโภค	สต็อก
2551	10,128	10,171	1,525
2552	9,702	9,325	1,902
2553	10,291	10,671	1,522
2554	10,760	10,986	1,296
2555	11,457	11,452	1,301

องค์การศึกษาเรื่องยางระหว่างประเทศ(IRSG) และ Economist Intelligence Unit 2011

ที่มา : สถาบันวิจัยยาง http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.htm สถิติยางไทย คั่นคืน
วันที่ 15 พฤษภาคม 2554

สถาบันวิจัยยาง สรุป ราคาของไตรมาสถี 4 ปี 2553 (ตุลาคม - ธันวาคม)
ปรับตัวสูงขึ้นทุกตลาดทำสถิติใหม่อย่างต่อเนื่อง เพราะมีปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

1. ปริมาณอุปทานยางของไทยลดลง เพราะได้รับผลกระทบจากฝนตก
กระจายหลายพื้นที่ปลูกยางที่สำคัญ ตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมจนถึงสิ้นปี โดยเฉพาะภาคใต้เกิดภาวะ
น้ำท่วมและต้นยางโคนล้มหลายหมื่นไร่จากพายุดีเปรสชัน

2. ความต้องการใช้ยางภาคอุตสาหกรรมยานยนต์ที่สำคัญ โดยเฉพาะจีนมีค่า
ตั้งซื้ออย่างต่อเนื่อง ผลจากอุตสาหกรรมรถยนต์และยางล้อที่เติบโตอย่างรวดเร็ว โดยจีนมียอด
จำหน่ายรถยนต์ทุกชนิดเพิ่มขึ้นประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ จากปีก่อน ใกล้เคียงระดับ 18 ล้านคัน เป็น
เหตุให้จีนต้องนำเข้ายางธรรมชาติเพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ นอกจากนี้จีนยังเร่งซื้อ
ยางเพื่อเก็บสต็อกไว้ก่อนถึงเทศกาลปีใหม่และตรุษจีน ต่อ เนื่องจนถึงฤดูยางผลัดใบ โดยวิเคราะห์
ได้จากสต็อกยางที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 106.90 ใกล้เคียงระดับ 65,340 ตัน (วันที่ 24 ธันวาคม 2553) จาก
ระดับ 31,580 ตัน (วันที่ 7 ตุลาคม 2553)

3. ความต้องการบริโภคยางในประเทศเพิ่มขึ้น โดยผลการสำรวจศูนย์วิจัย
กสิกรไทยคาดว่าปี 2553 ตลาดรถยนต์ในประเทศจะทำสถิติใหม่ด้วยยอดจำหน่ายเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า
44 เปอร์เซ็นต์ จากปี 2552 ใกล้เคียงระดับ 79,000 คัน และยอดจำหน่ายรถยนต์ปี 2554 จะเพิ่มขึ้น
ประมาณ 5 – 10 เปอร์เซ็นต์ เป็น 83,000 - 87,000 คัน

4. ราคาขายได้รับแรงสนับสนุนจากธนาคารกลางสหรัฐฯ (เฟด) ประกาศอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบ 6 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และขยายโครงการลดหย่อนภาษีออกไปอีก 2 ปี รวมทั้งขยายเวลาให้สวัสดิการแก่ผู้ว่างงานไปอีก 13 เดือน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและลดอัตราว่างงาน ส่งผลให้นักลงทุนเชื่อมั่นว่าเศรษฐกิจสหรัฐฯ จะขยายตัวรวดเร็วขึ้นในไตรมาสที่ 4 และต่อเนื่องไปถึงปี 2554

5. ราคาน้ำมันที่อยู่ในระดับสูงแม้ว่าจะผันผวนบ้าง โดยมีราคาต่ำสุด 79.49 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อบาร์เรล (20 ตุลาคม 2553) และมีราคาสูงสุด 91.51 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อบาร์เรล (24 ธันวาคม 2553) นับเป็นระดับสูงสุดในรอบ 2 ปี นักวิเคราะห์คาดว่าราคาน้ำมันยังคงปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (โอเปก) และสำนักงานพลังงานสากล (International Energy Agency:IEA.) ปรับเพิ่มคาดการณ์อุปสงค์น้ำมันทั่วโลกปี 2553 และปี 2554 เพิ่มขึ้น

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ราคาขายธรรมชาติไตรมาสที่ 1 ปี 2554 ยังคงมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น เพราะประเทศผู้ใช้จ่ายสำคัญอย่างจีนและอินเดียยังมีความต้องการสูง ขณะที่อุปทานภายในประเทศผู้ผลิตมีจำกัด โดยเฉพาะไทยแหล่งปลูกยางสำคัญทางภาคใต้ยังคงมีฝนตกในหลายพื้นที่ และเริ่มเข้าสู่ฤดูยาง-ผลัดใบ อีกทั้งราคาน้ำมันยังคงมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น นักลงทุนยังมีความกังวลเกี่ยวกับเศรษฐกิจปี 2554 เพราะยังมีความเสี่ยง โดยเฉพาะเศรษฐกิจสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ยังไม่มีการขยายตัวอย่างแข็งแกร่งทำให้เงินทุนยังคงไหลเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียที่มีการเติบโตสูงกว่า ส่งผลให้ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนยังเป็นประเด็นที่ต้องติดตามต่อไป

3.10.2 สถานการณ์ในประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2554 : 14) ได้สรุปข้อมูล ดังนี้

1) ด้านการผลิต

จากผลพยากรณ์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร(มิถุนายน 2554) พบว่า ภาคอีสานมีเนื้อที่กรีดยาง 1.5 ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.5 ของเนื้อที่กรีดยางทั้งประเทศที่ 12.7 ล้านไร่ และผลผลิตยางพาราภาคอีสาน 0.3 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.6 ของผลผลิตทั้งประเทศที่ 3.3 ล้านตัน

2) ด้านราคา

ราคาขายแผ่นดิบตลาดกลางภาคใหญ่เดือนนี้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 143.46 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 35.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน แต่ลดลงจากเดือนก่อนร้อยละ 9.3 ราคาขายแผ่นดิบที่เกษตรกรขายได้ที่ไร่นาทั้งประเทศและภาคอีสานเฉลี่ยกิโลกรัมละ 139.34 บาท และกิโลกรัมละ 146.51 บาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 37.5 และร้อยละ 45.8

ตามลำดับแต่ลดลงจากเดือนก่อนร้อยละ 9.3 และร้อยละ 6.1 ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตเริ่มออกสู่ตลาดมากขึ้นเพราะฤดูยางผลัดใบได้ผ่านพ้นไปแล้ว ประกอบกับความต้องการของประเทศผู้ใช้ลดลงโดยเฉพาะจากจีนและญี่ปุ่นเนื่องจากอุตสาหกรรมยางล้อชะลอตัวจากผลกระทบแผ่นดินไหวในญี่ปุ่นเมื่อเดือนเมษายน 2554 ดังข้อมูลปริมาณการใช้ยางธรรมชาติ ตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ปริมาณการใช้ยางธรรมชาติในประเทศแยกตามประเภทผลิตภัณฑ์

หน่วย : เมตริกตัน

ประเภทผลิตภัณฑ์	2550	2551	2552	2553
ยางยานพาหนะ	170,893	208,886	233,257	290,982
ยางรถจักรยานยนต์	29,589	29,614	22,787	24,262
หลอดดอก	6,212	5,943	2,153	2,452
ยางรัคของ	17,232	21,657	23,806	13,101
อะไหล่รถยนต์	1,435	2,091	1,556	1,704
พื้นรองเท้า	4,162	1,249	1,422	1,289
รองเท้า	4,759	5,055	5,419	4,950
ตัวอย่าง	964	940	529	636
สายพาน	1,370	1,862	2,457	2,763
ยางยึด	72,193	54,108	50,107	46,064
ถุงมือยาง	54,808	52,436	42,635	49,663
ถุงยางอนามัย	291	281	1,396	8,563
ผลิตภัณฑ์ฟองน้ำ	419	395	371	326
กาว	2,430	2,591	1,659	2,036
เครื่องมือทาง	840	831	1,706	1,185
การแพทย์/ วิทยาศาสตร์				
อื่นๆ	5,922	9,517	8,003	8,661
รวม	373,659	397,595	399,415	458,637

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.htm สถิติยางไทย คั่นคืน

วันที่ 15 พฤษภาคม 2554

3.10.3 แนวโน้มยางพาราในช่วง 2 ปี ข้างหน้า

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2554: 15) ได้สรุปโดยคาดว่าราคาปี 2554 จะปรับสูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 30.4 แต่มีแนวโน้มลดลงในปี 2555 เนื่องจากผลผลิตยางโลกที่เพิ่มขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม ราคายังอยู่ในเกณฑ์ที่ดีและสูงกว่าปี 2552 และปี 2553 ขณะที่ปี 2555 ราคามีแนวโน้มลดลง โดยมีราคาปี 2555-2556 โดยในปี 2555 คาดว่าราคาขายแผ่นดิบรวมวันขึ้น 3 มีราคาเฉลี่ยตันละ 4,088 ดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 19.1 โดยปริมาณการส่งออก มูลค่าการส่งออก และมูลค่าการนำเข้ายางประเภทต่างๆ ดังตารางที่ 2.4 ตารางที่ 2.5 ตารางที่ 2.6 และตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.4 ปริมาณการส่งออกยางแยกตามประเภท

หน่วย : เมตริกตัน						
เดือน / ปี	ยางแผ่น รวมวัน	ยางแท่ง	น้ำยางข้น	ยางผสม	อื่นๆ	รวม
2545	1,049,995	828,561	382,457	6,886	86,517	2,354,416
2546	1,149,610	912,600	408,993	36,608	65,639	2,573,450
2547	1,003,384	997,952	493,081	82,443	60,236	2,637,096
2548	920,972	1,109,327	488,675	36,700	76,724	2,632,398
2549	938,984	1,069,345	555,905	129,564	77,875	2,771,673
2550	861,326	1,103,848	510,489	105,151	77,948	2,703,762
2551	796,549	1,132,135	509,375	165,164	72,060	2,675,283
2552	694,510	950,574	595,550	417,499	68,060	2,726,193
2553	719,442	1,106,412	556,050	427,661	56,879	2,866,447
2554*						
ม.ค.	61,151	99,630	467,827	31,911	5,088	245,607
ก.พ.	64,202	96,956	46,315	24,619	4,537	236,629
มี.ค.	63,789	114,132	44,896	32,335	4,284	259,436

*ประมาณการเบื้องต้นจากข้อมูลขอส่งออก

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.htm สถิติยางไทย คั่นคืน
วันที่ 15 พฤษภาคม 2554

ตารางที่ 2.5 ปริมาณยางส่งออกไปยังประเทศผู้ซื้อปลายทาง

หน่วย : เมตริกตัน

เดือน / ปี	ญี่ปุ่น	จีน	สหรัฐฯ	มาเลเซีย	เกาหลีใต้	ยุโรป	อื่นๆ	รวม
2545	498,854	436,637	382,317	363,651	138,756	266,392	321,809	2,354,416
2546	542,837	650,898	278,693	365,486	165,832	294,239	275,465	2,573,450
2547	525,654	619,800	249,196	383,695	171,668	291,670	395,413	2,637,096
2548	540,485	573,385	237,858	403,506	185,308	281,090	410,766	2,632,398
2549	492,740	747,168	210,784	442,664	173,477	261,882	442,958	2,771,673
2550	405,599	827,369	213,080	413,049	151,824	262,182	430,659	2,703,762
2551	394,742	824,833	219,986	398,043	154,340	249,509	433,830	2,675,283
2552	256,984	1,160,339	156,069	480,313	133,079	245,589	293,820	2,726,193
2553*	346,302	1,128,553	177,859	443,000	171,530	268,693	330,510	2,866,447
2554*								
ม.ค.	27,271	96,957	23,317	29,386	13,801	26,330	28,545	245,607
ก.พ.	30,560	100,733	18,854	25,700	12,278	23,022	25,482	236,629
มี.ค.	30,376	105,921	18,994	29,219	17,482	25,020	32,424	259,436

*ประมาณการเบื้องต้นจากข้อมูลขอส่งออก

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.htm

สถิติยางไทย คั่นคืน

วันที่ 15 พฤษภาคม 2554

ตารางที่ 2.6 มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางของไทย

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทผลิตภัณฑ์	2551	2552	2553
ยางรีเครม	28.04	13.07	33.49
ยางคอมปาวด์	17,685.55	28,795.91	47,117.53
ยางยืด	6,513.54	7,645.66	43.22
ยางปูพื้น	857.24	761.33	969.97
ยางวัลคาไนซ์อื่นๆ	93.36	75.09	119.24
ท่อยาง	5,734.92	3,579.22	5,076.69
สายพาน	2,441.07	2,141.28	3,020.39
ยางยานพาหนะ	66,591.44	68,726.08	82,285.75
ยางในรถยนต์	2,362.67	2,432.40	2,479.97
ถุงยางอนามัย	2,256.83	2,467.35	2,756.73
หัวนมเหล็กทารก	124.08	81.29	66.29
ถุงมือ	28,017.27	28,623.33	30,445.53
ปะเก็น/ซีลยาง	2,446.13	2,021.54	2,836.93
ยางรัดของ	2,113.81	1,891.56	2,304.93
ยางลบ	43.63	23.12	20.19
ฝ้ายาง	221.19	213.21	276.34
ผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ	12,377.86	2,517.05	23,575.40
รวม	149,908.63	152,800.05	203,428.59

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.htm สถิติยางไทย คั่นคืน
วันที่ 15 พฤษภาคม 2554

ตารางที่ 2.7 มูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์ยางของไทย

ประเภทผลิตภัณฑ์	หน่วย : ล้านบาท		
	2551	2552	2553
ยางรีเครม	192.24	123.05	161.00
ยางคอมปาวด์	1,278.43	858.79	1,422.22
ยางวัลคาไนซ์	31.54	33.71	29.36
ยางยืด	9.50	19.14	43.22
ยางปูพื้น	818.79	730.10	305.60
ท่อยาง	3,678.04	2,665.93	4,097.21
สายพาน	906.78	864.97	1,894.25
ยางยานพาหนะ	6,809.02	7,530.06	8,821.87
ยางในรถยนต์	768.58	711.79	876.45
ถุงยางอนามัย	5.68	18.70	37.20
หัวนมเหล็กยางรถ	33.53	18.18	16.42
ถุงมือ	738.46	646.97	837.65
ปะเก็น/ซีลยาง	715.63	628.67	953.02
ผ้ายาง	141.92	98.05	165.55
ยางรัดของ	9.68	6.73	14.24
ยางลบ	29.13	40.67	51.40
ผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ	12,263.83	9,063.61	12,569.79
รวม	28,430.78	24,059.61	32,296.45

ที่มา : สถาบันวิจัยยาง http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.htm สถิติยางไทย คั่นคืน

วันที่ 15 พฤษภาคม 2554

3.11 โครงการปลูกยางพาราในพื้นที่แห่งใหม่ ระยะที่ 3 (2554-2556)

โครงการส่งเสริมการปลูกยางพันธุ์ดีในเขตพื้นที่เหมาะสม รวมทั้งสิ้น 800,000 ไร่ แบ่งออกเป็น ภาคเหนือ 150,000 ไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 500,000 ไร่ ภาคกลาง และภาคตะวันออก 100,000 ไร่ และภาคใต้ 50,000 ไร่ โดยกระทรวงเกษตรฯ ได้มอบหมายให้ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สทย.) จัดทำประกาศหลักเกณฑ์การให้การสงเคราะห์ เพื่อรับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการตามเงื่อนไขต่างๆ ที่กำหนด อาทิ ต้องมีที่ดิน เป็นของตนเองไม่น้อยกว่า 2 ไร่ และไม่เคยมีสวนยางมาก่อน ซึ่งจะให้ความช่วยเหลือปลูกยางพันธุ์ ดีรายละ 2-15 ไร่ โดยรัฐจะช่วยเหลือแบบให้เปล่า (grant) ในรูปปัจจัยการผลิต ได้แก่ พันธุ์ยาง ปุ๋ย และเมล็ดพืชคลุมดิน ใน 3 ปีแรก เป็นเงิน 3,529 บาทต่อไร่ แบ่งจ่ายเป็นงวดๆ ตามหลักเกณฑ์ของ สทย. ส่วนที่เหลือตั้งแต่ปีที่ 4-7 นั้น เกษตรกรจะต้องใช้ทุนของตนเอง ซึ่งระหว่างรอเปิดกรีดยางจะ สนับสนุนวงเงินกู้โดยขอความร่วมมือจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถทางการเงินที่จะดูแลรักษาสวนยางให้มีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการ ถ่ายทอดความรู้การทำสวนยางอย่างถูกวิธีตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการจากหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาทิ กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน เป็นต้น

สำหรับเงินงบประมาณแบ่งออกเป็น ปี 2554 จำนวน 580 ล้านบาท พื้นที่ 200,000 ไร่ ปี 2555 จำนวน 979 ล้านบาท พื้นที่ 300,000 ไร่ และปี 2556 จำนวน 1,179 ล้านบาท พื้นที่ 300,000 ไร่ จากนั้นจะเป็นการส่งเสริมต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ.2557-2562 คาดว่าจะมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการประมาณ 160,000 ราย มีรายได้คิดเป็นมูลค่า 224,000 บาทต่อรายต่อปี รวมถึงเกิดการ สร้างงานในท้องถิ่น มีแรงงานภาคเกษตรไม่น้อยกว่า 100,000 คน ช่วยลดการอพยพเคลื่อนย้าย แรงงานภาคการเกษตร และผลผลิตยางธรรมชาติของประเทศเพิ่มขึ้น นับจากปี พ.ศ.2562 เป็นต้น ไป ส่วนภาครัฐเองก็จะมีรายได้จากการเก็บเงินจากผู้ส่งออกยางนอกราชอาณาจักร เพิ่มขึ้นประมาณ ปีละ 1,112 ล้านบาท เพื่อใช้สำหรับเป็นทุนสงเคราะห์ชาวสวนยางต่อไป

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตยางพารา

4.1 สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สทย.)

4.1.1 บทบาทหน้าที่และภารกิจของสทย.

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง(2547: 3) เป็นรัฐวิสาหกิจประเภท ส่งเสริมที่ไม่แสวงหากำไร สังกัด กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. 2503 ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขในปี 2505 2518 และ 2530 รวม

3 ครั้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการ ให้การสงเคราะห์การทำสวนยาง และการสงเคราะห์ปลูกแทนด้วยไม้ยืนต้นชนิดอื่นที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ภารกิจพิเศษที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล นอกเหนือจาก พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง แล้ว รัฐบาลยังมอบนโยบาย ให้ สกย. ช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยาง ให้รวมตัวจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยาง โดยจัดสรรงบประมาณ สร้าง โรงผลิตยางแผ่นผึ่งแห้ง / รมควันให้กับกลุ่มเกษตรกร เพื่อแปรรูปผลผลิต เป็นยางแผ่นรมควัน หรือ อบแห้ง สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่รวมตัวกัน ไม่มากพอ ที่จะจัดตั้งสหกรณ์ รัฐก็ให้ สกย. จัดสร้างโรงเรือนผลิตยางแผ่นดิบคุณภาพดีให้ นอกจากนี้รัฐยังมอบหมาย ให้ สกย. จัดตลาดประมูลยางระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกษตรกร และพ่อค้ามาซื้อขายผลผลิต ที่ได้คุณภาพมาตรฐาน และราคาที่เป็นธรรม

4.1.2 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกยางพันธุ์ดีหรือไม้ยืนต้นทดแทนยางเก่า และส่งเสริมให้เกษตรกร ที่ไม่มียางมาก่อน ได้ปลูกสร้างสวนยางพันธุ์ดี โดยให้ทุนสงเคราะห์รวมทั้งคำแนะนำทางวิชาการเพื่อให้มีผลผลิตและรายเพิ่มขึ้น พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับของตลาด โดยใช้เทคโนโลยีเหมาะสม พัฒนาระบบและกลไกตลาดให้เกษตรกรชาวสวนยางได้รับความเป็นธรรมในด้านราคา จัดตั้งและพัฒนาองค์กรเกษตรกรชาวสวนยาง ให้เข้มแข็งมีศักยภาพในการพัฒนาและอำนาจต่อรองที่สูงขึ้น

4.2 กรมส่งเสริมการเกษตร (<http://www.doae.go.th/pag/about> ค้นคืนวันที่ 15 พฤษภาคม 2554)

4.2.1 พันธกิจ

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีขีดความสามารถในการผลิต และจัดการสินค้าเกษตรตามความต้องการของตลาด
- 3) ให้บริการทางการเกษตรตามสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกร
- 4) ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร และบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน
- 5) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้
- 6) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีขีดความสามารถในการผลิต และ

จัดการสินค้าเกษตรตามความต้องการของตลาด

7) ให้บริการทางการเกษตรตามสภาพปัญหาและความต้องการของ

เกษตรกร

8) ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร และบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน

4.2.2 นโยบาย

ในปัจจุบันมีสถานการณ์หลายอย่างส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรและเกษตรกร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การเปิดเสรีทางการค้า ความมั่นคงด้านอาหาร ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมไปถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นต้น ภาคการเกษตรซึ่งเป็นสาขาการผลิตหลักของประเทศต้องมีการปรับตัว กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะที่มีบทบาทภารกิจหลักในการดูแลและพัฒนาเกษตรกร ต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งในตัวบุคลากร และเกษตรกร ให้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีการปรับกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานในทุกระดับ ซึ่งการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2554 มุ่งเน้นใน 4 เรื่อง ดำเนินงานโครงการพระราชดำริ , พัฒนาบุคลากร, สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดหนองบัวลำภู

สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู(2553: 2-11) ได้อธิบายเกี่ยวกับจังหวัดหนองบัวลำภู ไว้ ดังนี้

5.1 ขนาดที่ตั้ง

จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งขึ้นเป็นจังหวัดเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2536 มีที่ตั้งตามพิกัดภูมิศาสตร์ อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 16 องศา 45 ลิปดา ถึง 17 องศา 40 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 องศา 57 ลิปดา ถึง 102 องศา 30 ลิปดา ตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 518 กม. (ตามเส้นทาง กรุงเทพฯ-สี่คิ้ว-ชัยภูมิ-ชุมแพ-ศรีบุญเรือง-หนองบัวลำภู) จังหวัดหนองบัวลำภู มีขนาดพื้นที่ประมาณ 3,859.062 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,411,928.74 ไร่ ขนาดพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 2.27 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พื้นที่ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ 170,226 ตารางกิโลเมตร หรือ 106,392,250 ไร่ และคิดเป็นร้อยละ 0.75 ของประเทศ) ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แผนที่แสดงอาณาเขตจังหวัดหนองบัวลำภู

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู(2553: 11)

5.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอน้ำโสม อำเภอบ้านฝ้อ จังหวัดอุดรธานี
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอบ้านฝ้อ อำเภอกุดจับ อำเภอหนองวัวซอ
 จังหวัดอุดรธานี
 ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอสีชมพู กิ่งอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอภูกระดึง อำเภอวังสะพุง อำเภอเอราวัณ
 จังหวัดเลย

5.3 เขตการปกครอง

จังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง
 หนองบัวลำภู อำเภอโนนสัง อำเภอศรีบุญเรือง อำเภอนากลาง อำเภอสุวรรณคูหา และอำเภอนาวัง

5.4 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของหนองบัวลำภู ส่วนใหญ่จะเป็นแอ่งที่ราบมีภูเขาล้อมรอบ
 เทือกเขาที่สำคัญ คือ เทือกเขาภูพานอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยทอดแนวยาว

มาจากริมฝั่งแม่น้ำโขงตอนเหนือของอำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย ผ่านเข้ามาเขตอำเภอ น้ำ โสม จังหวัดอุดรธานีและเข้าสู่เขตอำเภอสวรรคภูหา จังหวัดหนองบัวลำภู และเข้าไปเขตอำเภอ กระนวน จังหวัดขอนแก่น ผ่านไปกาฬสินธุ์ สกลนคร และ จังหวัดนครพนม

จังหวัดหนองบัวลำภู มีพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงบางส่วนเป็นพื้นที่ลูกคลื่น ลอนตื้นถึงลอนลึก มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 200 เมตร ทางตอนบนของ จังหวัดจะเป็นพื้นที่ภูเขาสูง แล้วลาดไปทางทิศใต้และทิศตะวันออก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินปน ทรายและลูกรัง ไม่สามารถเก็บน้ำหรืออุ้มน้ำในฤดูแล้งได้

5.5 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศในจังหวัดหนองบัวลำภูแบ่งออกเป็น 3 ฤดู เช่นเดียวกับกับ จังหวัดอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาวสภาพภูมิอากาศ โดยทั่วไป ขึ้นอยู่กับมรสุมที่พัดผ่านประจำปี จัดอยู่ในประเภทภูมิอากาศแบบพื้นเมือง ร้อนเฉพาะ ฤดู คือ จะมีฝนตกเฉพาะฤดูกาลสลับกับมีช่วงแห้งแล้งที่เห็นได้ชัดเจน ซึ่งแต่ละฤดูจะมีอุณหภูมิ แตกต่างกัน

5.6 สภาพทางเศรษฐกิจ

จังหวัดหนองบัวลำภู มีพื้นฐานทางด้านเกษตรกรรม เป็นแหล่งผลิตอาหารเพื่อ เลี้ยงประชากรในภูมิภาค ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ผลผลิตที่สร้าง ชื่อเสียงให้กับจังหวัด ด้านกิจกรรม ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน เป็นต้น ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงไก่ เลี้ยงโคเนื้อ ระบบการเกษตรในจังหวัดหนองบัวลำภู เกษตรกรมีการปรับปรุง พัฒนาอยู่เสมอและเกษตรกรจังหวัดหนองบัวลำภูมีความสามารถเรียนรู้วิทยาการแผนใหม่และมีการปรับปรุงนำเทคโนโลยีภาคการเกษตรมาพัฒนาการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่ จึงสามารถเพิ่ม ผลผลิตแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.7 การเกษตร

จังหวัดหนองบัวลำภู มีพื้นที่ทำการเกษตร โดยประมาณ 2,411,928 ไร่และพืช เศรษฐกิจหลักที่สำคัญในฤดูกาลผลิต ปี 2552/53 จากการสำรวจของสำนักงานเกษตรจังหวัด หนองบัวลำภู มีดังนี้

1. ข้าวนาปี เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด มีพื้นที่ปลูก 922,355 ไร่ ผลผลิต รวม 415,059.75 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 450 กิโลกรัม มีการปลูกทุกอำเภอ (ข้อมูลข้าวที่ปลูกอยู่ ระหว่าง 1 พฤษภาคม 2552 - 31 มกราคม 2553)

2. ข้าวนาปรัง มีพื้นที่ปลูกจำนวน 55,900 ผลผลิตรวม 22,919 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 410 กิโลกรัม แหล่งผลิตที่สำคัญคือ อำเภอโนนสัง อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอนากลาง (ข้อมูลข้าวที่ปลูกอยู่ระหว่าง 1 ธันวาคม 2552 - 31 พฤษภาคม 2553)

3. มันสำปะหลัง มีพื้นที่ปลูก 69,857 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ไร่ละ 3,613 กิโลกรัม ผลผลิตรวมประมาณ 252,393.34 ตัน แหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอศรีบุญเรือง นากลาง สุวรรณคูหา

4. อ้อยโรงงาน มีพื้นที่ปลูก 360,689 ไร่ ผลผลิตรวมประมาณ 2,972,077.36 ตัน โดยมีผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 8,240 กิโลกรัม แหล่งปลูกจะอยู่ในพื้นที่อำเภอนากลาง สุวรรณคูหา และศรีบุญเรือง

5. ยางพารา เป็นไม้ยืนต้นที่มีการส่งเสริมการปลูก ทั้ง 6 อำเภอ ปลูกยางพารา 97,353 ไร่ เปิดกรีดได้แล้ว 7,874 ไร่ รวมทั้งสิ้น 105,227 ไร่ แหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ที่อำเภอสวรรณคูหา โนนสัง และเมืองหนองบัวลำภู

6. สภาพทั่วไปของอำเภอโนนสัง

สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู (2553: 18-21) ได้อธิบายเกี่ยวกับ อำเภอโนนสังไว้ ดังนี้

6.1 ขนาดที่ตั้ง

เดิมบริเวณที่ตั้งอำเภอมีต้นกระสังใหญ่ขึ้นอยู่หนาแน่น โบราณถือว่าเป็นแหล่งเหมาะสมสร้างบ้านเมือง มีลำน้ำพองไหลผ่าน มีภูเขาล้อมรอบ คือภูเก้าและภูพานคำ ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2491 และยกฐานะเป็นอำเภอโนนสังเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2499 จนถึงปัจจุบันมีพื้นที่ประมาณ 577.74 ตารางกิโลเมตร หรือ 361,085 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง มีเทือกเขา มีความสูง 180 – 500 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีลำน้ำสำคัญ ได้แก่ลำห้วยโสม ลำพะเนียง ลำบอง ลำห้วยค้อและลำห้วยโสกแคน

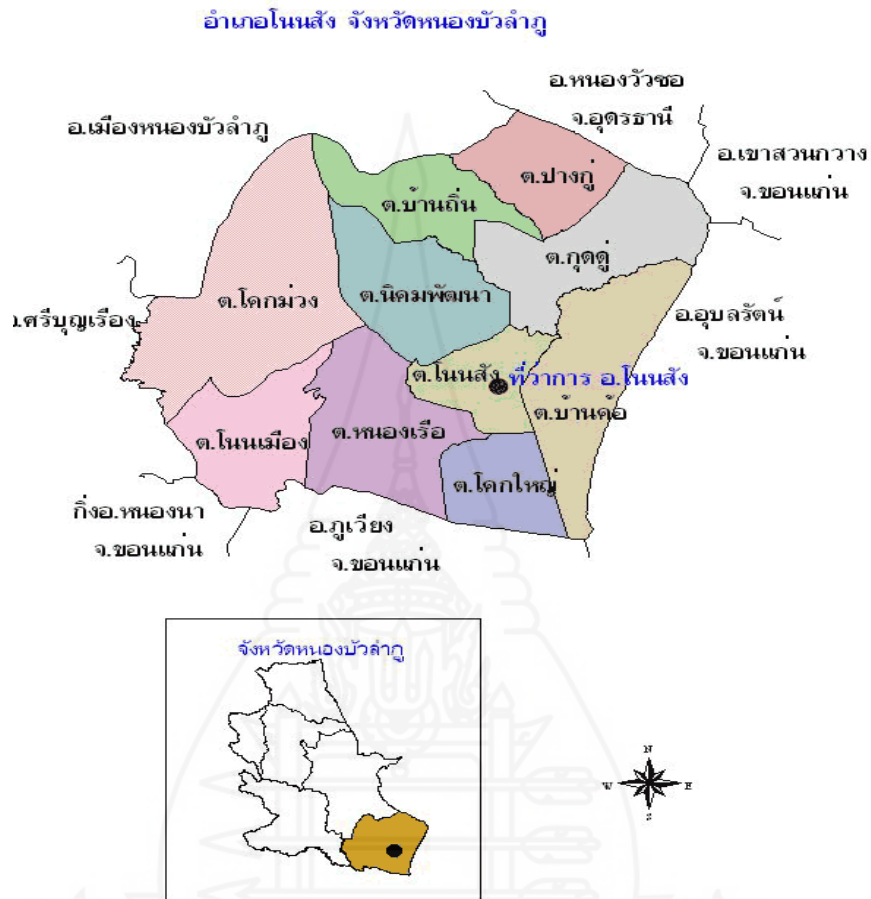
6.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองหนองบัวลำภูและอำเภอหนองวัวซอ (จังหวัดอุดรธานี)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเขาสมอทองและอำเภออุบลรัตน์ (จังหวัดขอนแก่น)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอภูเวียงและอำเภอหนองนาคำ (จังหวัดขอนแก่น)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอศรีบุญเรืองและอำเภอเมืองหนองบัวลำภู
แผนที่แสดงอาณาเขตอำเภอโนนสัง ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 แผนที่แสดงอาณาเขตอำเภอโนนสัง

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู(2553: 21)

6.3 เขตการปกครอง

อำเภอโนนสังแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 10 ตำบล 107 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลโนนสัง 15 หมู่บ้าน ตำบลบ้านถิ่น 10 หมู่บ้าน ตำบลหนองเรือ 14 หมู่บ้าน ตำบลลูกคู่ 14 หมู่บ้าน ตำบลบ้านค้อ 10 หมู่บ้าน ตำบลโนนเมือง 7 หมู่บ้าน ตำบลโคกใหญ่ 7 หมู่บ้าน ตำบลโคกม่วง 9 หมู่บ้าน ตำบลนิคมพัฒนา 11 หมู่บ้าน และตำบลปางคู 10 หมู่บ้าน

6.4 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภูประกอบด้วย 3 ฤดูโดยฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนตุลาคม ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือได้พัดพานำมวลอากาศเย็นและแห้งเข้ามาปกคลุมส่งผลให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง

6.4.1 อุณหภูมิ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยอยู่ที่ 16.3 องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนธันวาคม อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยอยู่ที่ 35.9 องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่า 26.6 องศาเซลเซียส

6.4.2 ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีมีค่าประมาณ 1,413.1 มิลลิเมตร โดยมีปริมาณฝนตกสูงสุดในเดือนสิงหาคม มีค่า 291.4 มิลลิเมตร และต่ำสุดในเดือนธันวาคม มีค่า 4.6 มิลลิเมตร

6.4.3 ความชื้นสัมพัทธ์ ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีมีค่าร้อยละ 70.8 โดยในเดือนกันยายนมีความชื้นสัมพัทธ์สูงที่สุดมีค่าร้อยละ 81 และเดือนมีนาคมมีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดมีค่าร้อยละ 60

6.5 สภาพทางเศรษฐกิจ

อำเภอโนนสัง มีพื้นฐานทางด้านเกษตรกรรม เป็นแหล่งผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงประชากรในภูมิภาค ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ผลผลิตที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัด ด้านกิจการ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน เป็นต้น ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงไก่ไข่ ระบบการเกษตรในอำเภอโนนสัง เกษตรกรมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอเนื่องจากพื้นที่ติดต่อกับเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มักจะประสบกับปัญหาน้ำท่วมพื้นที่การเกษตรในฤดูฝน แต่มีข้อดีที่สามารถทำนาปรังได้ตลอดปี แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรอำเภอโนนสัง มีความสามารถเรียนรู้วิทยาการแผนใหม่และมีการปรับปรุงนำเทคโนโลยีภาคการเกษตรมาพัฒนาการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่ จึงสามารถเพิ่มผลผลิตแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.6 การเกษตร

อำเภอโนนสัง มีพื้นที่ทำการเกษตร ปี 2553/54 โดยประมาณ ดังนี้

6.6.1 พื้นที่ทำการเกษตร ประมาณ	326,907 ไร่
6.6.2 พื้นที่ทำนา	121,057 ไร่
6.6.3 พื้นที่ปลูกพืชไร่	10,345 ไร่

6.6.4 พื้นที่ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น	18,502 ไร่
6.6.5 พื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอก	810 ไร่
6.6.6 อื่น ๆ (ประมงและปศุสัตว์)	42,895 ไร่
6.6.7 พื้นที่ป่าไม้	133,298 ไร่

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประครอง ส่งเสริม (2542 : 122) ได้ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตยางพาราในจังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารและแนะนำให้ปลูกยางพาราจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับการอบรม 1-2 ครั้งต่อปี ได้รับการส่งเสริมเป็นรายบุคคลและแบบกลุ่ม ปีละ 1-2 ครั้ง ขนาดพื้นที่สวนยางของเกษตรกร 10-30 ไร่ ใช้ระยะปลูก 3 x 7 เมตร เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยสวนยาง เฉลี่ย 22.30 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ 2 ครั้งต่อปี กำจัดวัชพืชด้วยสารเคมี มีการตัดแต่งกิ่งยาง การกรีดยางใช้ระบบกรีดยางครึ่งวันเว้นวัน เวลากรีดยาง ตั้งแต่ 04.00-05.00 น มีจำนวนเวลากรีดยาง 5-6 เดือนต่อปี ผลผลิตน้ำยางเฉลี่ย 39 กิโลกรัมต่อต้น ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ เงินทุนไม่เพียงพอ ไม่ทราบแหล่งรับซื้อยาง ราคาขายไม่ดี ยังขาดความรู้ด้านการผลิต ขาดแรงงานในการกรีดยาง ไม่มีการติดตามให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ปัจจัยการผลิตไม่เพียงพอ ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มการผลิต ความรู้ในการผลิตยางพาราที่เกษตรกรมีความต้องการระดับมาก ได้แก่ การปลูกยางด้วยยางชำถุง การตัดแต่งกิ่งยาง การขยายพันธุ์ยาง การกรีดยาง วิธีการทำยางแผ่นดิบ การทำแผ่นยางรมควัน การทำยางแท่ง การทำยางเครพ การทำยางน้ำขุ่น โรคยางและการป้องกันกำจัด รูปแบบและวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการระดับมาก ได้แก่ การเยี่ยม การประชุมกลุ่ม การจัดอบรม และทัศนศึกษาดูงาน สำหรับการบริการและการสนับสนุนการผลิตที่เกษตรกรต้องการระดับมาก ได้แก่ ลินเชื่อเพื่อการผลิต ปัจจัยการผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิต การประกันราคาผลผลิต การรวมกลุ่มเพื่อการผลิต แหล่งให้คำปรึกษา

ฉลาด นันทโพธิ์เดช (2546 : 119) ได้ศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการบริการส่งเสริมการผลิตยางพาราของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.37 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.06 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 46.26 ไร่ มีรายได้ต่อครัวเรือน เฉลี่ย 113,023.68 บาทต่อปี เป็นรายได้จากการขายผลผลิตจากการเกษตร เฉลี่ย 96,569.74 บาท โดยเป็นรายได้จากยางพารา เฉลี่ย 74,630.92 บาทต่อปี แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำสวนยางของเกษตรกรส่วนใหญ่คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สิน และจำนวนหนี้สินของ

เกษตรกรที่มีหนี้สิน เฉลี่ย 55,440.94 บาทต่อครัวเรือน ปลูกยางมาแล้ว 10-14 ปี ขนาดพื้นที่ปลูกยาง เฉลี่ย 23.18 ไร่ต่อครัวเรือน เกือบทั้งหมดปลูกยางพันธุ์ RRIM600 ใช้ระยะปลูก 2.5 x 7 เมตร มีการใส่ปุ๋ยเคมีทุกปี โดยใช้สูตร 15-7-18 อัตรา 0.8 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ใส่ 2 ครั้ง โดยวิธีการหว่าน ในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม และสิงหาคม-กันยายน เกษตรกรส่วนใหญ่กรีดยางเองโดยใช้แรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.71 คน ช่วงเวลาการกรีดยางคือ 24.00-06.00 น. ใช้ระบบการกรีดยางครั้ง ต้นสองวันเว้นหนึ่งวัน มีจำนวนวันกรีดยางเฉลี่ย 2.1 กิโลกรัมต่อไร่ต่อวัน หรือประมาณ 277.6 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ปัญหาที่สำคัญของเกษตรกร ได้แก่ มีเงินทุนไม่เพียงพอ สวนยางมีวัชพืชมาก และแรงงานกรีดยางยังขาดแคลน ในด้านความต้องการของเกษตรกรต่อการบริการส่งเสริมการผลิต ยางนั้น เกษตรกรมีความต้องการความรู้ การคัดชั้นยาง การผลิตยางแผ่นดิบคุณภาพ การเก็บรักษา ยาง การผสมปุ๋ยใช้เอง และระบบการกรีดยางที่เหมาะสม โดยต้องการได้รับการส่งเสริมด้วยวิธีการ ไปเยี่ยมชมสวนยาง การใช้สื่อโทรทัศน์ การใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ ตำบล การจัดฝึกอบรม และการทัศนศึกษาดูงาน เกษตรกรต้องการได้รับการสนับสนุนและบริการ เกี่ยวกับ แหล่งรับซื้อยางในท้องถิ่น การประกันราคา การแทรกแซงราคาในช่วงราคาคงต่ำ การ สนับสนุน โรงรมยางและโรงเก็บยาง และจัดตั้งตลาดกลางยางพาราในท้องถิ่น และพบว่า เกษตรกร ที่มีอายุ ขนาดพื้นที่ปลูกยาง สัดส่วนพื้นที่เปิดกรีดยาง ระยะเวลาในการเปิดกรีดยาง และสัดส่วน รายได้จากยางพาราและรายได้รวม แตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการผลิตยางพารา แตกต่างกัน ในบางประเด็น

เอกวิทย์ ศรีรัมย์ (2553: 131) ได้ศึกษาความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูก ยางพาราในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรเป็นเพศชาย ร้อยละ 54.1 อายุเฉลี่ย 46.3 ปี ส่วนมาก จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.7 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.6 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรต่อครัวเรือน เฉลี่ย 33.4 ไร่ มีรายได้ต่อครัวเรือน เฉลี่ย 481,876.30 บาทต่อปี เป็นรายได้จากการขายผลผลิตการเกษตร เฉลี่ย 247,231.33 บาท โดยเป็นรายได้จาก ยางพารา เฉลี่ย 218,500.00 บาท และรายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 16,144.33 บาท เกษตรกรมี หนี้สินรวมต่อครัวเรือนเฉลี่ย 79,273.20 บาทต่อครัวเรือน เป็นหนี้สินจากการทำสวนยาง เฉลี่ย 23,706.19 บาทต่อครัวเรือนและหนี้สินอื่นๆ เฉลี่ย 55,567.01 บาทต่อครัวเรือน ปลูกยางพารามาแล้ว เฉลี่ย 12.9 ปี ขนาดพื้นที่ปลูกยาง เฉลี่ย 23.9 ไร่ต่อครัวเรือน เกษตรกรทุกรายปลูกยางพันธุ์ RRIM600 และใช้ระยะปลูก 2.5 x 7 เมตร เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใส่ปุ๋ยเคมีและกำจัดวัชพืชทุกปี เกษตรกรมีพื้นที่เปิดกรีดยาง เฉลี่ย 15.4 ไร่ ส่วนมากกรีดยางเองโดยใช้แรงงานในครัวเรือน มี จำนวนวันกรีดยางเฉลี่ย 160 วันต่อปี ผลผลิตยางแผ่นดิบเฉลี่ย 2.8 กิโลกรัมต่อวันกรีดยาง ปัญหาที่สำคัญ ในการผลิตยางพาราของเกษตรกร ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูยางมีราคาแพง ราคา

ยางไม่แน่นอน ฝนตกชุกกรีดยางไม่ได้ ต้นยางพาราหยุดให้น้ำยาง เกษตรกรต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตยางพาราในระดับมากในเรื่อง การผสมปุ๋ยใช้เอง การเปิดกรีดยาง ระบบกรีดยางที่เหมาะสม การผลิตยางแผ่นคุณภาพดี การผลิตยางแผ่นรมควัน การคัดเกรดยาง และการเก็บรักษาผลผลิตยาง วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการในระดับมาก ได้แก่ การไปเยี่ยมให้คำแนะนำในพื้นที่ การใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ เป็นศูนย์กลางการส่งเสริม การถ่ายทอดผ่านผู้นำทาง การเกษตรในชุมชน การฝึกอบรม การจัดหน่วยเคลื่อนที่ออกให้คำแนะนำในพื้นที่ การจัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่ วิทยุท้องถิ่น หอกระจายข่าวและเอกสารคำแนะนำ เกษตรกรต้องการการสนับสนุนระดับมากในเรื่อง แหล่งซื้อปัจจัยการผลิตในราคาที่เหมาะสม แหล่งรับซื้อผลผลิต การประชาสัมพันธ์คุณภาพผลผลิต การจัดให้มีตลาดกลางซื้อขายผลผลิต การประกันราคาผลผลิต การรวมกลุ่มเพื่อการผลิต และสนับสนุนให้มีแหล่งบริการความรู้ในพื้นที่ และผลการเปรียบเทียบพบว่า เกษตรกรที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้จากยางพารา และประสบการณ์ในการปลูกยางแตกต่างกัน มีความต้องการการส่งเสริมการผลิตยางพาราแตกต่างกันในบางประเด็น ส่วนเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกยางพาราแตกต่างกัน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

ณัฐวดี สุขสวัสดิ์ (2551: 113) ได้ศึกษาสถานการณ์การปลูกยางพาราและความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมในอำเภอพร้าวและไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีอายุเฉลี่ยประมาณ 49.1 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 15.8 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 102,401.7 บาทต่อปี ใช้เงินทุนตนเองในการทำสวนยาง ได้รับต้นกล้ายางพาราและความรู้เรื่องการผลิตยางพาราจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง และเกษตรกรส่วนใหญ่ มีการเข้าร่วมกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการปลูกยางพาราเพื่อหวังผลระยะยาวเป็นมรดกแก่บุตรหลาน พื้นที่ปลูกยางพาราเดิมเป็นสวนลำไย ยางพาราที่ใช้ปลูกพันธุ์ RRIM 600 ปลูกยางพาราทั้งหมดเฉลี่ย 12.8 ไร่ และจำนวนต้นที่ปลูกเฉลี่ย 83 ต้นต่อไร่ ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำในการทำสวนยางพาราและมีการทำแนวกันไฟ มีการปลูกซ่อมเฉลี่ย 16.8 ต้นต่อไร่เมื่ออายุ 1 ปี ผลการวิจัยความรู้ที่มีอยู่และสถานการณ์ในปัจจุบัน พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ในปัจจุบันน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.94 และมีระดับความต้องการมากต่อการส่งเสริมยางพารา โดยมีค่าเฉลี่ย 4.30 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการส่งเสริมยางพาราโดยรวม พบว่ามีเพียงจำนวนแรงงานเพียงตัวเดียวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการส่งเสริมยางพารา แต่หากพิจารณาในแต่ละด้าน จะพบว่า ในด้านการบำรุง รักษาต้นยาง การกรีดยางการผลิตแผ่นยางดิบนั้นมีเพียง รายได้ เป็นปัจจัยตัวเดียวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านวิธีการส่งเสริม

และถ่ายทอดความรู้พบว่าจำนวนแรงงาน และภาวะหนี้สินที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการสนับสนุนการผลิตพบว่า อายุ ระดับการศึกษาจำนวนพื้นที่ปลูกยางพารา การรับข้อมูลข่าวสาร และการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการสนับสนุนการตลาด พบว่าทุกปัจจัยไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา คือ ปัญหาการขาดน้ำในฤดูแล้ง ปัญหาต้นยางพาราตาย และปัญหาในการปลูกซ่อม ไม่ได้รับการสงเคราะห์ปุ๋ยและสารเคมีจากภาครัฐ รวมถึงหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับยางพารา และขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดูแลรักษาช่วงก่อนการเปิดกรีดยางพารา

กล่าวโดยสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความต้องการการส่งเสริมและบริการเกี่ยวกับยางพาราค่อนข้างคลึงกัน ได้แก่ มีความต้องการระดับมากในเรื่องความรู้ในการผลิตยางพารา ต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมาก คือ การไปเยี่ยมให้คำแนะนำในพื้นที่ และเกษตรกรต้องการการสนับสนุนระดับมากในเรื่อง แหล่งซื้อปัจจัยการผลิต ในราคาที่เหมาะสม แหล่งรับซื้อผลผลิต การจัดให้มีตลาดกลางซื้อขายผลผลิต การประกันราคาผลผลิต การรวมกลุ่มเพื่อการผลิต และสนับสนุนให้มีแหล่งบริการความรู้ในพื้นที่ ส่วนปัญหาที่พบมีความคล้ายคลึงกันเช่นกัน ได้แก่ เงินทุนไม่เพียงพอ ไม่ทราบแหล่งรับซื้อยาง ราคายางไม่ดี ยังขาดความรู้ด้านการผลิต ไม่มีการติดตามให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ปัจจัยการผลิตไม่เพียงพอ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง ที่เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราในจังหวัดหนองบัวลำภู ภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 220 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคำนวณโดย สูตร Taro Yamane (1973 อ้างถึงใน จินดา ขลิบทอง 2544 : 19) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดค่านัยสำคัญที่ 0.05 ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{220}{1 + 220(0.05)^2} \\ &= 142 \end{aligned}$$

คิดจำนวนประชากรตัวอย่างเป็น 142 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง ซึ่งคำถามประกอบด้วย 2 ลักษณะ 1) คำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบหรือคำถามปิด และ 2) คำถาม

ประเภทเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ หรือคำถามเปิด การวิจัยครั้งนี้ แบ่งคำถามตามแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย ดังนี้

ตอนย่อยที่ 1.1 สภาพทางสังคม

ตอนย่อยที่ 1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

เป็นคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือก และมีลักษณะคำถามแบบเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย ดังนี้

ตอนย่อยที่ 2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพารา

ตอนย่อยที่ 2.2 ความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา

เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน 3 ระดับ คือ

ความรู้	ระดับ
มาก	3 คะแนน
ปานกลาง	2 คะแนน
น้อย	1 คะแนน

ตอนที่ 3 ความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพารา

ตอนย่อยที่ 3.1 ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการผลิตยางพารา

ตอนย่อยที่ 3.2 ความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการผลิตยางพารา

ตอนย่อยที่ 3.3 ความต้องการวิธีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการปลูกยางพารา

เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน 3 ระดับ คือ

ความต้องการ	ระดับ
มาก	3 คะแนน
ปานกลาง	2 คะแนน
น้อย	1 คะแนน

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปลูกยางพาราภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

ด้านปัญหาเป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน 3 ระดับ คือ

ปัญหา	ระดับ
มาก	3 คะแนน
ปานกลาง	2 คะแนน
น้อย	1 คะแนน

ด้านข้อเสนอแนะ เป็นคำถามประเภทเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นให้ข้อมูลอย่างเต็มที่

เกณฑ์การประเมินค่า

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
2.34 – 3.00	ระดับมาก
1.67 – 2.33	ระดับปานกลาง
1.00 – 1.66	ระดับน้อย

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์และพัฒนาขึ้นมาโดยศึกษาจากเอกสารวิชาการ บทความ ตำรา ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตยางพารา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ นำไปตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบ กับเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน แล้วนำผลที่ได้ในส่วน of คำถามที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและ โครงการปลูกยางพารา ความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพารา และปัญหาในการปลูกยางพาราภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา มาหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมดเท่ากับ 0.886 โดยแยกค่าความเชื่อมั่นแต่ละตอน ดังนี้ ตอนย่อยที่ 2.1 ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพารา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.910 ตอนย่อยที่ 2.2 ระดับความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.858 ตอนย่อยที่ 3.1 ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.840 ตอนย่อยที่ 3.2 ความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพารา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.803 ตอนย่อยที่ 3.3 ความต้องการ

รูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.887 ตอนที่ 4 ปัญหาในการปลูกยางพาราภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.851 และนำแบบสัมภาษณ์ไปจัดเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 จัดทำแผนการปฏิบัติงาน การออกเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรจากกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอ โนนสัง ที่เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราในจังหวัดหนองบัวลำภู ภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง จังหวัดหนองบัวลำภู

3.2 จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์และอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะต้องใช้ให้พร้อมและเพียงพอในการสัมภาษณ์

3.3 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบตำบล ของสำนักงานเกษตรอำเภอ โนนสัง เพื่อนัดหมายเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเพื่อผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ตามแผน

3.4 ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ข้อมูล เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ได้นัดหมายด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ออกไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ จัดทำรหัสข้อมูลเพื่อประเมินผลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ใช้สถิติค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วยสถิติการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อวัดความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการปลูกยางพาราในอำเภอ โนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ด้วยค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพารา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหา ในการปลูกยางพาราภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพาราด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อเสนอแนะวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยหาความสัมพันธ์ด้วยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา ในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู” ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 142 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

1.1 สภาพทางสังคม

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา

2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพารา

2.2 ความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา

ตอนที่ 3 ข้อมูลความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพารา

3.1 ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา

3.2 ความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพารา

3.3 ความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูก

ยางพารา

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปลูกยางพาราภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ด้วยค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

n = 142

สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	$\bar{X}$	S.D
เพศ						
หญิง	53	37.30				
ชาย	89	62.70				
อายุ (ปี)						
น้อยกว่า 36 ปี	1	0.70				
36 – 46 ปี	13	9.20				
47 – 57 ปี	50	35.20				
58 – 68 ปี	77	54.20	35	70	56.24	6.870
มากกว่า 68 ปี	1	0.70				
ระดับการศึกษา						
จบระดับประถมศึกษา	125	88.10				
จบมัธยมศึกษาตอนต้น	8	5.60				
จบมัธยมศึกษาตอนปลาย	4	2.80				
จบ ปวส. / อนุปริญญา	1	0.70				
จบปริญญาตรี	4	2.80				
การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร						
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร	20	14.10				
เป็นสมาชิกกลุ่ม ธกส.	134	93.70				
เป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	64	45.10				
เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	6	4.20				
เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผลิตยางพารา	142	100.00				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	X	S.D
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			2	8	4.94	1.120
น้อยกว่า 3 คน	1	0.70				
3-4 คน	51	35.90				
5-6 คน	76	53.50				
มากกว่า 6 คน	14	9.90				
ประสบการณ์ในการผลิตยางพารา (ปี)						
ไม่มีประสบการณ์	79	55.60				
มีประสบการณ์	63	44.40	1	10	5.14	2.570
น้อยกว่า 2 ปี	5	3.50				
2 - 5 ปี	35	24.70				
6 - 9 ปี	17	12.00				
มากกว่า 9 ปี	6	4.20				

จากตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ดังนี้

เพศ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 62.70 เป็นเพศชาย และร้อยละ 37.30 เป็นเพศหญิง อายุ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 54.20 มีอายุระหว่าง 58 - 68 ปี รองลงมา ร้อยละ 35.20 มีอายุระหว่าง 47 - 57 ปี ร้อยละ 9.20 มีอายุระหว่าง 36 - 46 ปี และร้อยละ 0.70 มีอายุน้อยกว่า 36 ปีกับมีอายุมากกว่า 68 ปี เท่ากัน โดยเกษตรกรอายุมากที่สุด 70 ปี อายุน้อยที่สุด 35 ปี และมีอายุเฉลี่ย 56.24 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 88.10 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 5.60 จบมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 2.80 จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายกับจบปริญญาตรี เท่ากัน และร้อยละ 0.70 จบการศึกษาวส./อนุปริญญา

การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผลิตยางพารา รองลงมา ร้อยละ 93.70 เป็นสมาชิกกลุ่ม ธกส. ร้อยละ 45.10 เป็นสมาชิก

กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ร้อยละ 14.10 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 4.20 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนร้อยละ 53.50 มีสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน รองลงมา ร้อยละ 35.90 มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 9.90 มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คน และร้อยละ 0.70 มีสมาชิกในครัวเรือน น้อยกว่า 3 คน โดยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 8 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด 2 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.94 คน

ประสบการณ์ในการผลิตยางพารา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.60 ไม่มีประสบการณ์ และร้อยละ 44.40 มีประสบการณ์ จากผู้ที่มีประสบการณ์ จำนวน 63 คน ร้อยละ 24.7 มีประสบการณ์ ระหว่าง 2-5 ปี รองลงมา ร้อยละ 12.0 มีประสบการณ์ระหว่าง 6-9 ปี ร้อยละ 4.2 มีประสบการณ์มากกว่า 9 ปี และร้อยละ 3.5 มีประสบการณ์ น้อยกว่า 2 ปี โดยเกษตรกรมีประสบการณ์มากที่สุด 10 ปี มีประสบการณ์ผลิตยางพาราน้อยที่สุด 1 ปี และมีประสบการณ์เฉลี่ย 5.14 ปี

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ด้วยค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	n = 142	
					$\bar{X}$	S.D
จำนวนแรงงานในครัวเรือน			1	6	2.70	0.890
น้อยกว่า 2 คน	3	2.10				
2 – 3 คน	116	81.70				
4 – 5 คน	21	14.80				
มากกว่า 5 คน	2	1.40				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	X	S.D
พื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมด			3	25	10.54	5.320
น้อยกว่า 4 ไร่	1	0.70				
4 - 9 ไร่	76	53.50				
10-15 ไร่	43	30.30				
16-21 ไร่	15	10.60				
มากกว่า 21 ไร่	7	4.90				
อาชีพหลัก						
ทำการเกษตร	138	97.20				
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4	2.80				
อาชีพรอง						
ไม่มี	13	9.20				
มี	129	90.80				
มี ทำการเกษตร	4	3.10				
มี ค้าขาย	4	3.10				
มี รับจ้าง	121	93.80				
รายได้ในครอบครัวในรอบ หนึ่งปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553)						
รายได้จากภาคการเกษตรต่อครัวเรือน			40,000	300,000	83,922.54	31,845.610
น้อยกว่า 40,000	1	0.70				
40,000 - 70,000 บาท	60	42.30				
70,001 - 100,000 บาท	65	45.80				
100,001 - 130,000 บาท	5	3.50				
มากกว่า 130,000 บาท	11	7.70				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	Min	Max	X	S.D
รายได้นอกภาคการเกษตรต่อ						
ครัวเรือน						
ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร	13	9.20				
มีรายได้นอกภาคการเกษตร	129	90.80	10,000	300,000	36,782.95	39,577.650
น้อยกว่า 10,000 บาท	6	4.65				
10,000 - 50,000 บาท	116	89.92				
50,001 - 90,000 บาท	1	0.78				
มากกว่า 90,000 บาท	6	4.65				
การกู้เงินมาใช้จ่ายในการปลูก						
ยางพารา						
ไม่กู้	26	18.30				
กู้(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	116	81.70				
กู้ ธกส.	111	95.69				
กู้ ธนาคารพาณิชย์	2	1.72				
กู้ สหกรณ์การเกษตร	5	4.31				
กู้ ญาติ	6	5.17				
กู้ นายทุน	3	2.59				

จากตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ดังนี้ จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 81.70 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนระหว่าง 2-3 คน รองลงมา ร้อยละ 14.80 มีแรงงานในครัวเรือนระหว่าง 4-5 คน ร้อยละ 2.10 มีแรงงานในครัวเรือน น้อยกว่า 2 คน และร้อยละ 1.40 มีแรงงานในครัวเรือน 6 คนขึ้นไป โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากที่สุด 6 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยที่สุด 1 คน และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.70 คน

พื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.50 มีพื้นที่ปลูกยางพารา ระหว่าง 4-9 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 30.30 มีพื้นที่ปลูกยางพาราระหว่าง 10-15 ไร่ ร้อยละ 10.60 มีพื้นที่ปลูกยางพาราระหว่าง 16-21 ไร่ ร้อยละ 4.90 มีพื้นที่ปลูกยางพารา 22 ไร่ขึ้นไป และร้อยละ 0.70 มีพื้นที่ปลูกยางพาราน้อยกว่า 4 ไร่ โดยเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุด 25 ไร่ มีพื้นที่ปลูกยางพาราน้อยที่สุด 3 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกยางพาราเฉลี่ย 10.54 ไร่

อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.20 ทำการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 2.80 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

อาชีพรอง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.80 มีอาชีพรอง ร้อยละ 9.20 ไม่มีอาชีพรอง จากผู้มีอาชีพรองจำนวน 129 คน ร้อยละ 93.80 มีอาชีพรับจ้าง รองลงมา ร้อยละ 3.10 ทำการเกษตร และค้าขาย เท่ากัน

รายได้ในครอบครัวในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553) แบ่งรายได้ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

รายได้จากภาคการเกษตรต่อครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.80 มีรายได้ภาคการเกษตรระหว่าง 70,001 – 100,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 42.30 มีรายได้ภาคการเกษตรระหว่าง 40,000 – 70,000 บาท ร้อยละ 7.70 มีรายได้ภาคการเกษตรมากกว่า 130,000 บาท ร้อยละ 3.50 มีรายได้ภาคการเกษตรระหว่าง 100,001 – 130,000 บาท และร้อยละ 0.70 มีรายได้ภาคการเกษตรน้อยกว่า 40,000 บาท โดยมีรายได้ภาคการเกษตรสูงสุด 300,000 บาท มีรายได้ภาคการเกษตรต่ำสุด 40,000 บาท และมีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 83,922.54 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตรต่อครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 90.80 มีรายได้นอกภาคการเกษตร และร้อยละ 9.20 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร จากผู้มีรายได้นอกภาคการเกษตรจำนวน 129 คน ร้อยละ 89.92 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 10,000 – 50,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 4.65 มีรายได้นอกภาคการเกษตร น้อยกว่า 10,000 บาท กับมีรายได้นอกภาคการเกษตรมากกว่า 90,000 บาท เท่ากัน และร้อยละ 0.78 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 50,001 – 90,000 บาท โดยเกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรสูงสุด 300,000 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรต่ำสุด 10,000 บาท และมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 36,782.95 บาท

การกู้เงินมาใช้จ่ายในการปลูกยางพารา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 81.70 ไม่กู้เงิน และ ร้อยละ 18.30 กู้เงิน จากเกษตรกรผู้กู้เงินจำนวน 116 คน ร้อยละ 95.69 กู้ ธกส. รองลงมา ร้อยละ 5.17 กู้ญาติ ร้อยละ 4.32 กู้สหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 2.59 กู้นายทุน และร้อยละ 1.72 กู้ธนาคารพาณิชย์

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพารา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพารา

ประเด็นความรู้พื้นฐาน	ระดับความรู้			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ด้านการผลิต				1.50	0.319	น้อย
1. การเตรียมพื้นที่ปลูก ยางพารา	23 (16.20)	119 (83.80)	-	1.84	0.370	ปานกลาง
2. วิธีการปลูกยางพารา	51 (35.90)	91 (64.10)	-	1.64	0.481	น้อย
3. การคัดเลือกพันธุ์ ยางพารา	121 (85.20)	21 (14.80)	-	1.15	0.356	น้อย
4. การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา	66 (46.50)	76 (53.50)	-	1.54	0.501	น้อย
5. การตัดแต่งกิ่งยางพารา	73 (51.40)	69 (48.60)	-	1.49	0.502	น้อย
6. การกำจัดวัชพืชในสวน ยางพารา	53 (37.30)	89 (62.70)	-	1.63	0.485	น้อย
7. การป้องกันโรคที่ ทำลายต้นยางพารา	113 (79.60)	29 (20.40)	-	1.20	0.405	น้อย
8. การป้องกันแมลงที่ ทำลายต้นยางพารา	113 (79.60)	29 (20.40)	-	1.20	0.405	น้อย
9. การป้องกันไฟไหม้ สวนยางพารา	43 (30.30)	99 (69.70)	-	1.70	0.461	ปานกลาง
10. การเปิดกรีดยางพารา	60 (42.30)	82 (57.70)	-	1.58	0.496	น้อย

n = 142

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็นความรู้พื้นฐาน	ระดับความรู้			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
2. ด้านการแปรรูป				1.55	0.500	น้อย
1. การแปรรูปน้ำยางเป็น ยางก้อนถ้วย	64 (45.10)	78 (54.90)	-	1.55	0.499	น้อย
2. การแปรรูปน้ำยางเป็น ยางแผ่นดิบ	64 (45.10)	78 (54.90)	-	1.55	0.499	น้อย
3. การแปรรูปน้ำยางเป็น ยางแผ่นรมควัน	65 (45.80)	77 (54.20)	-	1.54	0.500	น้อย
3. ด้านการตลาด				1.56	0.488	น้อย
1. การตรวจสอบราคา ยางพารา	66 (46.50)	76 (53.50)	-	1.54	0.501	น้อย
2. ข้อมูลข่าวสารการซื้อ ขายผลผลิต	64 (45.10)	78 (54.90)	-	1.55	0.499	น้อย
3. แหล่งรับซื้อผลผลิต	62 (43.70)	80 (56.30)	-	1.56	0.498	น้อย
4. การรวมกลุ่มเพื่อขาย ผลผลิต	63 (44.40)	79 (55.60)	-	1.56	0.499	น้อย
5. การรวมกลุ่มเพื่อ กำหนดราคาขาย	61 (43.00)	81 (57.00)	-	1.57	0.497	น้อย
6. การขนส่งยางพารา	59 (41.50)	82 (57.70)	-	1.58	0.495	น้อย
7. วิธีการตลาดยางพารา	61 (43.00)	81 (57.00)	-	1.57	0.497	น้อย

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็นความรู้พื้นฐาน	ระดับความรู้			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
4. ความรู้ที่ได้รับด้านการส่งเสริม				1.81	0.433	ปานกลาง
1. จากการฝึกอบรม	28 (19.70)	110 (77.50)	4 (2.80)	1.83	0.445	ปานกลาง
2. จากการเยี่ยมชมแปลงสาธิต	31 (21.80)	107 (75.40)	4 (2.80)	1.81	0.460	ปานกลาง
3. จากเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ	33 (23.20)	105 (73.90)	4 (2.80)	1.80	0.469	ปานกลาง
4. จากการแนะนำจากเจ้าหน้าที่	30 (21.10)	109 (76.80)	3 (2.10)	1.81	0.445	ปานกลาง
รวมเฉลี่ยทั้งหมด				1.61	0.374	น้อย

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน (weighted mean score)

เกณฑ์การประมาณค่า 2.34 – 3.00 = ระดับความรู้มาก

เกณฑ์การประมาณค่า 1.67 – 2.33 = ระดับความรู้ปานกลาง

เกณฑ์การประมาณค่า 1.00 – 1.66 = ระดับความรู้ต่ำ

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ในภาพรวมทั้งหมดเกษตรกรมีระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.61$) ส่วนภาพรวมในแต่ละด้าน ดังนี้ มีความรู้ในระดับปานกลาง ด้านการส่งเสริม ($\bar{X} = 1.81$) และมีความรู้ในระดับน้อย 3 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้ ด้านการตลาด ด้านการแปรรูป และด้านการผลิต ($\bar{X} = 1.56, 1.55$ และ 1.50 ตามลำดับ) ในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานด้านการผลิตในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ คือ การเตรียมพื้นที่ และการป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา ($\bar{X} = 1.84$ และ 1.70 ตามลำดับ) และมีความรู้พื้นฐานด้านการผลิตในระดับน้อย เรียงลำดับดังนี้ คือ วิธีการปลูกยางพารา การกำจัดวัชพืชในสวนยางพารา การเปิดกรีดยางพารา การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา การตัดแต่งกิ่งยางพารา การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา การป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา และการคัดเลือกพันธุ์ ($\bar{X} = 1.64, 1.63, 1.58, 1.54, 1.49, 1.20, 1.20$ และ 1.15 ตามลำดับ)

2. ด้านการแปรรูป พบว่า เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานด้านการแปรรูปในระดับน้อย เรียงลำดับดังนี้ คือ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน ($\bar{X} = 1.55, 1.55$ และ 1.54 ตามลำดับ)

3. ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานด้านการตลาดในระดับน้อย เรียงลำดับดังนี้ คือ การขนส่งยางพารา การรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคาขาย วิธีการตลาดยางพารา แหล่งรับซื้อผลผลิต การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต ข้อมูลข่าวสารการซื้อขายผลผลิต และการตรวจสอบราคายางพารา ($\bar{X} = 1.58, 1.57, 1.57, 1.56, 1.56, 1.55$, และ 1.54 ตามลำดับ)

4. ความรู้ที่ได้รับด้านการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานที่ได้รับจากการส่งเสริมในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ คือ จากการฝึกอบรม จากการเยี่ยมชมแปลงสาธิต จากการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และจากเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ($\bar{X} = 1.83, 1.81, 1.81$ และ 1.80 ตามลำดับ)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพาราของเกษตรกร ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา

n = 142

โครงการปลูกยางพารา	ระดับความรู้			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ความเป็นมาของโครงการ	95 (66.90)	47 (33.10)	-	1.33	0.472	น้อย
2. การดำเนินงานโครงการ	46 (32.40)	94 (66.20)	2 (1.40)	1.69	0.494	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

โครงการปลูกยางพารา	ระดับความรู้			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3. ข้อมูลการรับสมัครเข้าร่วมโครงการ	-	29 (20.40)	113 (79.60)	2.80	0.405	มาก
4. เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการ	-	2 (1.40)	140 (98.60)	2.99	0.118	มาก
5. ปัจจัยสนับสนุนการผลิตยางพาราเมื่อเข้าร่วมโครงการ	-	2 (1.40)	140 (98.60)	2.99	0.118	มาก
6. ระยะเวลาของโครงการ	-	4 (2.80)	138 (97.20)	2.97	0.166	มาก
รวมเฉลี่ย				2.46	0.180	มาก

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน(weighted mean score)

เกณฑ์การประมาณค่า 2.34 – 3.00 = ระดับความรู้มาก

เกณฑ์การประมาณค่า 1.67 – 2.33 = ระดับความรู้ปานกลาง

เกณฑ์การประมาณค่า 1.00 – 1.66 = ระดับความรู้น้อย

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพาราในระดับมาก($\bar{X}$ =2.46) โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

เกษตรกรมีระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพาราในระดับมากเรียงลำดับดังนี้ คือ เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยสนับสนุนการผลิตยางพาราเมื่อเข้าร่วมโครงการ ระยะเวลาของโครงการ และข้อมูลการรับสมัครเข้าร่วมโครงการ ($\bar{X}$ =2.99, 2.99, 2.97 และ 2.80 ตามลำดับ) เกษตรกรมีระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพาราในระดับปานกลาง คือ การดำเนินงานโครงการ($\bar{X}$ =1.69) และเกษตรกรมีระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพาราในระดับน้อย คือ ความเป็นมาของโครงการ($\bar{X}$ =1.33)

ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพารา

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา

n = 142

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ			$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ความรู้ด้านการผลิต				2.77	0.191	มาก
1. การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา	-	118 (83.10)	24 (16.90)	2.17	0.376	ปานกลาง
2. วิธีการปลูกยางพารา	-	47 (33.10)	95 (66.90)	2.67	0.472	มาก
3. การคัดเลือกพันธุ์ยางพารา	-	2 (1.40)	140 (98.60)	2.99	0.118	มาก
4. การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา	-	14 (9.90)	128 (90.10)	2.90	0.299	มาก
5. การตัดแต่งกิ่งยางพารา	-	23 (16.20)	119 (83.80)	2.84	0.370	มาก
6. การกำจัดวัชพืชในสวนยางพารา	-	34 (23.90)	108 (76.10)	2.76	0.428	มาก
7. การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา	-	1 (0.70)	141 (99.30)	2.99	0.084	มาก
8. การป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา	-	3 (2.10)	139 (97.90)	2.98	0.144	มาก
9. การป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา	-	46 (32.40)	96 (67.60)	2.68	0.470	มาก
10. การเปิดกรีดยางพารา	-	45 (31.70)	97 (68.30)	2.68	0.467	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ			$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
2. ความรู้ด้านการแปรรูป				2.51	0.500	มาก
1. การแปรรูปน้ำยางเป็นยาง ก้อนถ้วย	-	71 (50.00)	71 (50.00)	2.50	0.502	มาก
2. การแปรรูปน้ำยางเป็นยาง แผ่นดิบ	-	70 (49.30)	72 (50.70)	2.51	0.502	มาก
3. การแปรรูปน้ำยางเป็นยาง แผ่นรมควัน	-	70 (49.30)	72 (50.70)	2.51	0.502	มาก
3. ความรู้ด้านการตลาด				2.51	0.500	มาก
1. การตรวจสอบราคา ยางพารา	-	70 (49.30)	72 (50.70)	2.51	0.502	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารการซื้อขาย ผลผลิต	-	70 (49.30)	72 (50.70)	2.51	0.502	มาก
3. ข้อมูลข่าวสารการซื้อขาย ผลผลิต	-	70 (49.30)	72 (50.70)	2.51	0.502	มาก
4. การรวมกลุ่มเพื่อขาย ผลผลิต	-	71 (50.00)	71 (50.00)	2.50	0.502	มาก
5. การรวมกลุ่มเพื่อกำหนด ราคาขาย	-	71 (50.00)	71 (50.00)	2.50	0.502	มาก
6. วิธีการตลาดยางพารา	-	70 (49.30)	72 (50.70)	2.51	0.502	มาก
4. เทคโนโลยีด้านการผลิต				2.91	0.206	มาก
1. การเตรียมพื้นที่ปลูก ยางพารา	-	32 (22.50)	110 (77.5)	2.77	0.419	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
2. วิธีการปลูกยางพารา	-	12 (8.50)	130 (91.50)	2.92	0.279	มาก
3. การคัดเลือกพันธุ์ยางพารา	-	5 (3.50)	137 (96.50)	2.96	0.185	มาก
4. การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา	-	7 (4.90)	135 (95.10)	2.95	0.217	มาก
5. การตัดแต่งกิ่งยางพารา	-	8 (5.60)	134 (94.40)	2.94	0.231	มาก
6. การกำจัดวัชพืชในสวน ยางพารา	-	11 (7.70)	131 (92.30)	2.92	0.268	มาก
7. การป้องกันโรคที่ทำลาย ต้นยางพารา	-	5 (3.50)	137 (96.50)	2.96	0.185	มาก
8. การป้องกันแมลงที่ทำลาย ต้นยางพารา	-	7 (4.90)	135 (95.10)	2.95	0.217	มาก
9. การป้องกันไฟไหม้สวน ยางพารา	-	16 (11.30)	126 (88.70)	2.89	0.317	มาก
10. การเปิดกรีดยางพารา	-	24 (16.90)	118 (83.10)	2.83	0.376	มาก
5. เทคโนโลยีด้านการแปรรูป				2.75	0.433	มาก
1. การแปรรูปน้ำยางเป็นยาง ก้อนถ้วย	-	36 (25.40)	106 (74.60)	2.75	0.437	มาก
2. การแปรรูปน้ำยางเป็นยาง แผ่นดิบ	-	35 (24.60)	107 (75.40)	2.75	0.432	มาก
3. การแปรรูปน้ำยางเป็นยาง แผ่นรมควัน	-	36 (25.40)	106 (74.60)	2.75	0.437	มาก
รวมเฉลี่ยทั้งหมด				2.73	0.228	มาก

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน(weighted mean score)

เกณฑ์การประมาณค่า 2.34 – 3.00 = ระดับความต้องการความรู้และเทคโนโลยีมาก

เกณฑ์การประมาณค่า 1.67 – 2.33 = ระดับความต้องการความรู้และเทคโนโลยีปานกลาง

เกณฑ์การประมาณค่า 1.00 – 1.66 = ระดับความต้องการความรู้และเทคโนโลยีน้อย

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ในภาพรวมทั้งหมดเกษตรกรมีระดับความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.73$) ส่วนภาพรวมในแต่ละด้าน ดังนี้ มีระดับความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในระดับมาก 5 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านเทคโนโลยีด้านการผลิต ด้านเทคโนโลยีด้านการแปรรูป ด้านการผลิต ด้านการแปรรูป และด้านการตลาด ($\bar{X} = 2.91, 2.75, 2.77, 2.51$ และ 2.51 ตามลำดับ) และในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการผลิตในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ การคัดเลือกพันธุ์ การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา การป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา การตัดแต่งกิ่งยางพารา การกำจัดวัชพืชในสวนยางพารา การป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา การเปิดกรีดยางพารา และวิธีการปลูกยางพารา ($\bar{X} = 2.99, 2.99, 2.98, 2.90, 2.84, 2.76, 2.68, 2.68, 2.67$ ตามลำดับ) และมีความต้องการความรู้ด้านการผลิตในระดับปานกลาง คือ การเตรียมพื้นที่ ($\bar{X} = 2.17$)

2. ด้านการแปรรูป พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการแปรรูป ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย ($\bar{X} = 2.51, 2.51$ และ 2.50 ตามลำดับ)

3. ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการตลาดในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ การตรวจสอบราคายางพารา ข้อมูลข่าวสารการซื้อขายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิต และวิธีการตลาดยางพารา ($\bar{X} = 2.51$ เท่ากัน) การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต และการรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคาขาย ($\bar{X} = 2.50$ เท่ากัน)

4. เทคโนโลยีด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิตในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ การคัดเลือกพันธุ์ การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา การป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา การตัดแต่งกิ่งยางพารา วิธีการปลูกยางพารา การกำจัดวัชพืชในสวนยางพารา การป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา การเปิดกรีดยางพารา และการเตรียมพื้นที่ ($\bar{X} = 2.96, 2.96, 2.95, 2.95, 2.94, 2.92, 2.92, 2.89, 2.83,$ และ 2.77 ตามลำดับ)

5. เทคโนโลยีด้านการแปรรูป พบว่าเกษตรกรมีความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการแปรรูปในระดับมาก ดังนี้ คือ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ และการแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน ($\bar{X} = 2.75$ เท่ากัน)

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพารา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพารา

n = 142

ประเด็นความต้องการ การสนับสนุนและการบริการ ผลิตยางพารา	ระดับความต้องการ			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต				3.00	0.021	มาก
1. การสนับสนุนต้นกล้า ยางพารา	-	-	142 (100.00)	3.00	0.000	มาก
2. การสนับสนุนปุ๋ย	-	-	142 (100.00)	3.00	0.000	มาก
3. การสนับสนุนสารเคมี ป้องกันกำจัดวัชพืช	-	-	142 (100.00)	3.00	0.000	มาก
4. การสนับสนุนสารเคมี ป้องกันกำจัดโรคและแมลง ศัตรูยางพารา	-	1 (0.70)	141 (99.30)	2.99	0.084	มาก
2. สนับสนุนการรวมกลุ่ม				2.60	0.428	มาก
1. จัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกยางพาราใน ชุมชน	-	62 (43.70)	80 (56.30)	2.56	0.498	มาก
2. การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต ยาง	-	41 (28.90)	101 (71.10)	2.71	0.455	มาก
3. จัดตั้งสหกรณ์ผู้ปลูกยางพารา	-	66 (46.50)	76 (53.50)	2.54	0.501	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็นความต้องการ การสนับสนุนและการบริการ ผลิตยางพารา	ระดับความต้องการ			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3. การบริการเกี่ยวกับการปลูก ยาง				2.93	0.174	มาก
1. จัดหาแหล่งสินเชื่อ	-	20 (14.10)	122 (85.90)	2.86	0.349	มาก
2. บริการตรวจและรักษาโรค ยางพาราในแปลงปลูก	-	4 (2.80)	138 (97.20)	2.97	0.166	มาก
3. คำแนะนำด้านการผลิต ยางพาราจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	-	4 (2.80)	138 (97.20)	2.97	0.166	มาก
รวมเฉลี่ยทั้งหมด				2.86	0.148	มาก

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน (weighted mean score)

เกณฑ์การประมาณค่า 2.34 – 3.00 = ระดับความต้องการสนับสนุนและบริการมาก

เกณฑ์การประมาณค่า 1.67 – 2.33 = ระดับความต้องการสนับสนุนและบริการปานกลาง

เกณฑ์การประมาณค่า 1.00 – 1.66 = ระดับความต้องการสนับสนุนและบริการน้อย

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ในภาพรวมทั้งหมดเกษตรกรมีระดับความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพาราในระดับมาก ($\bar{X}$ =2.86) ส่วนภาพรวมในแต่ละด้าน ดังนี้ มีระดับความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพาราในระดับมาก 3 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้ คือ ความต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต การบริการเกี่ยวกับการปลูกยาง และสนับสนุนการรวมกลุ่ม ($\bar{X}$ =3.00 , 2.93 และ 2.60 ตามลำดับ) และในแต่ละประเด็น มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ การสนับสนุนต้นกล้ายางพารา การสนับสนุนปุ๋ย การสนับสนุนสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช ($\bar{X}$ =3.00 เท่ากัน) และการสนับสนุนสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูยางพารา ($\bar{X}$ =2.99)

2. สนับสนุนการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนการรวมกลุ่ม ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตยาง จัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกยางพาราในชุมชน และจัดตั้งสหกรณ์ผู้ปลูกยางพารา ($\bar{X}$ =2.71, 2.56 และ 2.54 ตามลำดับ)

3. การบริการเกี่ยวกับการปลูกยาง พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการบริการเกี่ยวกับการปลูกยาง ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ บริการตรวจและรักษาโรค ยางพาราในแปลงปลูก คำแนะนำด้านการผลิตยางพาราจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ($\bar{X}$ =2.97 เท่ากัน) และจัดหาแหล่งสินเชื่อ ($\bar{X}$ =2.86)

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการรูปแบบวิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

n = 142

ประเด็นการส่งเสริม	ระดับความต้องการ			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ด้านรูปแบบการส่งเสริม				2.52	0.320	มาก
1. แบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม	-	1 (0.70)	141 (99.30)	2.99	0.084	มาก
2. แบบการบริการแบบเปิดเสรี	-	85 (59.90)	57 (40.10)	2.40	0.492	มาก
3. แบบการมีส่วนร่วม	-	76 (53.50)	66 (46.50)	2.46	0.501	มาก
4. แบบการบูรณาการ	-	100 (70.40)	42 (29.60)	2.30	0.458	ปานกลาง
5. แบบคลินิกเกษตรเคลื่อนที่	-	79 (55.60)	63 (44.40)	2.44	0.499	มาก
2. ด้านวิธีการส่งเสริม				2.18	0.198	ปานกลาง
1. การส่งเสริมแบบรายบุคคล				1.73	0.212	ปานกลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็นการส่งเสริม	ระดับความต้องการ			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม เยี่ยมในแปลง	-	1 (0.70)	141 (99.30)	2.99	0.084	มาก
1.2 เกษตรกรมาติดต่อกับ เจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน	128 (90.10)	14 (9.90)	-	1.10	0.299	น้อย
1.3 ติดต่อทางโทรศัพท์	47 (33.10)	87 (61.30)	8 (5.60)	1.73	0.560	ปานกลาง
1.4 ติดต่อทางจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์	128 (90.10)	14 (9.90)	-	1.10	0.299	น้อย
2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม				2.66	0.351	มาก
2.1 การฝึกอบรม	-	37 (26.10)	105 (73.90)	2.74	0.440	มาก
2.2 การจัดเวทีชาวบ้าน	-	76 (53.50)	66 (46.50)	2.46	0.501	มาก
2.3 การทัศนศึกษาดูงาน	-	54 (38.00)	88 (62.00)	2.62	0.487	มาก
2.4 การสาธิต	-	29 (20.40)	113 (79.60)	2.80	0.405	มาก
3. การส่งเสริมแบบมวลชน				2.17	0.274	ปานกลาง
3.1 วิทยุกระจายเสียง	-	88 (62.00)	54 (38.00)	2.38	0.487	มาก
3.2 โทรทัศน์	-	125 (88.00)	17 (12.00)	2.12	0.326	ปานกลาง
3.3 การจัดนิทรรศการ	-	132 (93.00)	10 (7.00)	2.07	0.257	ปานกลาง
3.4 สื่อสิ่งพิมพ์	-	129 (90.80)	13 (9.20)	2.09	0.289	ปานกลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็นการส่งเสริม	ระดับความต้องการ			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3. ด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม				2.29	0.151	ปานกลาง
1. สื่อคำพูด				2.61	0.249	มาก
1.1 การสอนหรือบรรยาย	-	6 (4.20)	136 (95.80)	2.96	0.202	มาก
1.2 การประชุม	-	107 (75.40)	35 (24.60)	2.25	0.432	ปานกลาง
2. สื่อสิ่งพิมพ์				2.13	0.222	ปานกลาง
2.1 หนังสือพิมพ์	1 (0.70)	133 (93.70)	8 (5.60)	2.05	0.248	ปานกลาง
2.2 จดหมายข่าว	-	135 (95.10)	7 (4.90)	2.05	0.217	ปานกลาง
2.3 ภาพโฆษณา	-	135 (95.10)	7 (4.90)	2.05	0.217	ปานกลาง
2.4 แผ่นพับ	-	122 (85.90)	20 (14.10)	2.14	0.349	ปานกลาง
2.5 เอกสารวิชาการ	-	91 (64.10)	51 (35.90)	2.36	0.481	มาก
3. สื่อภาพและเสียง				2.13	0.210	ปานกลาง
3.1 วิทยู	-	87 (61.30)	55 (38.70)	2.39	0.489	มาก
3.2 โทรทัศน์	-	126 (88.70)	16 (11.30)	2.11	0.317	ปานกลาง
3.3 ภาพยนตร์	-	134 (94.40)	8 (5.60)	2.06	0.231	ปานกลาง
3.4 อินเทอร์เน็ต	8 (5.60)	131 (92.30)	3 (2.10)	1.96	0.277	ปานกลาง
รวมเฉลี่ยทั้งหมด				2.33	0.169	ปานกลาง

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน(weighted mean score)

เกณฑ์การประมาณค่า	2.34 – 3.00 = ระดับความต้องการรูปแบบ วิธีการ สื่อ มาก
เกณฑ์การประมาณค่า	1.67 – 2.33 = ระดับความต้องการรูปแบบ วิธีการ สื่อ ปานกลาง
เกณฑ์การประมาณค่า	1.00 – 1.66 = ระดับความต้องการรูปแบบ วิธีการ สื่อ น้อย

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ในภาพรวมทั้งหมดเกษตรกรมีระดับความต้องการรูปแบบวิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ =2.33) ส่วนภาพรวมในแต่ละด้าน ดังนี้ มีระดับความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพาราในระดับมาก 3 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม ด้านรูปแบบการส่งเสริม และด้านวิธีการส่งเสริม ($\bar{X}$ = 2.61 , 2.52 และ 2.18 ตามลำดับ) และในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านรูปแบบการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านรูปแบบการส่งเสริม ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ แบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม แบบการมีส่วนร่วมแบบคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ และแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ ($\bar{X}$ =2.90, 2.46, 2.44, และ 2.40 ตามลำดับ) และเกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง คือ แบบการบูรณาการ ($\bar{X}$ =2.30)

2. ด้านวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม โดยแบ่งวิธีการส่งเสริมออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

2.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบรายบุคคลในระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมในแปลง($\bar{X}$ =2.99) เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง คือ การติดต่อทางโทรศัพท์($\bar{X}$ =1.73) และเกษตรกรมีความต้องการในระดับน้อย คือ เกษตรกรมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานและการติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์($\bar{X}$ =1.10 เท่ากัน)

2.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ การสาธิต การฝึกอบรม การทัศนศึกษาดูงาน และการจัดเวทีชาวบ้าน ($\bar{X}$ =2.80, 2.74, 2.62, และ 2.46 ตามลำดับ)

2.3 การส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบมวลชนในระดับมาก คือ วิทยุกระจายเสียง ($\bar{X}$ =2.38) และเกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และการจัดนิทรรศการ ($\bar{X}$ =2.12, 2.09 และ 2.07 ตามลำดับ)

3. ด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม โดยแบ่งสื่อออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

3.1 สื่อคำพูด พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยใช้สื่อคำพูดในระดับมาก คือ การสอนหรือบรรยาย ($\bar{X} = 2.96$) และเกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง คือ การประชุม ($\bar{X} = 2.25$)

3.2 สื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในระดับมาก คือ เอกสารวิชาการ ($\bar{X} = 2.36$) และเกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ เอกสารแผ่นพับ ($\bar{X} = 2.14$) ภาพโฆษณา จดหมายข่าว และหนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 2.05$ เท่ากัน)

3.3 สื่อภาพและเสียง พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยใช้สื่อภาพและเสียงในระดับมาก คือ วิทยุ ($\bar{X} = 2.39$) และเกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 2.11, 2.06$ และ 1.96 ตามลำดับ)

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปลูกยางพาราของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาในการปลูกยางพาราภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกร ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ปัญหาในการปลูกยางพาราของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
n = 142						
1. ปัญหาด้านการผลิต				2.42	0.210	มาก
1. การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา	3 (2.10)	136 (95.80)	3 (2.10)	2.00	0.206	ปานกลาง
2. วิธีการปลูกยางพารา	-	101 (71.10)	41 (28.90)	2.29	0.455	ปานกลาง
3. การคัดเลือกพันธุ์ยางพารา	-	9 (6.30)	133 (93.70)	2.94	0.245	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
4. การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา	-	75 (52.80)	67 (47.20)	2.47	0.501	มาก
5. การตัดแต่งกิ่งยางพารา	-	86 (60.60)	56 (39.40)	2.39	0.490	มาก
6. การกำจัดวัชพืชในสวน ยางพารา	-	103 (72.50)	39 (27.50)	2.27	0.448	ปานกลาง
7. การป้องกันโรคที่ทำลายต้น ยางพารา	-	18 (12.70)	124 (87.30)	2.87	0.334	มาก
8. การป้องกันแมลงที่ทำลาย ต้นยางพารา	-	25 (17.60)	117 (82.40)	2.82	0.382	มาก
9. การป้องกันไฟไหม้สวน ยางพารา	-	130 (91.50)	12 (8.50)	2.08	0.279	ปานกลาง
10. การเปิดกรีดยางพารา	-	136 (95.80)	6 (4.20)	2.04	0.202	ปานกลาง
2. ปัญหาด้านการแปรรูป				2.01	0.118	ปานกลาง
1. การแปรรูปน้ำยางเป็นยาง ก้อนถ้วย	-	140 (98.60)	2 (1.40)	2.01	0.118	ปานกลาง
2. การแปรรูปน้ำยางเป็นยาง แผ่นดิบ	-	140 (98.60)	2 (1.40)	2.01	0.118	ปานกลาง
3. การแปรรูปน้ำยางเป็นยาง แผ่นรมควัน	-	140 (98.60)	2 (1.40)	2.01	0.118	ปานกลาง
3. ปัญหาด้านการตลาด				2.01	0.118	ปานกลาง
1. การตรวจสอบราคายางพารา	-	140 (98.60)	2 (1.40)	2.01	0.118	ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
2. ข้อมูลข่าวสารการซื้อขาย ผลผลิต	-	140 (98.60)	2 (1.40)	2.01	0.118	ปานกลาง
3. แหล่งรับซื้อผลผลิต	-	140 (98.60)	2 (1.40)	2.01	0.118	ปานกลาง
4. การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต	-	140 (98.60)	2 (1.40)	2.01	0.118	ปานกลาง
5. การรวมกลุ่มเพื่อกำหนด ราคาขาย	-	140 (98.60)	2 (1.40)	2.01	0.118	ปานกลาง
6. วิธีการตลาดยางพารา	-	140 (98.60)	2 (1.40)	2.01	0.118	ปานกลาง
4. ปัญหาด้านการส่งเสริม				2.38	0.417	มาก
1. ขาดการฝึกอบรม	-	102 (71.80)	40 (28.20)	2.28	0.451	ปานกลาง
2. ขาดการติดตามแนะนำจาก เจ้าหน้าที่	-	90 (63.40)	52 (36.60)	2.37	0.483	มาก
3. ขาดการทัศนศึกษาดูงาน	-	95 (66.90)	47 (33.10)	2.33	0.472	ปานกลาง
4. ขาดการสอน/สาธิต จาก เจ้าหน้าที่	-	70 (49.30)	72 (50.70)	2.51	0.502	มาก
5. ไม่มีแหล่งให้ความรู้ทาง วิชาการ	-	91 (64.10)	51 (35.90)	2.36	0.481	มาก
6. ขาดการสนับสนุนปัจจัยการ ผลิต	-	85 (59.90)	57 (40.10)	2.40	0.492	มาก
7. ขาดแหล่งเงินทุน	-	85 (59.90)	57 (40.10)	2.40	0.492	มาก
รวมเฉลี่ยทั้งหมด				2.21	0.137	ปานกลาง

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน(weighted mean score)

เกณฑ์การประมาณค่า 2.34 – 3.00 = ระดับปัญหามาก

เกณฑ์การประมาณค่า 1.67 – 2.33 = ระดับปัญหาปานกลาง

เกณฑ์การประมาณค่า 1.00 – 1.66 = ระดับปัญหาน้อย

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ในภาพรวมทั้งหมดเกษตรกรมีปัญหาในการปลูกยางพาราของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพาราในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 2.21) ส่วนภาพรวมในแต่ละด้าน ดังนี้ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 2 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้ คือ ปัญหาด้านการผลิต และปัญหาด้านการส่งเสริม ($\bar{X}$ = 2.42 และ 2.38 ตามลำดับ) เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการแปรรูป และปัญหาด้านการตลาด ($\bar{X}$ = 2.01 เท่ากัน) ในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

1.ปัญหาด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิต ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือการคัดเลือกพันธุ์ การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา การป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา และการตัดแต่งกิ่งยางพารา ($\bar{X}$ = 2.94, 2.87, 2.82, 2.47 และ 2.39 ตามลำดับ) เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ คือ วิธีการปลูกยางพารา การกำจัดวัชพืชในสวนยางพารา การป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา การเปิดกรีดยางพารา และการเตรียมพื้นที่ ($\bar{X}$ = 2.29, 2.27, 2.08, 2.04 และ 2.00 ตามลำดับ)

2. ปัญหาด้านการแปรรูป พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการแปรรูป ระดับปานกลาง คือ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ และการแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน($\bar{X}$ = 2.01 เท่ากัน)

3. ปัญหาด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาด ในระดับปานกลาง คือ การตรวจสอบราคายางพารา ข้อมูลข่าวสารการซื้อขายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิต การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต การรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคาขาย และวิธีการตลาดยางพารา ($\bar{X}$ = 2.01 เท่ากัน)

4. ปัญหาด้านการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการส่งเสริม ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คือ ขาดการสอน/สาธิตจากเจ้าหน้าที่ ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ขาดแหล่งเงินทุน ขาดการติดตามแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และไม่มีแหล่งให้ความรู้ทางวิชาการ($\bar{X}$ = 2.51, 2.40, 2.40, 2.37 และ 2.36 ตามลำดับ) เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ คือ การขาดการทัศนศึกษาดูงาน และ ขาดการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 2.33 และ 2.28 ตามลำดับ)

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

ตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

n = 142

ประเด็นข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ด้านการผลิต		
- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ควรให้คำแนะนำ อบรมการเพิ่มผลผลิตและการดูแลรักษาต้นยาง	95	66.90
2. ด้านการแปรรูป		
- อบรมการแปรรูปยางให้มีคุณภาพพร้อมทั้งการสาธิตวิธีการทำ	23	16.20
3. ด้านการตลาด		
- หน่วยงานราชการจัดหาตลาดที่เชื่อถือได้และใกล้แหล่งผลิตแก่เกษตรกร	34	23.94
- อบรมเรื่องการตลาดของยางพารา	34	23.94
4. ด้านการส่งเสริม		
- เจ้าหน้าที่ควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องโรคแมลงในยาง	121	85.21
- เจ้าหน้าที่ควรจัดอบรมเรื่องการใช้ปุ๋ยในสวนยาง	121	85.21
- หน่วยงานราชการควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ครอบคลุม	121	85.21

จากตารางที่ 4.9 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปลูกยางพาราของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา ดังนี้

1. ด้านการผลิต เกษตรกรร้อยละ 66.90 เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ควรให้คำแนะนำอบรมเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตและการดูแลรักษาต้นยางพารา

2. ด้านการแปรรูป เกษตรกรร้อยละ 16.20 เสนอแนะให้มีอบรมการแปรรูปยางให้มีคุณภาพพร้อมทั้งการสาธิตวิธีการทำ

3. ด้านการตลาด เกษตรกรร้อยละ 23.94 เสนอแนะให้หน่วยงานราชการจัดหาตลาดที่เชื่อถือได้และใกล้แหล่งผลิตแก่เกษตรกร พร้อมทั้งอบรมเรื่องการตลาดของยางพารา

4. ด้านการส่งเสริม เกษตรกรร้อยละ85.21 เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องโรค แมลงในยาง อบรมเรื่องการใช้ปุ๋ยในสวนยาง และหน่วยงานราชการควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ครอบคลุม

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ (correlation) ดังตารางที่ 4.10 และ 4.11

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของอายุ การศึกษา ประสบการณ์การผลิตยางพารา แรงงานที่ใช้ในการทำสวนยางพารา รายได้จากการเกษตร ขนาดพื้นที่ปลูกยางพารา มีความสัมพันธ์กับความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

n = 142

ประเด็น	อายุ		ระดับการศึกษา		ประสบการณ์การผลิตยาง		แรงงานที่ใช้ในการทำสวนยางพารา		รายได้จากการเกษตร		ขนาดพื้นที่ในการปลูกยางพารา	
	r	Sig.(2-tailed)	r	Sig.(2-tailed)	r	Sig.(2-tailed)	r	Sig.(2-tailed)	r	Sig.(2-tailed)	r	Sig.(2-tailed)
	1. ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา	-0.088	0.299	0.093	0.271	0.018	0.888	0.008	0.927	0.080	0.345	.025
1.1 ความรู้ด้านการผลิต	-0.041	0.631	0.206*	0.014	-0.142	0.268	-0.019	0.825	0.163	0.052	0.049	0.561
1.2 ความรู้ด้านการแปรรูป	-0.161	0.055	0.060	0.480	0.097	0.447	-0.007	0.930	0.110	0.193	0.001	0.988
1.3 ความรู้ด้านการตลาด	-0.133	0.114	0.042	0.620	0.013	0.922	-0.008	0.929	0.062	0.462	-0.037	0.662
1.4 เทคโนโลยีด้านการผลิต	0.068	0.423	0.023	0.785	0.020	0.877	0.044	0.601	-0.056	0.505	0.037	0.658
1.5 เทคโนโลยีด้านแปรรูป	-0.048	0.571	0.016	0.847	0.119	0.353	0.027	0.753	0.027	0.747	0.093	0.269

ประเด็น	อายุ		ระดับการศึกษา		ประสบการณ์การ ผลิตยาง		แรงงานที่ใช้ในการทำ สวนยางพารา		รายได้จากภาค การเกษตร		ขนาดพื้นที่ในการปลูก ยางพารา	
	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2-tailed)
2. ความต้องการการ สนับสนุนและบริการในการ ปลูกยางพารา	-0.018	0.833	0.102	0.228	0.012	.926	-0.073	0.387	0.182*	0.030	0.050	0.555
2.1 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	0.138	0.101	0.026	0.756	-0.142	.266	-0.218**	0.009	-0.175*	0.037	-0.103	0.224
2.2 สนับสนุนการรวมกลุ่ม	-0.029	0.735	0.137	0.103	0.075	.560	-0.068	0.419	0.176*	0.036	0.117	0.165
2.3 การบริการเกี่ยวกับการ ปลูกยาง	-0.003	0.976	-0.053	0.530	-0.124	.333	-0.004	0.960	0.110	0.191	-0.130	0.124
3. ความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการ ส่งเสริมการปลูกยางพารา	-0.231**	0.006	0.235**	0.005	0.164	.199	-0.120	0.156	0.168*	0.046	0.133	0.114
3.1 ด้านรูปแบบการส่งเสริม	-0.007	0.931	.107	0.206	-0.037	.776	-0.214*	0.011	0.001	0.987	0.018	0.829

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	อายุ		ระดับการศึกษา		ประสบการณ์การ ผลิตยาง		แรงงานที่ใช้ในการทำ สวนยางพารา		รายได้จากภาค การเกษตร		ขนาดพื้นที่ในการ ปลูกยางพารา	
	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)
3.2 ด้านวิธีการส่งเสริม	-0.156	0.064	.174*	0.038	0.296*	.018	-0.063	0.457	0.361**	0.000	0.088	0.296
- การส่งเสริมแบบรายบุคคล	-0.204*	0.015	.264**	0.001	0.029	.824	-0.071	0.400	0.236**	0.005	0.048	0.570
- การส่งเสริมแบบกลุ่ม	-0.069	0.413	-.011	0.899	-0.182	.153	-0.102	0.226	0.288**	0.000	0.045	0.595
- การส่งเสริมแบบมวลชน	-0.091	0.283	.186*	0.026	0.363**	.003	0.049	0.559	0.230**	0.006	0.096	0.255
3.3 ด้านสื่อที่ใช้ในการ ส่งเสริม	-0.228**	0.006	0.231**	0.006	0.225	0.077	-0.094	0.266	0.180*	0.032	0.101	0.231
- สื่อคำพูด	-0.093	0.271	0.105	0.213	0.274*	0.030	0.025	0.766	0.146	0.083	-0.031	0.711
- สื่อสิ่งพิมพ์	-0.171*	0.042	0.204*	0.015	0.077	0.547	-0.120	0.154	0.181*	0.031	0.156	0.064
- สื่อภาพและเสียง	-0.200*	0.017	0.157	0.061	0.117	0.361	-0.106	0.211	0.024	0.776	0.090	0.285

หมายเหตุ * มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

เกณฑ์การแปลค่าระดับความสัมพันธ์(r) บวก และ ลบ ดังนี้

0.95-1.00 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์สูงยิ่ง

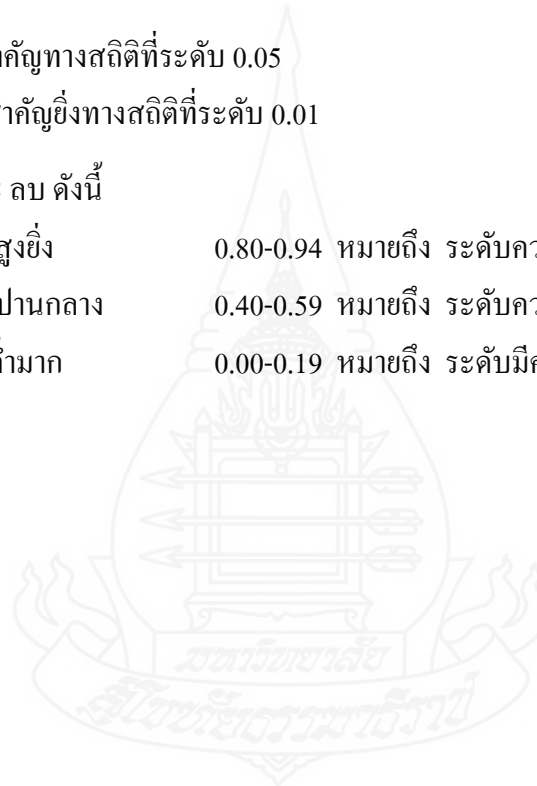
0.60-0.79 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง

0.20-0.39 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ต่ำมาก

0.80-0.94 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์สูง

0.40-0.59 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ต่ำ

0.00-0.19 หมายถึง ระดับมีความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด

จาก ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ คือ อายุ การศึกษา ประสบการณ์การผลิตยางพารา แรงงานที่ใช้ในการทำสวนยางพารา รายได้ภาคการเกษตร ขนาดพื้นที่ปลูกยางพารา ต่อความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา พิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า มีประเด็นที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่

1. อายุต่อความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูก เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.231$, Sig.(2-tailed) = 0.006)

2. ระดับการศึกษาต่อความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพาราเป็นการสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = 0.235$, Sig.(2-tailed) = 0.005)

ส่วนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 ได้แก่

รายได้จากภาคการเกษตรต่อความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา เป็นการสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = 0.168$, Sig.(2-tailed) = 0.046) ความต้องการการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพารา เป็นการสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = 0.182$, Sig.(2-tailed) = 0.030)

สรุปว่า อายุ ประสบการณ์การผลิตยาง แรงงานที่ใช้ในการทำสวนยางพารา ขนาดพื้นที่ในการปลูกยางพาราไม่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา ส่วนระดับการศึกษา และรายได้จากภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของระดับความรู้ด้านการผลิตยางพารา ระดับความรู้ด้านการแปรรูปยางพารา ระดับความรู้ด้านการตลาดยางพารา ระดับความรู้ด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพารา และระดับความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา มีความสัมพันธ์กับความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

n = 142

ประเด็น	ระดับความรู้พื้นฐานด้านการผลิตยางพารา		ระดับความรู้พื้นฐานด้านการแปรรูปยางพารา		ระดับความรู้พื้นฐานด้านการตลาดยางพารา		ระดับความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพารา		ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา	
	r	Sig.(2-tailed)	r	Sig.(2-tailed)	r	Sig.(2-tailed)	r	Sig.(2-tailed)	r	Sig.(2-tailed)
	1. ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา	-0.226**	0.007	-0.284**	0.001	-0.323**	0.000	-0.271**	0.001	0.082
1.1 ความรู้ด้านการผลิต	-0.078	0.357	-0.143	0.090	-0.169*	0.046	-0.188*	0.025	0.042	0.618
1.2 ความรู้ด้านการแปรรูป	-0.265**	0.001	-0.328**	0.000	-0.335**	0.000	-0.328**	0.000	0.107	0.204
1.3 ความรู้ด้านการตลาด	-0.325**	0.000	-0.358**	0.000	-0.395**	0.000	-0.320**	0.000	0.053	0.534
1.4 เทคโนโลยีด้านการผลิต	0.007	0.933	0.015	0.862	-0.060	0.480	0.050	0.552	0.005	0.952
1.5 เทคโนโลยีด้านการแปรรูป	-0.114	0.178	-0.202*	0.016	-0.172*	0.041	-0.207*	0.014	0.144	0.088
2. ความต้องการการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพารา	-0.134	0.111	-0.113	0.181	-0.158	0.062	-0.064	0.447	-0.011	0.899

ตารางที่ 4.11(ต่อ)

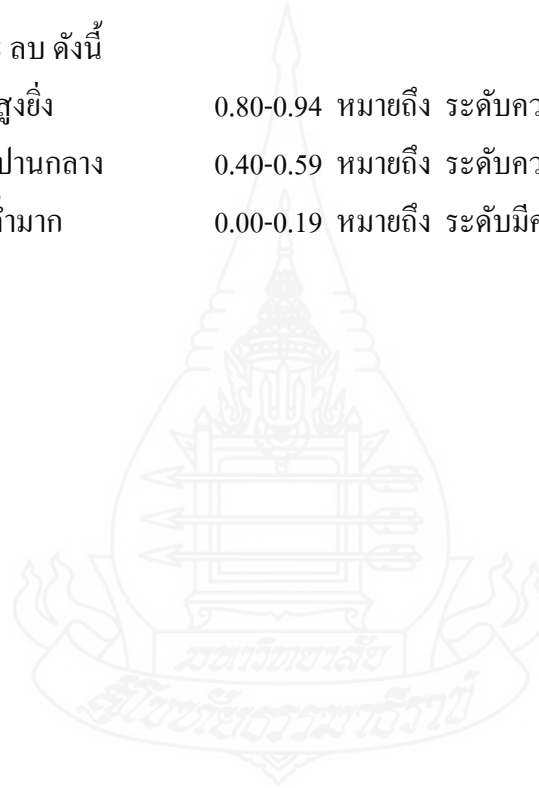
ประเด็น	ระดับความรู้พื้นฐาน ด้านการผลิต		ระดับความรู้พื้นฐาน ด้านการแปรรูป		ระดับความรู้พื้นฐาน ด้านการตลาด		ระดับความรู้พื้นฐานด้าน การส่งเสริมเกี่ยวกับ		ระดับความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับโครงการปลูก	
	ยางพารา		ยางพารา		ยางพารา		ยางพารา		ยางพารา	
	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)	r	Sig.(2- tailed)
2.1 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	0.131	0.119	0.093	0.272	0.098	0.247	0.159	0.060	-0.019	0.825
2.2 สนับสนุนการรวมกลุ่ม	-0.154	0.066	-0.140	0.098	-0.191*	0.023	-0.119	0.157	0.064	0.447
2.3 การบริการเกี่ยวกับการปลูกยาง	-0.022	0.794	0.009	0.919	0.006	0.940	0.086	0.312	-0.185*	0.027
3. ความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ใน การส่งเสริมการปลูกยางพารา	-0.248**	0.003	-0.241**	0.004	-0.273**	0.001	-0.164	0.051	0.093	0.273
3.1 ด้านรูปแบบการส่งเสริม	-0.055	0.517	-0.022	0.793	-0.066	0.434	-0.138	0.101	0.006	0.948
3.2 ด้านวิธีการส่งเสริม	-0.197*	0.019	-0.282**	0.001	-0.310**	0.000	-0.228**	0.006	0.213*	0.011
- การส่งเสริมแบบรายบุคคล	-0.130	0.123	-0.293**	0.000	-0.296**	0.000	-0.208*	0.013	0.156	0.063
- การส่งเสริมแบบกลุ่ม	-0.164	0.052	-0.140	0.096	-0.187*	0.026	-0.189*	0.024	0.183*	0.029
- การส่งเสริมแบบมวลชน	-0.116	0.171	-0.204*	0.015	-0.199*	0.018	-0.090	0.285	0.105	0.214
3.3 ด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม	-0.241**	0.004	-0.253**	0.002	-0.297**	0.000	-0.174*	0.038	0.087	0.302
- สื่อคำพูด	-0.115	0.174	-0.177*	0.035	-0.228**	0.006	-0.133	0.116	0.052	0.539
- สื่อสิ่งพิมพ์	-0.250**	0.003	-0.235**	0.005	-0.247**	0.003	-0.168*	0.045	0.136	0.106
- สื่อภาพและเสียง	-0.119	0.159	-0.087	0.302	-0.108	0.203	-0.040	0.635	-0.018	0.833

หมายเหตุ * มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

เกณฑ์การแปลค่าระดับความสัมพันธ์(r) บวก และ ลบ ดังนี้

0.95-1.00 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์สูงยิ่ง	0.80-0.94 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์สูง
0.60-0.79 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง	0.40-0.59 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ต่ำ
0.20-0.39 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ต่ำมาก	0.00-0.19 หมายถึง ระดับมีความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด

จาก ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ คือ ระดับความรู้ด้านการผลิตยางพารา ระดับความรู้ด้านการแปรรูปยางพารา ระดับความรู้ด้านการตลาดยางพารา ระดับความรู้ด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพารา และระดับความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา ต่อความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา, ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา พิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า มีประเด็นที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่

1. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการผลิตยางพาราต่อความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูก เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.248$, Sig.(2-tailed) = 0.003) ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.226$, Sig.(2-tailed) = 0.007)

2. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการแปรรูปยางพาราต่อความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.284$, Sig.(2-tailed) = 0.001) ความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูก เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.241$, Sig.(2-tailed) = 0.004)

3. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการตลาดยางพาราต่อความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.323$, Sig.(2-tailed) = 0.000) ความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูก เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.273$, Sig.(2-tailed) = 0.001)

4. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพาราต่อความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.271$, Sig.(2-tailed) = 0.001)

ส่วนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 ได้แก่

1. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการผลิตยางพาราต่อความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.197$, Sig.(2-tailed) = 0.019)

2. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการแปรรูปยางพาราต่อความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านเทคโนโลยีการแปรรูปเป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.202$, Sig.(2-tailed) = 0.016)
3. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการแปรรูปยางพาราต่อความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.204$, Sig.(2-tailed) = 0.015)
4. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการแปรรูปยางพาราต่อความต้องการด้านสื่อคำพูด เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.177$, Sig.(2-tailed) = 0.035)
5. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการตลาดยางพาราต่อความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการแปรรูป เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.207$, Sig.(2-tailed) = 0.014)
6. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการตลาดยางพาราต่อความต้องการสนับสนุนการรวมกลุ่ม เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.191$, Sig.(2-tailed) = 0.023)
7. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการตลาดยางพาราต่อต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่ม เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.187$, Sig.(2-tailed) = 0.026)
8. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพาราต่อความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการผลิต เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.188$, Sig.(2-tailed) = 0.025)
9. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพาราต่อความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านเทคโนโลยีการแปรรูป เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.207$, Sig.(2-tailed) = 0.014)
10. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพาราต่อต้องการการส่งเสริมแบบรายบุคคล เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.208$, Sig.(2-tailed) = 0.013)

11. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพาราต่อความต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่ม เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.189$, Sig.(2-tailed) = 0.024)

12. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพาราต่อความต้องการสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.174$, Sig.(2-tailed) = 0.038)

13. ระดับความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพาราต่อความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.168$, Sig.(2-tailed) = 0.045)

14. ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพาราต่อความต้องการสนับสนุนด้านการบริการเกี่ยวกับการปลูกยาง เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.185$, Sig.(2-tailed) = 0.027)

15. ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพาราต่อความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.213$, Sig.(2-tailed) = 0.011)

16. ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการปลูกยางพาราต่อความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด ($r = -0.183$, Sig.(2-tailed) = 0.029)

สรุปว่า ระดับความรู้ด้านการผลิตยางพารา ระดับความรู้ด้านการแปรรูปยางพารา ระดับความรู้ด้านการตลาดยางพารา ระดับความรู้ด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับยางพารา และระดับความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพาราไม่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพารา และด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา ในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้เสนอประเด็น โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของเกษตรกรถึงความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา ในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง ที่เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราในจังหวัดหนองบัวลำภู ภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 220 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคำนวณโดย สูตร Taro Yamane คิดจำนวนประชากรตัวอย่างเป็น 142 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้างคำถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ตอน หาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.886 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่างด้วยตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วยสถิติการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis:r)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.24 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.94 คน โดยมีเพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผลิตยางพารา และมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีประสบการณ์ในการผลิตยางพารา ส่วนที่มีประสบการณ์ในการผลิตยางพารา มีประสบการณ์เฉลี่ย 5.14 ปี

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร จำนวนแรงงานทำสวนยางในครัวเรือนเฉลี่ย 2.70 คน มีเพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน มีพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมดเฉลี่ย 10.54 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก และมีอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรอง มีรายได้จากภาคการเกษตรต่อครัวเรือนเฉลี่ย 83,922.54 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรต่อครัวเรือนเฉลี่ย 36,782.95 บาท และมากกว่าครึ่งหนึ่งเกษตรกรกู้เงินจาก ธกส. เพื่อใช้จ่ายในการปลูกยางพารา

1.3.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพาราของเกษตรกร ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราในระดับน้อย ส่วนภาพรวมในแต่ละด้าน เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ในระดับน้อย 3 ประเด็น และเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพาราในระดับมาก 4 ประเด็น ในระดับปานกลาง และในระดับน้อย 1 ประเด็น โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1) ความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริม เกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ในระดับปานกลาง คือ ความรู้ด้านการฝึกอบรม รองลงมา คือ การเยี่ยมชมแปลงสาธิต และการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และน้อยที่สุด คือ เอกสาร สื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ

2) ความรู้พื้นฐานด้านการตลาด เกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ในระดับน้อย คือ การขนส่งยางพารา รองลงมา คือ การรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคาขาย และวิธีการตลาดยางพารา น้อยที่สุด คือ การตรวจสอบราคายางพารา

3) ความรู้พื้นฐานด้านการแปรรูป เกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ในระดับน้อย คือ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย และการแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ รองลงมา คือ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน

4) ความรู้พื้นฐานด้านการผลิต เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง คือ การเตรียมพื้นที่ รองลงมา คือ การป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา และน้อยที่สุด คือ การคัดเลือกพันธุ์

5) *ความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา* เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก คือ เจือปนในการเข้าร่วมโครงการ และปัจจัยสนับสนุนการผลิตยางพาราเมื่อเข้าร่วมโครงการ รองลงมา คือ ระยะเวลาของโครงการ และน้อยที่สุด คือ ความเป็นมาของโครงการ

1.3.3 ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา เกษตรกรมีความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ในระดับมาก 5 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านเทคโนโลยีด้านการผลิต ด้านเทคโนโลยีด้านการแปรรูป ด้านการผลิต ด้านการแปรรูป และด้านการตลาด โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1) *ความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิต* เกษตรกรทั้งหมดมีความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิต ในระดับมาก คือ การคัดเลือกพันธุ์ และการป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา รองลงมา คือ การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา และน้อยที่สุด คือ การเตรียมพื้นที่

2) *ความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการแปรรูป* เกษตรกรทั้งหมดมีความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการแปรรูป ในระดับมากเท่ากัน คือ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ และการแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน

3) *ความต้องการความรู้ด้านการผลิต* เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการผลิตของเกษตรกร ในระดับมาก คือ การคัดเลือกพันธุ์ และการป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา รองลงมา คือ การป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา และน้อยที่สุด คือ การเตรียมพื้นที่

4) *ความต้องการความรู้ด้านการแปรรูป* เกษตรกรทั้งหมดมีความต้องการความรู้ด้านการแปรรูปในระดับมาก คือ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ และการแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน รองลงมา คือ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย

5) *ความต้องการความรู้ด้านการตลาด* เกษตรกรทั้งหมดมีความต้องการความรู้ด้านการตลาดในระดับมาก คือ การตรวจสอบราคายางพารา ข้อมูลข่าวสารการซื้อขายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิต และวิธีการตลาดยางพารา รองลงมา คือ การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต และการรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคา

1.3.4 ความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพารา เกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพารา ในระดับมาก 3 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้ คือ ความต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต การบริการเกี่ยวกับการปลูกยาง และสนับสนุนการรวมกลุ่ม โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1) *ความต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต* เกษตรกรทั้งหมดมีความต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ในระดับมาก คือ การสนับสนุนต้นกล้ายางพารา การ

สนับสนุนปุ๋ย และการสนับสนุนสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช รองลงมา คือ การสนับสนุนสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูยางพารา

2) ความต้องการการบริการเกี่ยวกับการปลูกยาง เกษตรกรทั้งหมดมีความต้องการการบริการเกี่ยวกับการปลูกยาง ในระดับมาก คือ คำแนะนำด้านการผลิตยางพาราจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และการบริการตรวจและรักษาโรคยางพาราในแปลงปลูก รองลงมา คือ จัดหาแหล่งสินเชื่อ

3) ความต้องการการสนับสนุนการรวมกลุ่ม เกษตรกรทั้งหมดมีความต้องการการสนับสนุนการรวมกลุ่มในระดับมาก คือ การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตยาง รองลงมา คือ จัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกยางพาราในชุมชน และน้อยที่สุด คือ จัดตั้งสหกรณ์ผู้ปลูกยางพารา

1.3.5 ความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

เกษตรกรมีความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพาราในระดับมาก 3 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม ด้านรูปแบบการส่งเสริม และด้านวิธีการส่งเสริม โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1) ความต้องการด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม โดยแบ่งสื่อออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

- สื่อคำพูด เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยใช้สื่อคำพูด ในระดับมาก คือ การสอนหรือบรรยาย รองลงมา คือ การประชุม

- สื่อสิ่งพิมพ์ เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในระดับมาก คือ เอกสารวิชาการ รองลงมา คือ เอกสารแผ่นพับ น้อยที่สุด คือ ภาพโฆษณา จดหมายข่าว และหนังสือพิมพ์

- สื่อภาพและเสียง เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยใช้สื่อภาพและเสียงในระดับมาก คือ วิทยุ รองลงมา คือ โทรทัศน์ และน้อยที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต

2) ความต้องการด้านรูปแบบการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการด้านรูปแบบการส่งเสริม ในระดับมาก คือ แบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม รองลงมา คือ แบบการมีส่วนร่วม และน้อยที่สุด คือ แบบการบูรณาการ

3) ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม โดยแบ่งวิธีการส่งเสริมออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

- การส่งเสริมแบบรายบุคคล เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบรายบุคคลในระดับมาก คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมในแปลง รองลงมา คือ การติดต่อ

ทางโทรศัพท์ และน้อยที่สุด คือ เกษตรกรมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน และติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

- การส่งเสริมแบบกลุ่ม เกษตรกรทั้งหมดมีความต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมาก คือ การสาธิต รองลงมา คือ การฝึกอบรม และน้อยที่สุด คือ การจัดเวทีชาวบ้าน

- การส่งเสริมแบบมวลชน เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบมวลชนในระดับมาก คือ วิทยุกระจายเสียง รองลงมา คือ โทรทัศน์ และน้อยที่สุด คือ การจัดนิทรรศการ

1.3.6 ปัญหาในการปลูกยางพาราของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

1) **ปัญหาด้านการผลิต** เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิต ในระดับมาก คือ การคัดเลือกพันธุ์ รองลงมา คือ การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา และน้อยที่สุด คือ การเตรียมพื้นที่

2) **ปัญหาด้านการแปรรูป** เกษตรกรมีปัญหาด้านการแปรรูป ในระดับปานกลางเท่ากัน คือ การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ และการแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน

3) **ปัญหาด้านการตลาด** เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาด ในระดับปานกลางเท่ากัน คือ การตรวจสอบราคายางพารา ข้อมูลข่าวสารการซื้อขายผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิต การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต การรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคาขาย และวิธีการตลาดยางพารา

4) **ปัญหาด้านการส่งเสริม** เกษตรกรมีปัญหาด้านการส่งเสริม ในระดับมาก คือ ขาดการสอน/สาธิตจากเจ้าหน้าที่ รองลงมา คือ ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และขาดแหล่งเงินทุน น้อยที่สุด คือ ขาดการฝึกอบรม

1.3.7 ข้อเสนอแนะในการปลูกยางพาราของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

1) **ด้านการผลิต** เกษตรกรมากกว่าครึ่ง เสนอแนะให้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ควรให้คำแนะนำ อบรมการเพิ่มผลผลิตและการดูแลรักษาต้นยาง

2) **ด้านการแปรรูป** เกษตรกรบางส่วน เสนอแนะควรมีการอบรมแปรรูปยางให้มีคุณภาพพร้อมทั้งการสาธิตวิธีการทำ

3) **ด้านการตลาด** เกษตรกรบางส่วน เสนอแนะให้หน่วยงานราชการจัดหาตลาดที่เชื่อถือได้และใกล้แหล่งผลิตแก่เกษตรกร และ อบรมเรื่องการตลาดของยางพารา

4) *ด้านการส่งเสริม* เกษตรกรส่วนมาก เสนอแนะ เจ้าหน้าที่ควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องโรคแมลงในยาง เจ้าหน้าที่ควรจัดอบรมเรื่องการใช้ปุ๋ยในสวนยาง และหน่วยงานราชการควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ครอบคลุม

1.3.8 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย สรุปได้ว่า

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้เกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่

1) *อายุต่อความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูก* เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด

2) *ระดับการศึกษาต่อความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา* เป็นการสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมาก

3) *อาชีพหลักต่อความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา* เป็นการสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมาก

ส่วนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญในระดับ 0.05 ได้แก่

1) *รายได้จากภาคการเกษตรต่อความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา* เป็นการสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด

2) *รายได้จากภาคการเกษตรต่อความต้องการการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพารา* เป็นการสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด

3) *อาชีพหลักต่อต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา* เป็นการสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้เกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่

1) *ระดับความรู้พื้นฐานด้านการผลิตยางพาราต่อต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา* เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด

2) *ระดับความรู้พื้นฐานด้านการผลิตยางพาราต่อความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูก* เป็นการสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามและมีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากที่สุด

ปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา ส่วนระดับการศึกษา รายได้จากภาคการเกษตร และอาชีพหลัก มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรด้านความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา ด้านการสนับสนุนและบริการในการปลูกยางพาราและด้านรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

2.1.1 สภาพทางสังคม เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอายุเฉลี่ยคือ 56.24 ปี และสมาชิกในครัวเรือนส่วนมากมีจำนวน 5-6 คน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอกวิทย์ ศรีรัมย์ (2553: 57) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและจบการศึกษาระดับประถมศึกษา

เกษตรกรทุกคนเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผลิตยางพาราในชุมชน เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราต้องมีการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มผลิตยางพาราในชุมชนตามเงื่อนไขของกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สทย.) เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้เข้ามาติดตาม ดูแลเกษตรกรในกลุ่มดังกล่าวได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง และเกษตรกรส่วนมาก ยังเป็นสมาชิกกลุ่มชกส. เนื่องจากเกษตรกรในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้า ชกส. เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินกู้ในการทำ การเกษตรทุกชนิด สอดคล้องกับผลการวิจัย ของฉลาด นันทโพธิ์เดช (2546: 119) พบว่า แหล่งเงินกู้ที่ใช้ในการทำสวนยางของเกษตรกรส่วนใหญ่คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตยางพารา เนื่องจากพื้นที่อำเภอโนนสัง เป็นพื้นที่แห่งใหม่ในการส่งเสริมการปลูกยางพาราของ กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง โดยมีการตั้งโครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกร สำหรับเกษตรกรที่มีประสบการณ์ผลิตยางพารา โดยเฉลี่ย คือ 5.14 ปี นั้น จากการสัมภาษณ์ พบว่า สำหรับผู้มีประสบการณ์ คือ เคยไปรับจ้างขายแรงงาน ปลูกยาง กรีดยาง ที่ต่างจังหวัด ทำให้มีความรู้และประสบการณ์ผลิตยางพาราจากการเรียนรู้ด้วยจากนายจ้างและเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนผู้

ไม่มีประสบการณ์ คือในปีที่ผ่านมาราคายางแผ่นมีราคาสูง ประกอบกับข้าวมีราคาต่ำลง ทำให้เกษตรกรเริ่มมีปัญหาภาวะหนี้สิน และค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้เกษตรกรหันมาให้ความสนใจกับยางพารา ซึ่งมีความเชื่อเดิมว่าไม่สามารถปลูกได้ในภาคอีสาน เมื่อ สกย. มีโครงการปลูกยางในพื้นที่แห่งใหม่ ระยะที่ 3 เกษตรกรจึงให้ความสนใจและเข้าร่วมโครงการดังกล่าว โดยสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การสวนยาง (2553: 15) ระบุว่าเงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรต้องไม่เคยมีพื้นที่ปลูกยางพารา และให้ไม่เกินรายละ 15 ไร่ แต่จากการสัมภาษณ์พื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมดเกษตรกรบางรายมีมากกว่า 10 ไร่ ซึ่งโดยเฉลี่ยรายละ 10.54 ไร่ นั้น เนื่องจากเกษตรกรบางรายได้ปลูกเพิ่มในพื้นที่ของตนเอง ที่นอกเหนือจากเข้าร่วมโครงการปลูกยาง

2.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบว่าแรงงานในครัวเรือนมีจำนวน 2-3 คน และเป็นที่น่าสังเกตพบว่าแรงงานส่วนใหญ่มีอายุมาก เพราะบุตรหลานในวัยทำงานไปขายแรงงานต่างจังหวัด และบางส่วนมีการศึกษาสูงขึ้นก็ประกอบอาชีพอื่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพนธ์ แรมวิโรจน์ (2547: 107) พบว่า แรงงานที่ใช้ผลิตยางพาราภายในครอบครัวส่วนใหญ่อายุมากเพราะบุตรหลานมีการศึกษาสูงขึ้นและประกอบอาชีพอื่น สำหรับลักษณะการถือครองที่ดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำการเกษตร และอาชีพรองรับจ้าง มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัฐวุฒิ สุขสวัสดิ์ (2551: 113) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และจากการสัมภาษณ์เกษตรกรส่วนใหญ่ พบว่า เมื่อเกษตรกรว่างจากการทำเกษตร จะรับจ้างทั่วไปทั้งในและต่างจังหวัด รับจ้างทั้งภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม รายได้จากภาคการเกษตรต่อครัวเรือนเฉลี่ย 83,922.54 บาท ซึ่งรายได้หลักจากการทำนา ส่วนรายได้นอกภาคการเกษตรต่อครัวเรือนเฉลี่ย 36,782.95 บาท ส่วนใหญ่จากการรับจ้างทั่วไป และบุตรหลานส่งมาให้จากต่างจังหวัด ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะกู้ ธกส.มาใช้จ่ายในการปลูกยางพารา เนื่องจากเป็นลูกค้า ธกส.อยู่แล้ว และ ธกส. มีเงื่อนไขในการกู้เกี่ยวกับการเกษตรที่สามารถตอบสนองความต้องการแก่เกษตรกรได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉลาด นันทโพธิ์เดช (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำสวนยางของเกษตรกรส่วนใหญ่คือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2.2 ข้อมูลความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา

2.2.1 ความรู้พื้นฐานด้านการผลิต โดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานการปลูกยางพาราด้านการผลิต ในระดับน้อย ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัฐวุฒิ สุขสวัสดิ์ (2551: 116) พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ที่มีอยู่และสถานการณ์ในปัจจุบันน้อย เพราะว่ายางพาราถือเป็นพืชชนิดใหม่ที่นำมาปลูกในจังหวัดเชียงใหม่ ตัวเกษตรกรเองยังขาดความรู้เกี่ยวกับ

การปลูก การดูแลรักษา รวมทั้งความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับยางพารา และจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้มีประสบการณ์ บางรายมีประสบการณ์น้อย จึงยังมีความรู้ด้านการผลิตน้อย บางรายมีความรู้แบบเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งยังมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่แนะนำด้านการผลิตที่ถูกต้อง ซึ่งเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานในเรื่องการเตรียมพื้นที่ปลูก มากที่สุด และมีความรู้พื้นฐานเรื่อง การคัดเลือกพันธุ์ การป้องกัน โรคที่ทำลายต้นยางพารา และการป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา น้อยที่สุด เนื่องจากเกษตรกรไม่รู้วิธีการคัดเลือกพันธุ์ สำหรับโรคและแมลงทำลายยางพารามีการเกิดโรคที่คล้ายคลึงกัน และเปลี่ยนไปตามฤดูกาล เกษตรกรจึงไม่สามารถวินิจฉัยโรคได้

2.2.2 ความรู้พื้นฐานด้านการแปรรูป โดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานการแปรรูป ในระดับน้อย ซึ่งเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานในประเด็น การแปรรูปนี้ยังเป็นข่าวน้อยที่สุด เนื่องจาก การแปรรูปยาง รูปแบบต่างๆ มีหลายขั้นตอน และมีการใช้อุปกรณ์ในการแปรรูปที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะการแปรรูปยางแผ่นรมควัน เกษตรกรยังไม่ได้รับการอบรม สาธิต เกษตรกรจึงไม่รู้วิธีการแปรรูป ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีการประกอบอาชีพรับอบรมแต่ไม่เคยได้ปฏิบัติจริง บางรายเคยได้รับการอบรมแต่ไม่ได้นำความรู้มาใช้จึงยังคงมีความรู้ในระดับน้อย ซึ่งสถาบันวิจัยยาง (2553: 79-89) ระบุว่า การผลิตยางแผ่นชั้นดี มีขั้นตอนที่สำคัญหลายขั้นตอน ที่เกษตรกรต้องปฏิบัติตามขั้นตอนให้ถูกต้อง ต้องระวังอย่าให้มีสิ่งสกปรกหรือสิ่งปลอมปน โดยเฉพาะการผลิตยางแผ่นรมควันที่ต้องมีโรงรมควัน อุณหภูมิ 50-60 องศาเซลเซียส ใช้เวลาประมาณ 4-10 วัน ซึ่งยังคงมีความยุ่งยากสำหรับเกษตรกรรายใหม่

2.2.3 ความรู้พื้นฐานด้านการตลาด โดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานด้านการตลาด ในระดับน้อย ซึ่งเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานในประเด็น การขนส่งยางพารา มากที่สุด และประเด็นการตรวจสอบราคายางพารา น้อยที่สุด ซึ่งเกษตรกรไม่ทราบว่าจะตรวจสอบราคาจากแหล่งใดที่น่าเชื่อถือเนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีการศึกษาด้านการตลาดยางพารา และยังไม่มีการซื้อขายหรือตลาดกลางยางพาราในชุมชน ไม่มีช่องทางข่าวสารการซื้อขาย ยางพาราในชุมชน ยังไม่มีการซื้อขายอย่างเป็นทางการ เพราะพื้นที่การปลูกยางพารายังมีน้อย จึงทำให้มีเฉพาะพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อในสวนยางเท่านั้น สอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง ความรู้ที่มีอยู่และสถานการณ์ในปัจจุบันและความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการปลูกยางพาราของ ฉวีวุฒิ สุขสวัสดิ์ (2551: 116) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการตลาดในระดับน้อย เพราะว่ายางพาราถือเป็นพืชชนิดใหม่ที่นำมาปลูกในจังหวัดเชียงใหม่ ตัวเกษตรกรเองยังขาดความรู้เกี่ยวกับการปลูก การดูแลรักษา รวมทั้งความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับยางพารา

2.2.4 ความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริม โดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานด้านการส่งเสริม ในระดับปานกลาง ซึ่งเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานในประเด็น การฝึกอบรม มาก

ที่สุด และ ประเด็นความรู้พื้นฐาน สื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ น้อยที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับยางพารา และได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ยางพาราแต่ไม่มีการศึกษาในเอกสารที่ได้รับด้วยตนเอง บางรายเคยเยี่ยมชมแปลงสาธิต เคยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ แต่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมแบบไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประครอง ส่งเสริม (2542: 122) พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารการปลูกยางพาราจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับการอบรม 1-2 ครั้งต่อปี ได้รับการส่งเสริมเป็นรายบุคคลและแบบกลุ่ม ปีละ 1-2 ครั้ง

2.2.5 ความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา โดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีความรู้ในประเด็น เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการและปัจจัยสนับสนุนการผลิตยางพาราเมื่อเข้าร่วมโครงการ มากที่สุด และ ประเด็นความรู้เรื่องความเป็นมาของโครงการน้อยที่สุด เนื่องจาก เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการศึกษาเกี่ยวกับ ข้อมูลการรับสมัครเข้าร่วมโครงการ เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยสนับสนุนการผลิตยางพาราเมื่อเข้าร่วมโครงการ และระยะเวลาของโครงการ ก่อนเข้าร่วมโครงการเพื่อยอมรับเงื่อนไขต่างๆ ของโครงการเพราะเป็นโครงการระยะยาว แต่เกษตรกรไม่ให้ความสนใจว่าความเป็นมาของโครงการเป็นอย่างไร เพราะไม่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการ โดยสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การสวนยาง (แผนพับประชาสัมพันธ์ : ม.ป.ป.) ระบุว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรต้องศึกษารายละเอียดเงื่อนไขข้อตกลงให้เข้าใจ เพื่อยอมรับเงื่อนไข สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ได้

2.3 ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา

2.3.1 ความต้องการความรู้ด้านการผลิต โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการผลิตในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประครอง ส่งเสริม(2542: 122) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในการผลิตยางพาราที่ระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐวุฒิ สุขสวัสดิ์ (2551: 116) พบว่า โดยรวมเกษตรกรมีความรู้ในระดับน้อยในทุกด้าน และเกษตรกรมีความต้องการความรู้ระดับมากในทุกด้าน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เกษตรกรมีความต้องการในประเด็น การคัดเลือกพันธุ์และการป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารามากที่สุด ซึ่งสถาบันวิจัยยาง (2528: 1) ระบุว่า พันธุ์ยางนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการปลูกสร้างสวนยางซึ่งอาจประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวก็ได้ ถ้าหากเลือกพันธุ์ยางปลูกไม่ถูกต้อง สรุปได้ว่าเกษตรกรมีความต้องการความรู้เพื่อคัดเลือกกล้ายางพันธุ์ดี มีคุณภาพ มีผลผลิตสูง ต้านทานโรคและต้านลมได้ดี เพื่อให้ผลผลิตในอนาคตมีคุณภาพประสบผลสำเร็จ และเกษตรกรต้องการความรู้ประเด็น การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา น้อยที่สุด มีความสอดคล้องกับระดับความรู้ คือเกษตรกรมีระดับความรู้การคัดเลือกพันธุ์ การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา น้อยที่สุด และมีความรู้ประเด็น การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา มากที่สุด

2.3.2 ความต้องการความรู้ด้านการแปรรูป โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์ และอยากเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติจริงในพื้นที่ปลูกยางของตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับระดับความรู้ของเกษตรกรด้านการแปรรูปที่มีระดับความรู้น้อย จึงมีความต้องการความรู้ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประครอง ส่งเสริม (2542 : 122) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในการผลิตยางพาราที่ระดับมาก ได้แก่ การปลูกยางด้วยยางชำถุง การตัดแต่งกิ่งยาง การขยายพันธุ์ยาง การกรีดยาง วิธีการทำยางแผ่นดิบ การทำแผ่นยางรมควัน การทำยางแท่ง การทำยางเครพ การทำยางน้ำข้น

2.3.3 ความต้องการความรู้ด้านการตลาด โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็น การตรวจสอบราคายางพารา ข้อมูลข่าวสารการซื้อขายผลผลิต ข้อมูลข่าวสารการซื้อขายผลผลิต และวิธีการตลาดยางพารา มากที่สุดเท่ากัน และต้องการความรู้ประเด็น การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต และการรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคาขาย น้อยที่สุดเท่ากัน เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์ เดิมที่ไม่ให้ความสนใจ เพราะยังไม่ได้ปลูกยางพารา และยังไม่มีการซื้อหรือตลาดกลางยางพาราในชุมชน ไม่มีช่องทางข่าวสารการซื้อขาย ยางพาราในชุมชน แต่เมื่อเริ่มปลูกยางพาราเกษตรกรจึงมีความต้องการและให้ความสนใจความรู้ด้านการตลาดมากขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของตนเองในอนาคต ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยความรู้ที่มีอยู่และสถานการณ์ในปัจจุบัน และความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการปลูกยางพาราของ ญัฐวุฒิ สุขสวัสดิ์ (2551: 116) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ระดับน้อยในทุกด้านรวมทั้งด้านการตลาดและมีความต้องการความรู้ในระดับมากทุกด้าน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้นของผู้ศึกษาที่พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการตลาดในระดับน้อย และมีความต้องการความรู้ด้านการตลาดในระดับมาก

2.3.4 ความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิต โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิตในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในประเด็น การคัดเลือกพันธุ์และการป้องกัน โรคที่ทำลายต้นยางพารามากที่สุด และต้องการความรู้ประเด็น การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา น้อยที่สุด มีความสอดคล้องกับความต้องการความรู้ด้านการผลิตในระดับมาก เกษตรกรจึงมีความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิตมากขึ้น เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ควบคู่กันในสวนยางพารา ซึ่งเกษตรกรเชื่อว่า หากมีความรู้ด้านการผลิตที่ถูกต้อง และมีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ร่วมกัน จะทำให้การผลิตยางพารามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วุฒินันท์ ชชนิล(2551: 86) พบว่า เกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการปลูก

ยางพาราไปปฏิบัติมาก โดยเกษตรกรมองการณ์ไกลว่า การดูแลเอาใจใส่สวนยางพาราเป็นอย่างดีตามที่ได้รับอบรมจะทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นในอนาคตมีคุณภาพที่ดี

2.3.5 ความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการแปรรูป โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการแปรรูปในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับความต้องการความรู้ด้านการแปรรูปในระดับมาก เกษตรกรจึงต้องการความรู้เทคโนโลยีด้านการแปรรูปมากเช่นกัน เพื่อนำมาปรับใช้ร่วมกันในการแปรรูปยางพารา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิตินันท์ ทัศนิต(2551: 86) พบว่า เกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยางพาราไปปฏิบัติมาก โดยเกษตรกรมองการณ์ไกลว่า การดูแลเอาใจใส่สวนยางพาราเป็นอย่างดีตามที่ได้รับอบรมจะทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นในอนาคตมีคุณภาพที่ดี

2.4 ความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพารา

2.4.1 ความต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็น การสนับสนุนต้นกล้ายางพารา การสนับสนุนปุ๋ย และการสนับสนุนสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช มากที่สุดเท่ากัน และต้องการประเด็นการสนับสนุนสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูยางพารา น้อยที่สุด เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงมีรายได้ที่ต่ำ และไม่มีเงินทุนในการปลูกและดูแลรักษาสวนยางพารา หากมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตถือว่าเป็นการลดต้นทุนในการผลิตยางพาราได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐวุฒิ สุขสวัสดิ์ (2551: 117) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารามีความต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิต โดยมีความต้องการกล้ายางพันธุ์ดี มีคุณภาพ การเจริญเติบโตของลำต้นดี ผลผลิตสูง ต้านทานโรคและต้านลมดี

2.4.2 ความต้องการการสนับสนุนการรวมกลุ่ม โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนการรวมกลุ่มในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็น การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตยาง มากที่สุด และต้องการในประเด็น จัดตั้งสหกรณ์ผู้ปลูกยางพาราน้อยที่สุด ถึงแม้ปัจจุบันในชุมชนมีการรวมกลุ่มอยู่แล้ว ซึ่งเกษตรกรทุกคนก็เป็นสมาชิกกลุ่มผลิตยางพาราในชุมชน แต่เป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ และไม่มี การดำเนินกิจกรรมในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรจึงต้องการการรวมกลุ่มทั้งในลักษณะกลุ่มผู้ผลิตและกลุ่มเพื่อขายผลผลิตที่มีการดำเนินงาน มีกิจกรรมกลุ่มร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกวิทย์ ศรีรัมย์ (2553: 84) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีความต้องการการสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตและขายผลผลิตในระดับมาก โดยกรมส่งเสริมการเกษตร(2541: 3) ได้ระบุว่า การที่จะพัฒนากลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม สมาชิกกลุ่มต้องมีความสามัคคี มี

ความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรมกลุ่ม จึงจะทำให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จ

2.4.3 ความต้องการการบริการเกี่ยวกับการปลูกยาง โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการบริการเกี่ยวกับการปลูกยางในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็นคำแนะนำด้านการผลิตยางพาราจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การบริการตรวจและรักษาโรคยางพาราในแปลงปลูก มากที่สุด และต้องการในประเด็น จัดหาแหล่งสินเชื่อ น้อยที่สุด เนื่องจากเกษตรกรส่วนมากยังไม่มีประสบการณ์ในการผลิตยางพารา ประกอบกับยังมีความรู้ด้านการผลิตยางพาราในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลาด นันทโพธิ์เดช (2546: 119) พบว่าในด้านความต้องการของเกษตรกรต่อการบริการส่งเสริมการผลิตยางนั้น เกษตรกรมีความต้องการได้รับการบริการด้วยวิธีการไปเยี่ยมชมสวนยาง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ เอกวิทย์ ศรีรัมย์ (2553: 131) พบว่าวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการในระดับมาก ได้แก่ การไปเยี่ยมให้คำแนะนำในพื้นที่

2.5 ข้อมูลความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา

2.5.1 ความต้องการด้านรูปแบบการส่งเสริม โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็น การฝึกอบรมและเยี่ยมชม มากที่สุด และต้องการประเด็น แบบการบูรณาการ น้อยที่สุด เนื่องจากเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมและออกเยี่ยมเยียนสวนยางพาราอย่างต่อเนื่อง เพราะหากมีปัญหาในแปลงปลูกสามารถปรึกษาและแก้ปัญหาได้ทันทีสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประครอง ส่งเสริม (2542 : 122) พบว่ารูปแบบการส่งเสริมที่เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราต้องการระดับมาก ได้แก่ การเยี่ยม การประชุมกลุ่ม การจัดอบรม และทัศนศึกษาดูงาน

2.5.2 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมของเกษตรกร แบ่งวิธีการส่งเสริมออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1) **การส่งเสริมแบบรายบุคคล** โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบรายบุคคลในระดับปานกลาง ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็น ต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมในแปลง มากที่สุด มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกวิทย์ ศรีรัมย์ (2553: 88) รายงานผลการวิจัยว่า เกษตรกรปลูกยางพาราในจังหวัดศรีสะเกษมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่เยี่ยมให้คำแนะนำในพื้นที่ เพราะหากมีปัญหาในแปลงปลูกสามารถปรึกษาและแก้ปัญหาได้ทันที และจากการสัมภาษณ์เกษตรกรต้องการในประเด็น เกษตรกรมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานและติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ น้อยที่สุด เนื่องจาก การติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน เกษตรกรมีความลำบากในการเดินทาง และในการปรึกษากับเจ้าหน้าที่ไม่สามารถอธิบายรายละเอียดลักษณะอาการของโรคในยาง หรือปัญหาที่เกิดในแปลงปลูกได้ครบถ้วน นำไปสู่การ

แก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง ส่วนการติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เกษตรกรส่วนมากจบการศึกษา ระดับประถมศึกษา ไม่มีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และเกษตรกรส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ ทำการเกษตรที่ไม่มีไฟฟ้า

2) *การส่งเสริมแบบกลุ่ม* โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็น การสาธิต มากที่สุด และต้องการในประเด็น การจัดเวทีชาวบ้าน น้อยที่สุด เนื่องจาก เกษตรกรต้องการฝึกปฏิบัติ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับ ไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง โดยเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553: 7) ระบุว่า การสาธิต เป็นวิธีการส่งเสริมที่นิยมใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากทำให้เกษตรกรหรือกลุ่มเป้าหมายได้มีความเข้าใจได้มากขึ้นกว่าการประชุมบรรยาย เนื่องจากได้สัมผัสจากของจริง และมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกวิทย์ ศรีรัมย์ (2553: 88) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการลิต ยางพาราในระดับมากในด้านการสาธิตและการจัดทำแปลงสาธิต

3) *การส่งเสริมแบบมวลชน* โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบมวลชนในระดับปานกลาง ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็น วิทยุกระจายเสียง มากที่สุด และต้องการในประเด็น การจัดนิทรรศการ น้อยที่สุด เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในพื้นที่การเกษตรซึ่งไม่มีไฟฟ้า เกษตรกรจึงต้องการรับฟังข่าวสารจากวิทยุมากกว่าสื่ออื่นๆ มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกวิทย์ ศรีรัมย์ (2553: 80) พบว่า วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการในระดับมาก ได้แก่ การใช้วิทยุท้องถิ่น และหอกระจายข่าว

2.5.3 ความต้องการด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม ความต้องการด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมของเกษตรกร แบ่งสื่อออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1) *สื่อคำพูด* โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยใช้สื่อคำพูดในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็น การสอนหรือบรรยาย มากที่สุด และต้องการในประเด็น การประชุม น้อยที่สุด เนื่องจาก การสอนหรือบรรยายเป็นวิธีที่เกษตรกรมีความคุ้นเคย และส่วนมากเคยผ่านการอบรมในลักษณะนี้มาก่อน โดยเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553: 45) ระบุว่า การสอนหรือบรรยายเป็นการใช้คำพูดเป็นหลักในการส่งเสริมความรู้และชักชวนให้บุคคลเป้าหมายปฏิบัติตาม คนโดยทั่วไปมักชอบฟังมากกว่าอ่าน การสื่อสารโดยการพูดจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง การส่งเสริมโดยการพูดเป็นการสะดวกประหยัดเวลาและช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์ด้วย

2) *สื่อสิ่งพิมพ์* โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในระดับปานกลาง ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็น เอกสารวิชาการ มากที่สุด และต้องการในประเด็น หนังสือพิมพ์ จดหมายข่าว และภาพโฆษณา น้อยที่สุดเท่ากัน เนื่องจาก

เกษตรกรต้องการขั้นตอนรายละเอียดการผลิตยางพาราอย่างครบถ้วน สามารถเปิดเอกสารทบทวนความรู้ได้ เพื่อนำข้อมูลในเอกสารไปใช้ในพื้นที่ปลูกของตนเอง โดยเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553: 46) ระบุว่า การส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์มีข้อดี คือ ต้องการศึกษามือใดก็สามารถนำมาอ่านได้ โดยเฉพาะเอกสารวิชาการที่มีลักษณะเป็นรูปเล่ม มีความคงทนถาวร

3) **สื่อภาพและเสียง** โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยใช้สื่อภาพและเสียงในระดับปานกลาง ซึ่งเกษตรกรมีความต้องการในประเด็น สื่อวิทยุ มากที่สุด และต้องการในประเด็น อินเทอร์เน็ต น้อยที่สุด มีความสอดคล้องกับความต้องการการส่งเสริมแบบมวลชน ที่เกษตรกรส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในพื้นที่การเกษตรซึ่งไม่มีไฟฟ้า เกษตรกรจึงต้องการรับฟังจากวิทยุมากกว่าสื่ออื่นๆ ประกอบกับเกษตรกรส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่มีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกวิทย์ ศรีรัมย์ (2553: 80) พบว่า วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการในระดับมาก ได้แก่ การไปเยี่ยมให้คำแนะนำในพื้นที่ การใช้วิทยุท้องถิ่น และหอกระจายข่าว

2.6 ข้อมูลปัญหาในการปลูกยางพาราของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

2.6.1 **ปัญหาด้านการผลิต** โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีปัญหาในประเด็น การคัดเลือกพันธุ์ มากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรไม่มีประสบการณ์ในการปลูกยางพารา และการคัดเลือกพันธุ์เป็นสิ่งสำคัญในการเริ่มปลูกยางพารา โดยสถาบันวิจัยยาง (2528: 1) ระบุว่า พันธุ์ยางนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการปลูกสร้างสวนยางซึ่งอาจประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวก็ได้ ถ้าหากเลือกพันธุ์ยางปลูกไม่ถูกต้อง และจากการสัมภาษณ์เกษตรกรมีปัญหาในประเด็น การเตรียมพื้นที่ปลูก น้อยที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับระดับความรู้ของเกษตรกร เรื่อง การคัดเลือกพันธุ์ ที่มีระดับความรู้ น้อยที่สุด จึงทำให้เกษตรกรมีปัญหาเรื่องดังกล่าวมากที่สุด

2.6.2 **ปัญหาด้านการแปรรูป** โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการแปรรูป ในระดับปานกลาง ถึงแม้เกษตรกรจะมีความต้องการความรู้ด้านการแปรรูปในระดับมาก แต่ในปัจจุบันเกษตรกรอยู่ในช่วงการเริ่มปลูกและดูแลรักษายางพาราในช่วงระยะแรก ซึ่งอีกหลายปีจึงจะมีการเปิดกรีดและแปรรูป ดังนั้น การแปรรูปจึงยังไม่เป็นปัญหาที่เร่งด่วนสำหรับเกษตรกร

2.6.3 **ปัญหาด้านการตลาด** โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาด ในระดับปานกลาง มีความคล้ายคลึงกับปัญหาด้านการแปรรูป คือ เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการตลาดในระดับมาก แต่เนื่องจากเกษตรกรอยู่ในช่วงการเริ่มปลูกและดูแลรักษายางพาราในช่วง

ระยะแรก ซึ่งอีกหลายปีจึงจะมีการเปิดกรีด แปรรูป และขายผลผลิต การตลาดจึงยังไม่เป็นปัญหาที่เร่งด่วนสำหรับเกษตรกร

2.6.4 ปัญหาด้านการส่งเสริม โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการส่งเสริมในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีปัญหาในประเด็น ขาดการสอน/สาธิตจากเจ้าหน้าที่ มากที่สุด และมีปัญหาในประเด็น ขาดการฝึกอบรม น้อยที่สุด มีความสอดคล้องกับความต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่ม ประเด็นการสาธิต ที่เกษตรกรมีความต้องการมาก เนื่องจาก เกษตรกรขาดการสอน/สาธิตจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพราะโดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่จะเข้ามาฝึกอบรม มากกว่าการสาธิต มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จูตินันท์ คชนิล(2551: 86) พบว่า เกษตรกรได้รับการเข้าฝึกอบรมกับสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การปลูกยาง ปีละ 3-4 ครั้ง และได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ปีละ 1-2 ครั้ง โดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมแก่เกษตรกรมากกว่าการสอนและสาธิต

2.7 ข้อมูลข้อเสนอแนะในการปลูกยางพาราของเกษตรกรภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา

2.7.1 ด้านการผลิต เกษตรกรเสนอแนะให้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ควรให้คำแนะนำ อบรมการเพิ่มผลผลิตและการดูแลรักษาต้นยาง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เรื่องความรู้ด้านการผลิตเกษตรกรมีระดับความรู้ต่ำ รวมทั้งมีปัญหาด้านการผลิตที่กำลังประสบอยู่ในระดับมาก จึงต้องการเพิ่มเติมความรู้ด้านการผลิตเพื่อนำมาใช้ในพื้นที่ปลูกของตนเอง

2.7.2 ด้านการแปรรูป เกษตรกร เสนอแนะควรมีการอบรมแปรรูปยางให้มีคุณภาพพร้อมทั้งการสาธิตวิธีการทำ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ และมีความรู้ด้านการแปรรูปน้อย จึงต้องการเรียนรู้ขั้นตอนต่างๆ ในการแปรรูป เพื่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติ

2.7.3 ด้านการตลาด เกษตรกรเสนอแนะให้หน่วยงานราชการจัดหาตลาดที่เชื่อถือได้และใกล้แหล่งผลิตแก่เกษตรกร และ อบรมเรื่องการตลาดของยางพารา จากการสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า ในปัจจุบันในชุมชนไม่มีแหล่งรับซื้อ มีเฉพาะพ่อค้าคนกลางที่เข้ามาซื้อเป็นครั้งคราว มีการกดราคา เกษตรกรจึงมีความกังวลในเรื่องแหล่งรับซื้อ ข้อมูลการซื้อขาย และความเคลื่อนไหวราคายางพารา จึงต้องการอบรมและให้หน่วยงานราชการจัดหาตลาดไว้รองรับผลผลิต

2.7.4 ด้านการส่งเสริม เกษตรกรเสนอแนะ เจ้าหน้าที่ควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องโรค แมลงในยาง เจ้าหน้าที่ควรจัดอบรมเรื่องการใช้ปุ๋ยในสวนยาง และหน่วยงานราชการควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ครอบคลุม จากการสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า ปัจจุบันเกษตรกรมีปัญหาโรค แมลงในยางมาก เพราะเมื่อพบอาการของโรคเกษตรกรไม่สามารถวินิจฉัยเบื้องต้นได้ว่าเกิดจากอะไร ทำให้ต้นยางพาราทรุดโทรมและระบาดในแปลงปลูก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลในแบบ

ลักษณะที่เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องโรคและแมลงในยางน้อย และมีปัญหามาก ส่วนการจัดอบรม เรื่องการใช้ปุ๋ย เกษตรกรต้องการความรู้และเทคนิคเรื่องการใช้ปุ๋ยในแต่ละช่วงการเจริญเติบโตของ ต้นยางพารา เพื่อให้ประโยชน์สูงสุดแก่ต้นยาง มีความเจริญเติบโตสมบูรณ์

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตยางพารา มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพารา ในภาพรวมมีความรู้ระดับน้อย โดยมีความรู้ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้น ด้านการส่งเสริมที่เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง และความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา ในภาพรวมมีความรู้ระดับมาก ยกเว้น ความเป็นมาของโครงการเกษตรกรมีระดับความรู้น้อย ซึ่งสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตยางพาราของเกษตรกร ในจังหวัดหนองบัวลำภู ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจและสภาพการผลิต ตลอดจนความต้องการของเกษตรกรได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการศึกษาด้านสังคมแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์ผลิตยางพารา ดังนั้น เกษตรกรต้องให้ความสนใจในการเข้าร่วมฝึกอบรม และปรึกษาเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดให้ความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการผลิตยางพารา แก่เกษตรกรเป้าหมายอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เช่น จัดการฝึกอบรม/สาธิต และการติดตามเยี่ยมเยียนให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้

3.1.2 โดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราในระดับน้อย โดยมีความรู้ในระดับน้อยทั้งด้านการผลิต การแปรรูปยาง และการตลาด โดยเฉพาะเรื่อง การคัดเลือกพันธุ์ การป้องกันกำจัดโรคและแมลงในยางพารา เกษตรกรมีความรู้ที่น้อยที่สุด จะเห็นได้ว่าเมื่อเกษตรกรไม่มีประสบการณ์ผลิตยางพารา ทำให้เกษตรกรยังมีความรู้ที่น้อยในทุกด้าน และเกษตรกรยังมีความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ด้านการผลิต การแปรรูปยาง และการตลาดในระดับมาก ดังนั้น เกษตรกรควรศึกษา เรียนรู้ทั้งจากเอกสารและการถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆ จากเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ส่วนภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดฝึกอบรม สาธิต และศึกษาดูงานให้ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูปยาง และการตลาด เมื่อเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก

ประกอบกับภาครัฐเข้ามามีบทบาทถ่ายทอดความรู้ดังกล่าว ตรงตามความต้องการของเกษตรกรเอง ทำให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วม สามารถนำความรู้ ทักษะที่ได้นำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.1.3 เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมากที่สุด โดยต้องการการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีการผลิต และความรู้ด้านการผลิตมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดฝึกอบรมพร้อมสาธิต ถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆ แก่เกษตรกรในด้านเทคโนโลยีและการผลิตยางพารา ให้เกษตรกรมีโอกาสได้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นที่ปรึกษาคอยดูแลเสนอแนะข้อควรปฏิบัติ เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เพิ่มเติม สามารถนำไปปฏิบัติได้ สำหรับความรู้ด้านการแปรรูปและความรู้ด้านการตลาด เกษตรกรต้องการให้มีการรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตและการรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคาขาย ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนเกษตรกรรวมกลุ่มในระดับชุมชนอย่างเป็นทางการ มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมออกติดตามให้ความรู้ ฝึกทักษะความจำเป็นในการผลิตยางพาราแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

3.1.4 เกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนและบริการในระดับมาก โดยเฉพาะการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการบริการเกี่ยวกับการปลูกยาง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรในระยะแรก และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรให้คำแนะนำการผลิต พร้อมบริการตรวจและรักษาโรคในแปลงปลูกแก่เกษตรกร ตลอดจนสนับสนุนการรวมกลุ่มการผลิตในชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์การเกษตรเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนหรือจัดหาแหล่งเงินทุน ให้มีทุนหมุนเวียนในการซื้อขายยางและปัจจัยการผลิตในราคาที่เหมาะสม

3.1.5 รูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา เกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีความต้องการส่งเสริมแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชมในระดับมากที่สุด สำหรับแบบเบ็ดเสร็จและแบบบูรณาการ เกษตรกรยังไม่มี ความคุ้นเคยกับรูปแบบส่งเสริมดังกล่าวจึงมีความต้องการน้อย และเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากที่สุดทั้งแบบรายบุคคล แบบกลุ่มแบบมวลชน โดยเฉพาะแบบรายบุคคล คือ ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมในแปลง ส่วนให้เกษตรกรมาติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน และติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เกษตรกรมีความต้องการน้อยที่สุด และต้องการให้ส่งเสริมโดยใช้สื่อในระดับปานกลาง โดยต้องการให้ส่งเสริมโดยใช้สื่อคำพูดและวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด จะเห็นได้ว่าเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ออกฝึกอบรมและเยี่ยมชมเกษตรกรในแปลงมากกว่าการใช้สื่อกลางในการให้ความรู้ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรเน้นการติดตามเยี่ยมในแปลง เพื่อให้คำปรึกษา และแนะนำเกษตรกรในการผลิตยางพารา หากต้องการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการเกษตรสามารถประชาสัมพันธ์ผ่านเวทีการ

ประชุมและทางวิทยุกระจายเสียงให้กับเกษตรกรได้รับทราบ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าถึงเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่เปิดกรีดแล้ว และยังไม่เปิดกรีด ว่ามีความต้องการการส่งเสริมแตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร

3.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ดีและเหมาะสมสำหรับการผลิตยางพารา ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกร

3.2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการพัฒนาอาชีพเกษตรกรสวนยางพารา

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2523) *จิตวิทยาการศึกษา* กรุงเทพมหานคร มหามงกุฎราชวิทยาลัย
กรมส่งเสริมการเกษตร (2541) *การพัฒนากลุ่มในชุมชน* กรุงเทพมหานคร กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์
- _____. (2554) *เกี่ยวกับกรมส่งเสริมการเกษตร* ค้นคืนวันที่ 15 พฤษภาคม 2554 จาก
<http://www.doae.go.th/pag/about>
- จินดา ขลิบทอง (2544) “กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการ
วิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร* หน้าที่ 1 หน้า 19 นนทบุรี: แขนงวิชาส่งเสริม
การเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ฉลาด นันทโพธิ์เดช (2546) “สภาพการผลิตและความต้องการบริการส่งเสริมการผลิตยางพารา
ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในจังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ฉกรรจ์ แสงรักษาวงศ์ (2551) *คัมภีร์ยางพารา* นนทบุรี เอ-วัน ฟิวเจอร์
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553) “รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาความรู้ทั่วไป
เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร* หน้าที่ 7 นนทบุรี: แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จิตินันท์ คชนิล (2551) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยางพารา
ของเกษตรกรในจังหวัดอุดรดิษฐ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ณัฐวดี สุขสวัสดิ์ (2551) “สถานการณ์การปลูกยางพาราและความต้องการของเกษตรกรต่อการ
ส่งเสริมในอำเภอพร้าวและไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยา
ศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศุภฎี ณ ลำปาง (2543) *การส่งเสริมการเกษตร* เชียงใหม่ ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2524) *การส่งเสริมการเกษตรหลักและวิธีการ* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เทพ พงษ์พานิช (2525) *หลักการส่งเสริมการเกษตร* เชียงใหม่ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร
แม่โจ้

- ธนาคารแห่งประเทศไทย (2554) รายงานสถานการณ์พืชเศรษฐกิจเดือนมิถุนายน 2554 ขอนแก่น
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- นิพนธ์ แรมวิโรจน์ (2547) “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นใน
อำเภอแกลง จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
ส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช
- นุชนารถ กังพิศดาร และคณะ (2554) คำแนะนำการเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยาง ปี 2554
กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
_____ . (2554) ข้อมูลวิชาการยางพารา 2553 พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย
- นุชนารถ กังพิศดาร และประพาส ร่มเย็น (2548) การใช้ปุ๋ยและการปรับปรุงดินในสวนยาง
กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- บดี นพวงศ์ ณ อยุธยา (2542) “ยางพาราไทยก่อนที่จะมาเป็นอันดับหนึ่งในการส่งออกของโลก”
วารสารยางพารา 19(12) : 69-75
- บุญธรรม จิตอนันต์ (2536) ส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร บุรพาสาส์น
ปราสาท อิศรปริดา (ม.ป.ป.) จิตวิทยาการศึกษา มหาสารคาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย-
ศรีนครินทรวิโรฒ
- ประครอง ส่งเสริม (2542) “ความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตยางพาราใน
จังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริม
การเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ประยูร อุดมเสียง (2541) การพัฒนาและฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ทางการเกษตร ขอนแก่น คลัง
น่านาวิทยา
- ปัญญา หิรัญศรี (2529) ความรู้พื้นฐานการส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร สารมวลชน
พรณี ชูทัย (2522) จิตวิทยาการเรียนการสอน กรุงเทพมหานคร อมรินทร์การพิมพ์
- พิทยา บวรวัฒนา (2544) การปฏิรูประบบราชการของต่างประเทศ กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ.
- ราชบัณฑิตสถาน (2542) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพมหานคร นามิบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์
- วิรัช คุงคะจันทร์ (2520) หลักการส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร อมรินทร์การพิมพ์

สมจิต โยชะคง (2553) “รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุตวิชาความรู้ทั่วไป*
เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 7 นนทบุรี แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สมศักดิ์ สุริโย (2534) *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร* พิมพ์ครั้งที่ 9

กรุงเทพมหานคร เซเวนพรีนติ้งกรุ๊ป

สุราง จันทร์อม (2529) *จิตวิทยาสังคม* กรุงเทพมหานคร อักษรบัณฑิต

สถาบันวิจัยยาง (2528) *คำแนะนำการปลูกยางพารา* กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
 แห่งประเทศไทย

_____ . (2546) *คำแนะนำพันธุ์ยาง ปี 2546* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์
 การเกษตรแห่งประเทศไทย

สถาบันวิจัยยาง (2548) *คำแนะนำการปลูกยางพาราในแหล่งปลูกยางใหม่* กรุงเทพมหานคร ชุมนุม
 สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

_____ . (2549) *คำแนะนำพันธุ์ยาง ปี 2549* กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
 ประเทศไทย

สถาบันวิจัยยาง (2553) *อาการผิดปกติของยางพารา* กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
 ประเทศไทย

_____ . (2553) “สถิติยางไทย” ค้นคืนวันที่ 15 พฤษภาคม 2554 จาก http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.htm

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ส่วนวิชาการเกษตร (2547) *การปลูกยางพาราในพื้นที่
 แห่งใหม่* กรุงเทพมหานคร เทพเพ็ญวานิสัย

_____ . (2554) *การปลูกยางพาราในพื้นที่ใหม่* กรุงเทพมหานคร เทพเพ็ญวานิสัย

_____ . (2547) *การปลูกยางพารา* กรุงเทพมหานคร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู (2553) *สถิติการปลูกพืชปี 2553/54* หนองบัวลำภู

ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2553) *ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2553*

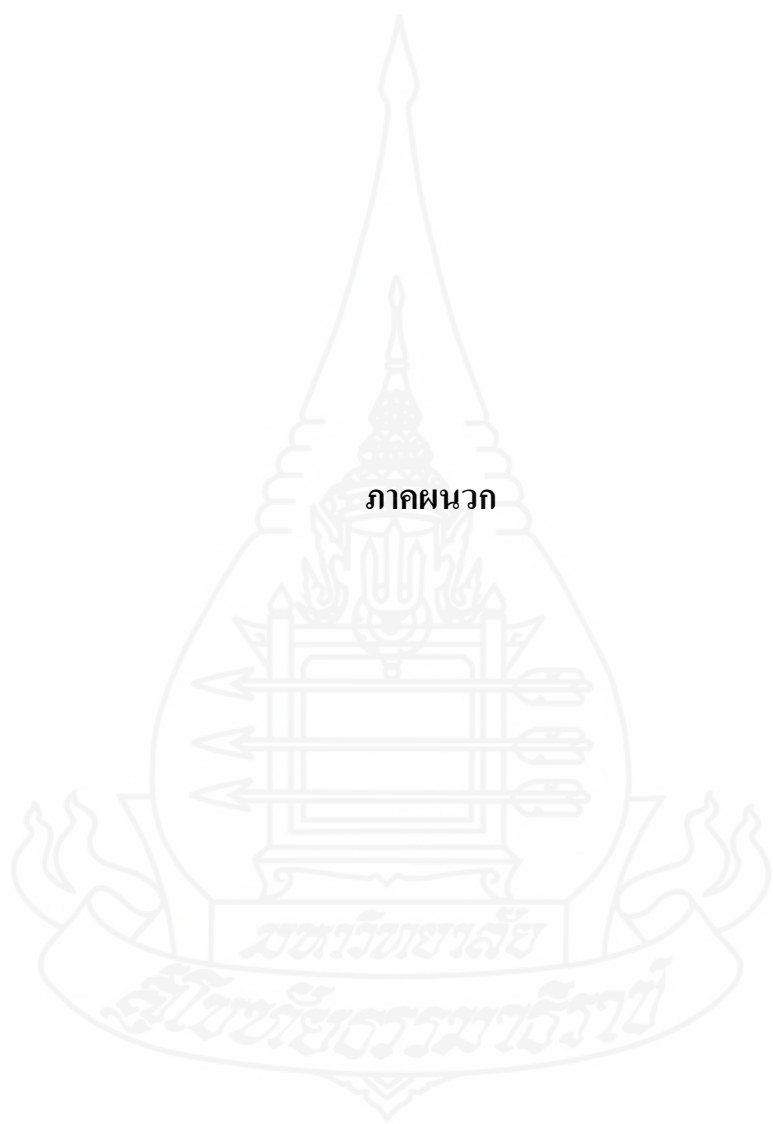
กรุงเทพมหานคร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โสภา ชูพิกุลชัย (2528) *จิตวิทยาสังคมประยุกต์* กรุงเทพมหานคร รวมไพศาล

เอกวิทย์ ศรีรัมย์ (2553) “ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในจังหวัด
ศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เกษตรกร

เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา
ในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

คำชี้แจง :

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา ในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คำตอบในแบบสัมภาษณ์นี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

2. เลขที่แบบสัมภาษณ์มีไว้เพื่อการติดตามแบบสัมภาษณ์เท่านั้น

3. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา

ตอนที่ 3 ความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพารา

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปลูกยางพาราภายใต้โครงการส่งเสริม

การปลูกยางพารา

4. คำแนะนำสำหรับผู้สัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง และให้ผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมายถูกในวงเล็บ (✓) หน้าข้อความที่ต้องการและ หรือ เติมข้อความลงในช่องว่าง(.....) ของแต่ละคำถาม เพื่อให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์

ชื่อ – สกุล (ผู้ให้ข้อมูล).....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน.....

ตำบล..... อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างหน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนย่อยที่ 1.1 สภาพทางสังคม

1. เพศ ( ) 1.1 หญิง ( ) 1.2 ชาย A1
2. อายุของท่านในปัจจุบัน.....ปี A2
3. การศึกษาสูงสุดของท่านอยู่ในระดับใด A3
  - ( ) 3.1 ประถมศึกษา ( ) 3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น
  - ( ) 3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย ( ) 3.4 ปวส./อนุปริญญา
  - ( ) 3.5ปริญญาตรี ( ) 3.6 อื่นๆ (ระบุ).....
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน (รวมตัวท่านด้วย) A4
  - ( ) 4.1 ชาย.....คน ( ) 4.2 หญิง.....คน A4.1 A4.2
5. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรหรือไม่ A5
  - ( ) 0 ไม่เป็น ( ) 1 เป็น

ถ้าเป็น ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

  - ( ) 5.2.1 สมาชิกสหกรณ์การเกษตร ( ) 5.2.2 สมาชิกกลุ่ม ทรส. A5.2.1 A5.2.2
  - ( ) 5.2.3 สมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ( ) 5.2.4 สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร A5.2.3 A5.2.4
  - ( ) 5.2.5 สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผลิตยางพารา ( ) 5.2.5 อื่นๆ (ระบุ)..... A5.2.5 A5.2.6
6. ประสบการณ์ในการผลิตยางพารา.....ปี A6

ตอนย่อยที่ 1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

1. จำนวนแรงงานทำสวนยางพาราในครัวเรือน.....คน (รวมตัวท่านเองด้วย) B1
- 1.1 ชาย.....คน 1.2 หญิง.....คน B1.1 B1.2
2. ขนาดพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมด.....ไร่ B2
3. อาชีพหลัก B3
- ( ) 3.1 ทำการเกษตร ( ) 3.2 ค้าขาย ( ) 3.3 รับจ้าง
- ( ) 3.4 ราชการ/รัฐวิสาหกิจ ( ) 3.5 อื่นๆ (ระบุ).....
4. ท่านมีอาชีพรองหรือไม่ B4
- ( ) 0 ไม่มี ( ) 1 มี
- ถ้ามี อาชีพรองของท่านคือ
- ( ) 4.2.1 ทำการเกษตร ( ) 4.2.2 ค้าขาย B4.2.1 B4.2.2
- ( ) 4.2.3 รับจ้าง ( ) 4.2.4 อื่นๆ (ระบุ)..... B4.2.3 B4.2.4
5. รายได้ในครอบครัวของท่านในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553)
- ( ) 5.1. รายได้จากภาคการเกษตร เป็นเงิน.....บาท B5.1
- ( ) 5.2. รายได้นอกภาคการเกษตร เป็นเงิน.....บาท B5.2
6. ท่านได้กู้เงินมาใช้จ่ายในการปลูกยางพาราหรือไม่ B6
- ( ) 0 ไม่กู้ ( ) 1 กู้
- ถ้าท่านกู้จากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) 6.2.1 ธกส. ( ) 6.2.2 ธนาคารพาณิชย์ B6.2.1 B6.2.2
- ( ) 6.2.3 สหกรณ์การเกษตร ( ) 6.2.4 ญาติ B6.2.3 B6.2.4
- ( ) 6.2.5 นายทุน ( ) 6.2.6 อื่น ๆ ระบุ..... B6.2.5 B6.2.6

ตอนที่ 2 ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพาราและโครงการปลูกยางพารา

ตอนย่อยที่ 2.1 ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกยางพารา

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับความรู้ของเกษตรกรมากที่สุด

มีให้เลือก 3 ระดับ ได้แก่ 1 = ระดับรู้น้อย 2 = ระดับรู้นปานกลาง 3 = ระดับรู้นมาก

ความรู้	ระดับความรู้			หมายเหตุ
	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	
1. ด้านการผลิต 1. การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา 2. วิธีการปลูกยางพารา 3. การคัดเลือกพันธุ์ยางพารา 4. การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา 5. การตัดแต่งกิ่งยางพารา 6. การกำจัดวัชพืชในสวนยางพารา 7. การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา 8. การป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา 9. การป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา 10. การเปิดกรีดยางพารา 2. ด้านการแปรรูป 1. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย 2. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ 3. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน 3. ด้านการตลาด 1. การตรวจสอบราคายางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C1 ☐ C1.1 ☐ C1.2 ☐ C1.3 ☐ C1.4 ☐ C1.5 ☐ C1.6 ☐ C1.7 ☐ C1.8 ☐ C1.9 ☐ C1.10 ☐ C2 ☐ C2.1 ☐ C2.2 ☐ C2.3 ☐ C3 ☐ C3.1
ความรู้	ระดับความรู้			หมายเหตุ
	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	
2. ข้อมูลข่าวสารการซื้อขายผลผลิต	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C3.2

3. แหล่งรับซื้อผลผลิต	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C3.3
4. การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C3.4
5. การรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคาขาย	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C3.5
6. การขนส่งยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C3.6
7. วิธีการตลาดยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C3.7
4. ความรู้ที่ได้รับด้านการส่งเสริม				☐ C4
1. จากการฝึกอบรม	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C4.1
2. จากการเยี่ยมชมแปลงสาธิต	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C4.2
3. จากเอกสาร สื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C4.3
4. จากการแนะนำจากเจ้าหน้าที่	(.....)	(.....)	(.....)	☐ C4.4

ตอนย่อยที่ 2.2 ระดับความรู้เกี่ยวกับโครงการปลูกยางพารา

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับความรู้ของเกษตรกรมากที่สุด

มีให้เลือก 3 ระดับ ได้แก่

1 = ระดับความรู้น้อย

2 = ระดับความรู้ปานกลาง

3 = ระดับความรู้มาก

โครงการปลูกยางพารา	ระดับความรู้			หมายเหตุ
	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	
1. ความเป็นมาของโครงการ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ D1
2. การดำเนินงานโครงการ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ D2
3. ข้อมูลการรับสมัครเข้าร่วมโครงการ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ D3
4. เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ D4
5. ปัจจัยสนับสนุนการผลิตยางพาราเมื่อเข้าร่วมโครงการ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ D5
6. ระยะเวลาของโครงการ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ D6

ตอนที่ 3 ความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพารา

ตอนย่อยที่ 3.1 ความต้องการความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกยางพารา

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรมากที่สุด

มีให้เลือก 3 ระดับ ได้แก่ 1 = ระดับความต้องการน้อย 2 = ระดับความต้องการปานกลาง

3 = ระดับความต้องการมาก

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ			หมายเหตุ
	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	
1. ความรู้ด้านการผลิต				☐ E1
1. การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E1.1
2. วิธีการปลูกยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E1.2
3. การคัดเลือกพันธุ์ยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E1.3
4. การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E1.4
5. การตัดแต่งกิ่งยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E1.5
6. การกำจัดวัชพืชในสวนยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E1.6
7. การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E1.7
8. การป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E1.8
9. การป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E1.9
10. การเปิดกรีดยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E1.10
2. ความรู้ด้านการแปรรูป				☐ E2
1. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E2.1
2. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E2.2
3. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E2.3
3. ความรู้ด้านการตลาด				E3
1. การตรวจสอบราคายางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ			หมายเหตุ
	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	
2. ข้อมูลข่าวสารการซื้อขายผลผลิต	(.....)	(.....)	(.....)	

3. แหล่งรับซื้อผลผลิต	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E3.2
4. การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E3.3
5. การรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคาขาย	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E3.4
6. วิธีการตลาดยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E3.5
4. เทคโนโลยีด้านการผลิต				☐ E3.6
1. การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E4
2. การปลูกยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E4.1
3. การคัดเลือกพันธุ์ยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E4.2
4. การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E4.3
5. การตัดแต่งกิ่งยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E4.4
6. การกำจัดวัชพืชในสวนยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E4.5
7. การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E4.6
8. การป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E4.7
9. การป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E4.8
10. การเปิดกรีดยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E4.9
				☐ E4.10
5. เทคโนโลยีด้านการแปรรูป				☐ E5
1. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E5.1
2. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E5.2
3. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน	(.....)	(.....)	(.....)	☐ E5.3

ตอนย่อที่ 3.2 ความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพารา

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับความต้องการการสนับสนุนและการบริการในการปลูกยางพาราของเกษตรกร มีให้เลือก 3 ระดับ ได้แก่

1 = ระดับความต้องการน้อย 2 = ระดับความต้องการปานกลาง 3 = ระดับความต้องการมาก

ความต้องการสนับสนุนและการบริการในการผลิตยางพารา	ระดับความต้องการ			หมายเหตุ
	น้อย	ปานกลาง	มาก	

	(1)	(2)	(3)	
1.การสนับสนุนปัจจัยการผลิต				☐ F1
1. การสนับสนุนต้นกล้าข่างพารา				☐ F1.1
2 การสนับสนุนปุ๋ย				☐ F1.2
3. การสนับสนุนสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช				☐ F1.3
4. การสนับสนุนสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข่างพารา				☐ F1.4
2.สนับสนุนการรวมกลุ่ม				☐ F2
1.จัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกข่างพาราในชุมชน				☐ F2.1
2. การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตข่าง				☐ F2.2
3.จัดตั้งสหกรณ์ผู้ปลูกข่างพารา				☐ F2.3
3.การบริการเกี่ยวกับการปลูกข่าง				☐ F3
1.จัดหาแหล่งสินเชื่อ				☐ F3.1
2. บริการตรวจและรักษาโรคข่างพาราในแปลงปลูก				☐ F3.2
3.คำแนะนำด้านการผลิตข่างพาราจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม				☐ F3.3

ตอนย่อยที่ 3.3 ความต้องการรูปแบบ วิธีการและสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการปลูกข่างพารา

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับความต้องการการส่งเสริมการปลูกข่างพารา มีให้เลือก 3 ระดับ ได้แก่ 1 = ระดับความต้องการน้อย 2 = ระดับความต้องการปานกลาง 3 = ระดับความต้องการมาก

การส่งเสริม	ระดับความต้องการ			หมายเหตุ
	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	

1. ด้านรูปแบบการส่งเสริม				☐ G1
1. แบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม				☐ G1.1
2. แบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ				☐ G1.2
3. แบบการมีส่วนร่วม				☐ G1.3
4. แบบการบูรณาการ				☐ G1.4
5. แบบคลินิกเกษตรเคลื่อนที่				☐ G1.5
2. ด้านวิธีการส่งเสริม				☐ G2
1. การส่งเสริมแบบรายบุคคล				☐ G2.1
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมในแปลง				☐ G2.1.1
1.2 เกษตรกรมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน				☐ G2.1.2
1.3 ติดต่อบนโทรศัพท์				☐ G2.1.3
1.4 ติดต่อบนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์				☐ G2.1.4
2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม				☐ G2.2
2.1 การฝึกอบรม				☐ G2.2.1
2.2 การจัดเวทีชาวบ้าน				☐ G2.2.2
2.3 การทัศนศึกษาดูงาน				☐ G2.2.3

การส่งเสริม	ระดับความต้องการ			หมายเหตุ
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
2.4 การสาธิต				☐ G2.2.4

3. การส่งเสริมแบบมวลชน				☐ G2.3
3.1 วิทยุกระจายเสียง				☐ G2.3.1
3.2 โทรทัศน์				☐ G2.3.2
3.3 การจัดนิทรรศการ				☐ G2.3.3
3.4 สื่อสิ่งพิมพ์				☐ G2.3.4
3. ด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริม				☐ G3
1. สื่อคำพูด				☐ G3.1
1.1 การสอนหรือบรรยาย				☐ G3.1.1
1.2 การประชุม				☐ G3.1.2
2. สื่อสิ่งพิมพ์				☐ G3.2
2.1 หนังสือพิมพ์				☐ G3.2.1
2.2 จดหมายข่าว				☐ G3.2.2
2.3 ภาพโฆษณา				☐ G3.2.3
2.4 แผ่นพับ				☐ G3.2.4
2.5 เอกสารวิชาการ				☐ G3.2.5
3. สื่อภาพและเสียง				☐ G3.3
3.1 วิทยุ				☐ G3.3.1

3.2 โทรทัศน์				☐ G3.3.2
3.3 ภาพยนตร์				☐ G3.3.3
3.4 อินเทอร์เน็ต				☐ G3.3.4

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปลูกยางพาราภายใต้โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา
โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับปัญหาการปลูกยางพาราของเกษตรกรมากที่สุด มีให้
เลือก 3 ระดับ ได้แก่

1 = ระดับปัญหาน้อย

2 = ระดับปัญหปานกลาง

3 = ระดับปัญหามาก

ปัญหาการปลูกยางพารา	ระดับปัญหา			ข้อเสนอแนะ
	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	
1. ปัญหาด้านการผลิต				☐ H1
1. การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H1.1
2. วิธีการปลูกยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H1.2
3. การคัดเลือกพันธุ์ยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H1.3
4. การใส่ปุ๋ยสวนยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H1.4
5. การตัดแต่งกิ่งยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H1.5
6. การกำจัดวัชพืชในสวนยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H1.6
7. การป้องกันโรคที่ทำลายต้นยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H1.7
8. การป้องกันแมลงที่ทำลายต้นยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H1.8
9. การป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H1.9
10. การเปิดกรีดยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H1.10
2. ปัญหาด้านการแปรรูป				☐ H2
				☐ H2.1

1. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางก้อนถ้วย				☐ H2.2
2. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นดิบ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H2.3
3. การแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่นรมควัน	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H3
3. ปัญหาด้านการตลาด	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H3.1
1. การตรวจสอบราคายางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	
ปัญหาการปลูกยางพารา	ระดับปัญหา			ข้อเสนอแนะ
	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	
2. ข้อมูลข่าวสารการซื้อขายผลผลิต	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H3.2
3. แหล่งรับซื้อผลผลิต	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H3.3
4. การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H3.4
5. การรวมกลุ่มเพื่อกำหนดราคายาง	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H3.5
6. วิธีการตลาดยางพารา	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H3.6
4. ปัญหาด้านการส่งเสริม	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H4
1. ขาดการฝึกอบรม	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H4.1
2. ขาดการติดตามแนะนำจากเจ้าหน้าที่	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H4.2
3. ขาดการทัศนศึกษาดูงาน	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H4.3
4. ขาดการสอน/สาธิต จากเจ้าหน้าที่	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H4.4
5. ไม่มีแหล่งให้ความรู้ทางวิชาการ	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H4.5
6. ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H4.6
7. ขาดแหล่งเงินทุน	(.....)	(.....)	(.....)	☐ H4.7

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1.ด้านการผลิต

.....

2.ด้านการแปรรูป

.....

3.ด้านการตลาด

.....

4.ด้านการส่งเสริม

.....

.....

ภาคผนวก ข

ค่าสหสัมพันธ์ (correlation)

Correlations

		f3total																				
		อายุ	etotal	ftotal	gtotal	e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	1	g1total	g2.1total	g2.2total	g2.3total	g2total	g3.1total	g3.2total	g3.3total	g3total
อายุ	Pearson	1	-.088	-.018	-.133	-.041	-.161	-.133	.068	-.048	.138	-.029	-.003	-.007	-.204*	-.069	-.091	-.156	-.093	-.171*	-.200*	-.228**
	Correlation																					
	Sig. (2-tailed)		.299	.833	.113	.631	.055	.114	.423	.571	.101	.735	.976	.931	.015	.413	.283	.064	.271	.042	.017	.006
	N	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

		ระดับการศึกษา																				
		อายุ	etotal	ftotal	gtotal	e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	f3total	g1total	g2.1total	g2.2total	g2.3total	g2total	g3.1total	g3.2total	g3.3total	g3total
ระดับการศึกษา	Pearson	1	.093	.102	.204*	.206*	.060	.042	.023	.016	.026	.137	-.053	.107	.264**	-.011	.186*	.174*	.105	.204*	.157	.231**
	Correlation																					
	Sig. (2-tailed)		.271	.228	.015	.014	.480	.620	.785	.847	.756	.103	.530	.206	.001	.899	.026	.038	.213	.015	.061	.006
	N	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

		จำนวน										g2.1tot g2.2tot g2.3tot			g3.1tot g3.2tot g3.3tot							
		จำนวน	etotal	ftotal	gtotal	e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	f3total	g1total	al	al	al	g2total	al	al	al	g3total
จำนวน	Pearson	1	.008	-.073	-.188*	-.019	-.007	-.008	.044	.027	-.218**	-.068	-.004	-.214*	-.071	-.102	.049	-.063	.025	-.120	-.106	-.094
จำนวน	Correlation																					
จำนวน	Sig. (2-tailed)		.927	.387	.025	.825	.930	.929	.601	.753	.009	.419	.960	.011	.400	.226	.559	.457	.766	.154	.211	.266
	N	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

		ประสพการ										g2.1total g2.2total g2.3total			g3.1total g3.2total g3.3total				
		ประสพการ	e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	f3total	g1total	g2.1total	g2.2total	g2.3total	g2total	g3.1total	g3.2total	g3.3total	g3total
ประสพการ	Pearson	1	-.142	.097	.013	.020	.119	-.142	.075	-.124	-.037	.029	.182	.363**	.296*	.274*	.077	.117	.225
ประสพการ	Correlation																		
ประสพการ	Sig. (2-tailed)		.268	.447	.922	.877	.353	.266	.560	.333	.776	.824	.153	.003	.018	.030	.547	.361	.077
	N	63	63	63	63	63	63	63	63	63	63	63	63	63	63	63	63	63	63

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Correlations

		รายได้ภาค การเกษตร																	
		e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	f3total	g1total	g2.1total	g2.2total	g2.3total	g2total	g3.1total	g3.2total	g3.3total	g3total	
รายได้ภาคการเกษตร	Pearson	1	.163	.110	.062	-.056	.027	-.175*	.176*	.110	.001	.236**	.288**	.230**	.361**	.146	.181*	.024	.180*
	Correlation																		
	Sig. (2-tailed)		.052	.193	.462	.505	.747	.037	.036	.191	.987	.005	.000	.006	.000	.083	.031	.776	.032
	N	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

		พื้นที่ปลูก ยางพารา																	
		e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	f3total	g1total	g2.1total	g2.2total	g2.3total	g2total	g3.1total	g3.2total	g3.3total	g3total	
พื้นที่ปลูกยางพารา	Pearson	1	.049	.001	-.037	.037	.093	-.103	.117	-.130	.018	.048	.045	.096	.088	-.031	.156	.090	.101
	Correlation																		
	Sig. (2-tailed)		.561	.988	.662	.658	.269	.224	.165	.124	.829	.570	.595	.255	.296	.711	.064	.285	.231
	N	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Correlations

		c1total ความรู้ด้าน การผลิต																	
		การผลิต	e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	f3total	g1total	g2.1total	g2.2total	g2.3total	g2total	g3.1total	g3.2total	g3.3total	g3total
c1total	Pearson	1	-.078	-.265**	-.325**	.007	-.114	.131	-.154	-.022	-.055	-.130	-.164	-.116	-.197*	-.115	-.250**	-.119	-.241**
ความรู้	Correlatio																		
ด้าน	Sig. (2-		.357	.001	.000	.933	.178	.119	.066	.794	.517	.123	.052	.171	.019	.174	.003	.159	.004
การผลิต	tailed)																		
	N	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Correlations

		c2total ความรู้ด้าน การแปรรูป																	
		การแปรรูป	e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	f3total	g1total	g2.1total	g2.2total	g2.3total	g2total	g3.1total	g3.2total	g3.3total	g3total
c2total	Pearson	1	-.143	-.328**	-.358**	.015	-.202*	.093	-.140	.009	-.022	-.293**	-.140	-.204*	-.282**	-.177*	-.235**	-.087	-.253**
ความรู้ด้าน	Correlatio																		
การแปรรูป	Sig. (2-		.090	.000	.000	.862	.016	.272	.098	.919	.793	.000	.096	.015	.001	.035	.005	.302	.002
	tailed)																		
	N	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

		c3total ความรู้ด้าน การตลาด																	
		e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	f3total	g1total	g2.1total	g2.2total	g2.3total	g2total	g3.1total	g3.2total	g3.3total	g3total	
c3total	Pearson	1	-.169*	-.335**	-.395**	-.060	-.172*	.098	-.191*	.006	-.066	-.296**	-.187*	-.199*	-.310**	-.228**	-.247**	-.108	-.297**
ความรู้ด้าน	Correlatio																		
การตลาด	Sig. (2-tailed)		.046	.000	.000	.480	.041	.247	.023	.940	.434	.000	.026	.018	.000	.006	.003	.203	.000
	N	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

		c4total ความรู้ด้าน การส่งเสริม																	
		e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	f3total	g1total	g2.1total	g2.2total	g2.3total	g2total	g3.1total	g3.2total	g3.3total	g3total	
c4total	Pearson	1	-.188*	-.328**	-.320**	.050	-.207*	.159	-.119	.086	-.138	-.208*	-.189*	-.090	-.228**	-.133	-.168*	-.040	-.174*
ความรู้ด้าน	Correlatio																		
การส่งเสริม	Sig. (2-tailed)		.025	.000	.000	.552	.014	.060	.157	.312	.101	.013	.024	.285	.006	.116	.045	.635	.038
	N	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

		ความรู้ เกี่ยวกับ โครงการ ปลูกยาง	e1total	e2total	e3total	e4total	e5total	f1total	f2total	f3total	g1total	g2.1total	g2.2total	g2.3total	g2total	g3.1total	g3.2total	g3.3total	g3total
dtotal	Pearson	1	.042	.107	.053	.005	.144	-.019	.064	-.185*	.006	.156	.183*	.105	.213*	.052	.136	-.018	.087
ความรู้ เกี่ยวกับ โครงการ ปลูกยาง	Correlatio Sig. (2-		.618	.204	.534	.952	.088	.825	.447	.027	.948	.063	.029	.214	.011	.539	.106	.833	.302
	N	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142	142

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ภาคผนวก ก
ค่าความเชื่อมั่น (alpha)

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	20	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	20	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's

Alpha	N of Items
.886	126

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
การผลิตข้อ 1	290.75	94.408	-.151	.887
การผลิตข้อ 2	291.40	94.042	-.051	.888
การผลิตข้อ 3	291.70	93.800	.000	.886
การผลิตข้อ 4	291.15	93.187	.036	.888
การผลิตข้อ 5	291.55	92.576	.155	.886
การผลิตข้อ 6	291.05	94.261	-.074	.889
การผลิตข้อ 7	291.70	93.800	.000	.886
การผลิตข้อ 8	291.70	93.800	.000	.886
การผลิตข้อ 9	290.90	92.832	.101	.886
การผลิตข้อ 10	291.45	89.208	.524	.882
การแปรรูปข้อ 1	291.60	91.305	.408	.883
การแปรรูปข้อ 2	291.60	91.305	.408	.883
การแปรรูปข้อ 3	291.60	91.305	.408	.883
การตลาดข้อ 1	291.60	91.305	.408	.883
การตลาดข้อ 2	291.60	91.305	.408	.883
การตลาดข้อ 3	291.60	91.305	.408	.883
การตลาดข้อ 4	291.60	91.305	.408	.883
การตลาดข้อ 5	291.60	91.305	.408	.883
การตลาดข้อ 6	291.60	91.305	.408	.883
การตลาดข้อ 7	291.60	91.305	.408	.883
การส่งเสริมข้อ 1	290.75	94.408	-.151	.887
การส่งเสริมข้อ 2	290.70	93.800	.000	.886
การส่งเสริมข้อ 3	290.75	94.408	-.151	.887

การส่งเสริมข้อ 4	290.70	93.800	.000	.886
โครงการปลูกยางข้อ 1	291.65	93.292	.106	.886
โครงการปลูกยางข้อ 2	291.20	94.905	-.137	.890
โครงการปลูกยางข้อ 3	289.85	95.397	-.242	.889
โครงการปลูกยางข้อ 4	289.85	95.397	-.242	.889
โครงการปลูกยางข้อ 5	289.85	95.397	-.242	.889
โครงการปลูกยางข้อ 6	289.80	95.011	-.218	.888
ด้านการผลิตข้อ 1	290.70	93.800	.000	.886
ด้านการผลิตข้อ 2	289.75	94.829	-.248	.888
ด้านการผลิตข้อ 3	289.70	93.800	.000	.886
ด้านการผลิตข้อ 4	289.80	93.011	.117	.886
ด้านการผลิตข้อ 5	289.85	93.503	.023	.887
ด้านการผลิตข้อ 6	289.90	90.095	.454	.883
ด้านการผลิตข้อ 7	289.80	89.853	.660	.881
ด้านการผลิตข้อ 8	289.80	89.853	.660	.881
ด้านการผลิตข้อ 9	290.50	93.526	.013	.887
ด้านการผลิตข้อ 10	289.90	88.832	.620	.881
ด้านการแปรรูปข้อ 1	289.85	88.239	.788	.879
ด้านการแปรรูปข้อ 2	289.85	88.239	.788	.879
ด้านการแปรรูปข้อ 3	289.85	88.239	.788	.879
ด้านการตลาดข้อ 1	289.70	93.800	.000	.886
ด้านการตลาดข้อ 2	289.70	93.800	.000	.886
ด้านการตลาดข้อ 3	289.70	93.800	.000	.886
ด้านการตลาดข้อ 4	289.70	93.800	.000	.886
ด้านการตลาดข้อ 5	289.70	93.800	.000	.886
ด้านการตลาดข้อ 6	289.70	93.800	.000	.886

เทคโนโลยีผลิตข้อ 1	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีผลิตข้อ 2	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีผลิตข้อ 3	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีผลิตข้อ 4	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีผลิตข้อ 5	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีผลิตข้อ 6	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีผลิตข้อ 7	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีผลิตข้อ 8	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีผลิตข้อ 9	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีผลิตข้อ 10	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีแปรรูปข้อ 1	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีแปรรูปข้อ 2	289.70	93.800	.000	.886
เทคโนโลยีแปรรูปข้อ 3	289.70	93.800	.000	.886
ปัจจัยการผลิตข้อ 1	289.70	93.800	.000	.886
ปัจจัยการผลิตข้อ 2	289.70	93.800	.000	.886
ปัจจัยการผลิตข้อ 3	289.70	93.800	.000	.886
ปัจจัยการผลิตข้อ 4	289.70	93.800	.000	.886
การรวมกลุ่มข้อ 1	290.30	88.221	.564	.881
การรวมกลุ่มข้อ 2	289.85	89.818	.554	.882
การรวมกลุ่มข้อ 3	290.30	88.221	.564	.881
บริการข้อ 1	290.30	88.221	.564	.881
บริการข้อ 2	289.70	93.800	.000	.886
บริการข้อ 3	290.10	87.568	.636	.880
รูปแบบส่งเสริมข้อ 1	289.70	93.800	.000	.886
รูปแบบส่งเสริมข้อ 2	290.10	88.200	.566	.881
รูปแบบส่งเสริมข้อ 3	289.95	87.208	.771	.879

รูปแบบส่งเสริมข้อ 4	290.15	87.924	.587	.880
รูปแบบส่งเสริมข้อ 5	290.15	87.924	.587	.880
วิธีการส่งเสริมข้อ 1.1	289.70	93.800	.000	.886
วิธีการส่งเสริมข้อ 1.2	291.70	93.800	.000	.886
วิธีการส่งเสริมข้อ 1.3	290.70	94.221	-.084	.887
วิธีการส่งเสริมข้อ 1.4	291.70	93.800	.000	.886
วิธีการส่งเสริมข้อ 2.1	289.70	93.800	.000	.886
วิธีการส่งเสริมข้อ 2.2	290.20	88.274	.546	.881
วิธีการส่งเสริมข้อ 2.3	289.90	87.463	.804	.879
วิธีการส่งเสริมข้อ 2.4	289.70	93.800	.000	.886
วิธีการส่งเสริมข้อ 3.1	290.10	87.042	.694	.879
วิธีการส่งเสริมข้อ 3.2	290.20	90.379	.324	.884
วิธีการส่งเสริมข้อ 3.3	290.10	88.832	.498	.882
วิธีการส่งเสริมข้อ 3.4	290.10	88.832	.498	.882
สื่อข้อ 1.1	289.85	89.608	.585	.881
สื่อข้อ 1.2	290.10	89.989	.373	.883
สื่อข้อ 2.1	290.30	91.800	.181	.886
สื่อข้อ 2.2	290.25	92.618	.094	.887
สื่อข้อ 2.3	290.30	90.432	.326	.884
สื่อข้อ 2.4	290.10	91.989	.162	.886
สื่อข้อ 2.5	290.05	89.839	.401	.883
สื่อข้อ 3.1	290.10	88.726	.509	.882
สื่อข้อ 3.2	290.35	88.450	.555	.881
สื่อข้อ 3.3	290.70	93.800	.000	.886
สื่อข้อ 3.4	290.70	93.800	.000	.886
การผลิตข้อ 1	290.70	93.800	.000	.886

การผลิตข้อ 2	290.70	93.800	.000	.886
การผลิตข้อ 3	289.70	93.800	.000	.886
การผลิตข้อ 4	290.50	91.737	.241	.885
การผลิตข้อ 5	289.95	94.892	-.149	.889
การผลิตข้อ 6	290.60	92.674	.174	.885
การผลิตข้อ 7	289.70	93.800	.000	.886
การผลิตข้อ 8	289.70	93.800	.000	.886
การผลิตข้อ 9	290.65	93.292	.106	.886
การผลิตข้อ 10	290.70	93.800	.000	.886
การแปรรูปข้อ 1	290.70	93.800	.000	.886
การแปรรูปข้อ 2	290.70	93.800	.000	.886
การแปรรูปข้อ 3	290.70	93.800	.000	.886
การตลาดข้อ 1	290.70	93.800	.000	.886
การตลาดข้อ 2	290.70	93.800	.000	.886
การตลาดข้อ 3	290.70	93.800	.000	.886
การตลาดข้อ 4	290.70	93.800	.000	.886
การตลาดข้อ 5	290.70	93.800	.000	.886
การตลาดข้อ 6	290.70	93.800	.000	.886
การส่งเสริมข้อ 1	290.65	93.292	.106	.886
การส่งเสริมข้อ 2	290.65	93.292	.106	.886
การส่งเสริมข้อ 3	290.65	93.292	.106	.886
การส่งเสริมข้อ 4	290.65	93.292	.106	.886
การส่งเสริมข้อ 5	290.60	93.200	.085	.886
การส่งเสริมข้อ 6	290.55	93.313	.050	.886
การส่งเสริมข้อ 7	290.55	93.313	.050	.886

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุธาริน แก้วภักพ
วัน เดือน ปีเกิด	23 พฤศจิกายน 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต(เกษตรศาสตร์) สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

